

Aanpassingen kerkorde

Reactie van het generale college voor de kerkorde
op het rapport van de commissie evaluatie kerkorde
'De kerkorde bij de tijd'

deel 2: ordinantie 6 t/m 14

Inleiding

De generale synode behandelde in november 2009 het rapport 'De kerkorde bij de tijd' (AZ 09.17), en besloot onder meer het moderamen te verzoeken:

- a. Dit rapport door te zenden aan het Generale College voor de Kerkorde met het verzoek, gehoord de beraadslagingen van de generale synode, binnen het kader van de Romeinse artikelen, voorstellen tot kerkordewijziging voor te bereiden waarin
 - de drie conclusies in kerkordelijke zin worden vertaald en waarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van de concrete aanbevelingen uit het rapport;
 - de aanbevelingen die niet rechtstreeks van doen hebben met de drie conclusies zo mogelijk eveneens in kerkordelijke zin worden vertaald;
 - de overige ervaringen en suggesties tot wijziging van de kerkorde, die bij de commissie evaluatie kerkorde werden ingediend en die zijn weergegeven in het overzicht bij aanbeveling 19 van het rapport, zoveel mogelijk zijn verwerkt;
- b. Aan het generale college tevens te vragen om aan te geven, welke (onderdelen van de) conclusies resp. aanbevelingen op korte termijn door het college kunnen worden uitgewerkt;
- c. Aan het generale college tevens te vragen om bij de generale synode van april 2010 aan te geven, hoe het tijdspad eruit ziet waarin (onderdelen van de) conclusies resp. aanbevelingen door het college kunnen worden uitgewerkt.

Een tijdspad werd in april 2010 aan de generale synode toegezonden. Dienovereenkomstig legde het generale college voor de kerkorde zijn eerste reeks voorstellen tot wijziging van de kerkorde aan de generale synode voor in haar vergadering in september 2010. Die voorstellen betroffen de aanbevelingen in het rapport 'De kerkorde bij de tijd' die betrekking hebben op de ordinanties 1 tot en met 5.

In deze rapportage komen de aanbevelingen en suggesties in het rapport 'De kerkorde bij de tijd' met betrekking tot de overige ordinanties aan de orde. Daarbij gaat het in de praktijk vooral om de ordinanties 10 t/m 12.

In hoofdstuk 1 bespreken wij de aanbevelingen, en wel die onder de nummers 6 tot en met 8, inzake het werk van de colleges en het toezien op de vermogensrechtelijke zaken, alsmede aanbeveling 15. Ook wordt opnieuw aandacht besteed aan aanbeveling 1.5.

In hoofdstuk 2 komen de vele suggesties bij ord. 10 t/m 12 aan de orde (zie de bijlagen bij genoemd rapport, blz. 109 t/m 128), voor zover die al niet in hoofdstuk 1 rechtstreeks betrokken worden op de aanbevelingen.

In hoofdstuk 3 doet het generale college voorstellen voor enkele overgangsbepalingen die noodzakelijk zijn indien de generale synode de voorstellen tot wijziging van de ordinanties waarmee zij in september 2010 heeft ingestemd, alsmede de voorstellen in deze rapportage die zij aanvaardt, uiteindelijk ook in tweede lezing vaststelt.

In een afzonderlijk document 'Tekstvoorstellen' (AZ 11.06) zijn in kolommen naast elkaar de huidige kerkordeteksten opgenomen met daarnaast de voorstellen tot wijziging van deze ordinantieteksten. Het generale college voor de kerkorde stelt zich voor dat na bespreking van dit rapport Aanpassingen kerkorde, de generale synode net zoals zij gedaan heeft tijdens de vergadering in september 2010, voor de besluitvorming uit zal gaan van de Tekstvoorstellen.

Evenals bij de behandeling van het eerste deel van het rapport merkt het college op dat de gedrukte uitgave van de kerkorde met ordinanties op verschillende plaatsen verouderd is en niet altijd de bepalingen bevat zoals nu van kracht zijn. Voor de actuele teksten verwijzen we naar de linkerkolom van de Tekstvoorstellen.

Wat de generale regelingen betreft zal het college nu reeds een enkel voorstel tot wijziging aanbieden; voor het overige zullen de benodigde wijzigingen in de generale regelingen bij de behandeling in tweede lezing van ordinanties 6 t/m 14 worden voorgelegd. Dan kan volledig worden overzien welke bepalingen moeten worden aangepast aan de alsdan gewijzigde ordinantie bepalingen. Besluitvorming over de generale regelingen zal plaatsvinden als de gewijzigde ordinanties in tweede lezing zijn vastgesteld.

Hoofdstuk 1. De aanbevelingen

In deze rapportage wordt wat de aanbevelingen betreft de volgorde van het rapport 'De kerkorde bij de tijd' aangehouden.

Aanbeveling 1.5

1.5 Zoek met gebruikmaking van de verschillende suggesties naar mogelijkheden om de verplichte opeenstapeling van functies ten gevolge van de regelgeving zoveel mogelijk tegen te gaan.

Naar aanleiding van deze aanbeveling heeft het generale college voor de Kerkorde in zijn eerste rapport al verschillende voorstellen geformuleerd voor wijzigingen in ordinantie 4, met name inzake het vervallen van de ACV, de omvang van meerdere vergaderingen en de samenstelling van het moderamen van de kerkenraad.

Aanbeveling 1.5 bestrijkt echter ook de functies van de kerkrentmeesters en diakenen. In dit verband dient aandacht besteed te worden aan de in ord. 11 geregelde samenstelling van de colleges van kerkrentmeesters en van diakenen in gemeenten met wijkgemeenten.

Hierbij sluit aan een suggestie op blz. 88 van "De kerkorde bij de tijd", inzake de samenstelling van de colleges van kerkrentmeesters en van diakenen in gemeenten met wijkgemeente, met de volgende inhoud:

"Het algemeen college van kerkrentmeesters bestaat uit:

- a. vertegenwoordigers uit elk wijkcollege van kerkrentmeesters, waarvan het aantal in de plaatselijke regeling wordt vastgelegd. Zij worden in overleg met en uit het wijkcollege door de betreffende wijkkerkenraad benoemd;
- b. daarenboven: de door de algemene kerkenraad op voordracht van het algemeen college van kerkrentmeesters te benoemen voorzitter, secretaris en penningmeester.

Het algemeen college van diakenen bestaat uit:

- a. Vertegenwoordigers uit elk wijkcollege van diakenen, waarvan het aantal in de plaatselijke regeling wordt vastgelegd. Zij worden in overleg met en uit het wijkcollege door de betreffende wijkkerkenraad benoemd;
- b. daarenboven: de door de algemene kerkenraad op voordracht van het algemeen college van diakenen te benoemen voorzitter, secretaris en penningmeester".

Deze suggesties betreffen ord. 11-4-2, met name de 2^e zin en ord.11-4-4; deze luiden:

ord. 11-4-2 en 4 (huidige tekst)

2. In een gemeente met wijkgemeenten vormen de kerkrentmeesters die lid zijn van een wijkkerkenraad tezamen met de andere kerkrentmeesters die benoemd zijn door de wijkkerkenraad, de wijkraad van kerkrentmeesters. De kerkrentmeesters die lid zijn van de algemene kerkenraad, vormen tezamen met de kerkrentmeesters die daartoe op gezamenlijke voordracht van de wijkraden van kerkrentmeesters door de algemene kerkenraad zijn benoemd, het college van kerkrentmeesters.
4. In een gemeente met wijkgemeenten vormen de diakenen die lid zijn van een wijkkerkenraad, de wijkraad van diakenen. De diakenen die lid zijn van de algemene kerkenraad, vormen tezamen met de diakenen die daartoe op gezamenlijke voordracht van de wijkraden van diakenen door de algemene kerkenraad zijn benoemd, het college van diakenen.

Inderdaad kan in elk van deze bepalingen in de tweede volzin een wijziging worden aangebracht die voor de kerkrentmeesters en diakenen een vermindering van de opeenstapeling van functies oplevert. In de bovengenoemde suggesties schuilt de gedachte dat de kerkrentmeesters en de diakenen die lid zijn van de algemene kerkenraad niet van rechtswege tevens lid behoeven te zijn van de (algemene) colleges van kerkrentmeesters en van diakenen. Dit dubbele lidmaatschap vormt een opeenstapeling van functies die niet als onvermijdelijk zou moeten gelden. Dat kan bereikt worden door de in de suggesties genoemde regeling dat de beide colleges samengesteld zijn uit een aantal leden van elke wijkraad. De

suggesties houden tevens in dat de aanwijzing vanuit de wijkkerkenraden geschiedt en niet – op voordracht van de wijkraden – door de algemene kerkenraad, zoals de huidige regeling luidt. Het generale college kan zich daarin vinden, evenals in het voorstel dat de voorzitter, secretaris en penningmeester door de algemene kerkenraad benoemd worden, op voordracht van het college van kerkrentmeesters respectievelijk van diakenen.

Het aantal verplichte dubbelfuncties wordt zo verminderd. Dat neemt niet weg dat indien men het in een bepaalde gemeente nuttig vindt om de kerkrentmeesters of de diakenen die lid zijn van de algemene kerkenraad juist wel tot lid van de (algemene) colleges van kerkrentmeesters resp. van diakenen te benoemen daarvoor geen belemmering bestaat.

Het aantal kerkrentmeesters en diakenen per wijkgemeente zal in de gemeente geregeld zijn in de door de algemene kerkenraad op te stellen plaatselijke regeling.

De in de suggesties gebruikte term “vertegenwoordigers” meent het generale college te moeten ontraden omdat deze te veel de gedachte in zich heeft dat betrokkenen hun eigen wijk vertegenwoordigen, terwijl het immers veeleer de bedoeling is dat zij hun werk in het (algemene) college zonder last of ruggespraak verrichten en het belang van de gemeente in haar geheel in het oog houden.

Het een en ander leidt tot het volgende voorstel tot wijziging van ordinantie 11-4:

ord. 11-4-2 (voorstel gewijzigde tekst):

2. In een gemeente met wijkgemeenten vormen de kerkrentmeesters die lid zijn van een wijkkerkenraad tezamen met de andere kerkrentmeesters die benoemd zijn door de wijkkerkenraad, de wijkraad van kerkrentmeesters.

De leden van het college van kerkrentmeesters worden aangewezen op de wijze als is opgenomen in de regeling voor het beheer van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente, als bedoeld in ord. 4-7-2.

De voorzitter, secretaris en penningmeester worden op voordracht van het college van kerkrentmeesters benoemd door de algemene kerkenraad.

En parallel daaraan:

ord. 11-4-4 (voorstel gewijzigde tekst)

4. In een gemeente met wijkgemeenten vormen de diakenen die lid zijn van een wijkkerkenraad, de wijkraad van diakenen.

De leden van het college van diakenen worden aangewezen op de wijze als is opgenomen in de regeling voor het beheer van de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeente, als bedoeld in ord. 4-7-2.

De voorzitter, secretaris en penningmeester worden op voordracht van het college van diakenen benoemd door de algemene kerkenraad.

Aanbeveling 6

Breng de periode waarbinnen rechtsprekende organen in de praktijk hun zaken behandelen terug door de juridische ondersteuning van deze colleges te versterken.

Aanbeveling 6 heeft betrekking op de colleges voor het opzicht en op die voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

Dit pleidooi verdient ondersteuning. Mede gezien de financiële implicaties meent het generale college voor de kerkorde echter dat versterking van de juridische ondersteuning niet door een wijziging van de kerkorde geëffectueerd dient te worden, maar overgelaten moet worden aan het beleid van de generale synode en de financiële mogelijkheden van de dienstenorganisatie.

Aanbeveling 7.1 t/m 7.3

7.1. Laat een vastgelegde getalsverhouding van ambtsdragers en oud-ambtsdragers binnen het regionale college voor de visitatie los.

7.2. Laat elke klassicale vergadering, lettend op het aantal gemeenten in de betreffende classis, zelf het aantal visitatoren bepalen, met een minimum van 4.

7.3. Laat de bepaling over secundi vervallen.

De aanbevelingen 7.1. en 7.2. hebben betrekking op ord. 10-3-1.

In de suggesties bij deze aanbevelingen is opgemerkt dat grotere klassicale vergaderingen meer visitatoren willen hebben en kleinere minder. Ook is opgemerkt dat kwaliteit voor kwantiteit gaat en dat daarom met minder visitatoren kan worden volstaan.

Aangaande de samenstelling van het regionale college voor de visitatie overweegt het generale college voor de kerkorde dat als reden voor het loslaten van de huidige verhouding van de ambten is aangevoerd dat het moeilijk is om geschikte kandidaten te vinden met name in de vacatures voor niet-predikanten. Het generale college voor de kerkorde merkt op dat wanneer de getalsverhouding wordt losgelaten, het risico bestaat dat een college eenzijdig wordt samengesteld. Het stelt daarom voor de huidige getalsverhouding aan te houden in het geval dat een regionaal college uit vier visitatoren bestaat. Indien het regionale college met één of meer leden wordt uitgebreid, dient ongeveer de helft van het aantal leden uit (emeriti) predikanten te bestaan en de andere leden uit (voormalige) ambtsdragers. Bij het doen van een tekstvoorstel wijst het generale college voor de kerkorde erop dat in de huidige kerkorde de leden van een regionaal college voor de visitatie door de klassicale vergadering worden benoemd en dat de algemene klassicale vergadering het rooster vaststelt. De generale synode heeft in haar vergadering van 16 september 2010 naar aanleiding van de aanbevelingen 3.1. en 3.2. in het rapport "De kerkorde bij de tijd" echter in eerste lezing besloten de ACV op te heffen. In het verlengde daarvan heeft de generale synode - eveneens in eerste lezing - besloten ord. 4-19 geheel te laten vervallen. Ter vergadering is eveneens in eerste lezing besloten ord. 4-20-2 als volgt te wijzigen:

*"Tenzij in de orde van de kerk anders is aangegeven, worden de leden van de regionale colleges benoemd door de kleine synode op voordracht van de betreffende colleges en gehoord de classes in de betreffende regio. De leden worden benoemd uit de leden van de kerk. Zij worden benoemd voor de tijd van vier jaar en kunnen voor een aansluitende periode van ten minste twee jaar en ten hoogste vier jaar worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren lid van het college kunnen zijn.
De kleine synode wijst, gehoord de classes in de desbetreffende regio, de voorzitter aan.
Elk regionaal college brengt periodiek verslag van zijn werkzaamheden uit aan de classes in de desbetreffende regio."*

Nu geen aanbeveling is gedaan om de leden van een regionaal college voor de visitatie voortaan niet meer door de klassicale vergadering maar door een ander kerkelijk orgaan te benoemen, is het generale college voor de kerkorde van mening dat benoeming van deze leden door de klassicale vergadering dient te worden gehandhaafd. Omdat een regionaal college voor de visitatie dicht bij de klassicale vergaderingen staat dan de regionale colleges voor het opzicht en bezwaren en geschillen, is een benoeming van de leden door de klassicale vergaderingen ook gerechtvaardigd. Ervan uitgaande dat de generale synode na de consideratieronde in tweede lezing definitief besluit tot opheffing van de algemene klassicale vergaderingen, moet het rooster door de kleine synode worden vastgesteld. Ook de voorzitter van een regionaal college moet voortaan door de kleine synode worden benoemd.

Aanbeveling 7.3. heeft betrekking op ord. 10-3-6.

In de toelichting is onder meer opgemerkt dat het onderscheid tussen primi en secundi in de praktijk is weggefallen. De aard van het werk maakt het bovendien onmogelijk met 'invalers' te werken. Ook is gewezen op het feit dat klassicale vergaderingen moeite hebben geschikte kandidaten te vinden en wel met name in de vacatures voor niet-predikanten.

Het generale college voor de kerkorde overweegt dat in de kerkorde niet voor alle colleges is bepaald dat er zowel een primus- als een secundus-lid moet worden benoemd. De (algemene) klassicale vergadering, het (generale) college voor bezwaren en geschillen en het (generale) college voor het opzicht kennen primus- en secundus-leden maar het regionale college voor de behandeling van beheerszaken en het generale college voor onderzoek van beheerszaken niet. De aanbeveling om de secundus-leden te laten vervallen is dus niet in strijd met de kerkorde.

De aard van de werkzaamheden van de regionale colleges en het generale college voor de visitatie brengt met zich mee dat het van belang is dat ieder lid voldoende kennis van en ervaring met de materie heeft. Hetzelfde geldt ook voor de leden van de regionale colleges en het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen (ord. 12-2) en voor het opzicht (ord. 10-8). Bij deze colleges zal mede daarom worden voorgesteld in plaats van secundi en tertii voortaan te spreken van

“plaatsvervangers” die steeds als daaraan behoefte is, op verzoek van de voorzitter van het college kunnen worden ingeschakeld. Dat geldt ook hier. Langs die weg kan worden voorkomen dat een college voor de visitatie met een gering aantal leden erg kwetsbaar wordt.

Bij ord. 10-3-5 is de suggestie gedaan – blz. 110 van het rapport van de Commissie Evaluatie Kerkorde - om het mogelijk te maken dat goede visitatoren voor een tweede keer kunnen worden herbenoemd, zodat zij twaalf aaneengesloten jaren in het college kunnen zitten.

Het generale college merkt allereerst op dat wanneer het voorstel voor een tweede herbenoeming wordt overgenomen, deze mogelijkheid voor iedereen en dus ook voor slechte visitatoren geldt.

Nu de huidige kerkorde erin voorziet dat de voorzitter van het college voor de visitatie voor een tweede maal kan worden herbenoemd en waar geklaagd wordt over het vinden van goede mensen, kan het generale college voor de kerkorde zich voorstellen dat deze aanbeveling wordt overgenomen.

In het hieronder vermelde tekstvoorstel voor ord. 10-3 (nieuw) wordt (zie lid 8) uitgegaan van de mogelijkheid van meer dan één herbenoeming. Deze mogelijkheid van herbenoemen wordt echter – zoals ook in de suggestie van tweemaal herbenoemen besloten ligt - in dier voege beperkt dat de betrokkenen niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren deel van het college kunnen uitmaken.

Gelet op dit een en ander en met inachtneming van andere door de generale synode in eerste lezing aanvaarde wijzigingsvoorstellen doet het generale college voor de kerkorde het volgende tekstvoorstel voor ord. 10.3. Daarin is de tekst en de indeling gewijzigd, parallel aan de overeenkomstige bepalingen in ord. 10-8, ord. 12-2 en 11-21, waarin de samenstelling en benoeming van de leden en adviserende leden van de andere vergelijkbare colleges is geregeld.

Voor een toelichting op de hieronder aangegeven aanvullende zinsnede in lid 10 verwijst het college naar de toelichting bij de overeenkomstige wijziging van ord. 10-8-10 (zie onder, blz. 24).

ord. 10-3 (voorstel gewijzigde tekst):

1. *In elke regio is een college voor de visitatie.*
2. *De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.*
3. *Een regionaal college voor de visitatie bestaat uit ten minste acht leden en de voorzitter, die eveneens lid is. Naast de leden wordt een aantal plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.*
4. *De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de classicale vergaderingen volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster, zodanig dat elke vergadering vier leden en een aantal plaatsvervangers benoemt. Zowel voor de leden als voor de plaatsvervangers geldt dat ten naaste bij evenveel predikanten van de kerk als andere (voormalige) ambtsdragers worden benoemd.*
5. *De voorzitter wordt, gehoord de aanbeveling van de leden, benoemd door de kleine synode uit de (voormalige) ambtsdragers woonachtig in het gebied van het betreffende regionale college.*
6. *Het generale college voor de visitatie bestaat uit zeven leden en de voorzitter, die eveneens lid is. Naast de leden wordt een gelijk aantal plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.*
7. *De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de generale synode volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster. Zowel voor de leden als voor de plaatsvervangers geldt dat ten naaste bij evenveel predikanten van de kerk als andere (voormalige) ambtsdragers worden benoemd. De voorzitter wordt eveneens door de generale synode benoemd.*
8. *De voorzitters, de leden en de plaatsvervangers van de colleges voor de visitatie worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen voor een aansluitende periode van ten minste twee en ten hoogste vier jaar worden herbenoemd, met dien verstande dat zij niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren deel van het college kunnen uitmaken.*
9. *De evangelisch-lutherse synode benoemt een aantal visitatoren die – in daarvoor in aanmerking komende gevallen – betrokken worden bij de visitatie door een regionaal college respectievelijk het generale college voor de visitatie.*
10. *Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (plaatsvervangend) lid zitting te hebben in meer dan één van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.*

Aanbevelingen 7.4. en 7.5.

7.4. Laat de classicale vergadering pas overgaan tot benoeming van een visitator na overleg met de voorzitter van het college.

7.5. Leg in een protocol vast aan welke eisen een visitator moet voldoen, waaronder in elk geval het verplicht volgen van een introductiecursus.

Aanbeveling 7.4. heeft betrekking op ord. 10-3-1 tweede volzin.

In de toelichting is erop gewezen dat het moeilijk is geschikte kandidaten te vinden. De aanbevelingen 7.4. en 7.5. moeten in dat licht worden gezien.

Nu de aanbevelingen 7.4 en 7.5. geen wijziging van ord. 10-3-1 beogen, zal geen tekstvoorstel worden gedaan.

Het generale college voor de kerkorde overweegt over aanbeveling 7.4. dat het wenselijk is dat een kandidaat-lid voor het regionale college voor de visitatie een gesprek met de voorzitter van dat college heeft. De kandidaat krijgt op deze wijze een beter inzicht in wat van hem wordt verwacht en de voorzitter kan bezien of de kandidaat geschikt is om de taak te vervullen. Het is het generale college niet duidelijk of het de bedoeling van aanbeveling 7.4. is dat de voorzitter zich ook uitspreekt over de geschiktheid van de kandidaat. Indien dat het geval is, kan het zich in de praktijk voordoen dat een voorzitter de kandidaat niet geschikt acht en dat de classicale vergadering deze kandidaat desondanks benoemt, mogelijk omdat er geen andere kandidaat voor handen is. Dat betekent voor degene die wordt benoemd een slechte start nu hij weet dat hij in het college niet geschikt is bevonden.

Het generale college voor de kerkorde merkt over aanbeveling 7.5. op dat het geen betoog behoeft dat zowel het regionale college voor de visitatie als de gemeenten baat hebben bij deskundige leden. Het is daarom aan te bevelen dat in een protocol nader wordt omschreven wat er van de leden van het regionale (en het generale) college voor de visitatie wordt verwacht en over welke vaardigheden de leden moeten beschikken. Ook is het raadzaam om na te gaan of er voor een goede uitoefening van deze taak een cursus kan worden aangeboden. Het generale college voor de kerkorde acht het echter niet raadzaam om het volgen van een introductiecursus verplicht te stellen. Deze verplichting kan tot gevolg hebben dat een op zich geschikte kandidaat om die reden niet bereid is lid van het college voor de visitatie te worden. Het lijkt beter een zodanige beslissing aan het beleid van de classicale vergadering over te laten. Zij kan de bereidheid van een kandidaat om een introductiecursus te volgen, onderdeel van haar benoemingsbeleid maken.

Het generale college voor de kerkorde wil graag onder de aandacht brengen dat in een protocol ook nog andere zaken geregeld kunnen worden dan alleen de hiervoor genoemde. Uit de opmerkingen in het rapport "De kerkorde bij de tijd" blijkt namelijk dat er in de dagelijkse praktijk nog al eens het een en ander wringt. Zo is gewezen op de problematiek van de verslaglegging en de communicatie met het breed moderamen van de classicale vergadering. Er is opgemerkt dat tijdens een visitatie een bezoek aan de predikanten en kerkelijk werkers verplicht zou moeten zijn en in aanbeveling 7.9. is de verhouding tussen het generale college voor de visitatie en de regionale colleges aan de orde gesteld.

Het generale college voor de kerkorde vindt het daarom gewenst dat de verschillende colleges voor de visitatie zich gaan beraden over het opstellen van een protocol. Een verplichting daartoe moet echter niet in een ordinantie worden vastgelegd. Voorkomen moet worden dat in een protocol slechts die onderwerpen nader worden uitgewerkt die in de betreffende ordinantie worden behandeld en niet ook die onderwerpen die in de praktijk weerbarstig blijken te zijn. Een protocol zou dientengevolge naar verwachting te beperkt kunnen worden benut.

Aanbeveling 7.6.

Geef het regionale college bij buitengewone visitatie de bevoegdheid bindende adviezen te geven.

Deze aanbeveling heeft betrekking op ord. 10-4-1 en 10-5-2.

In de toelichting is opgemerkt dat sommige kerkenraden zeer vrijblijvend omspringen met de door het regionale college voor de visitatie gegeven adviezen.

Het generale college voor de kerkorde begrijpt dat het teleurstellend is wanneer in een situatie die aanleiding voor een buitengewone visitatie is geweest, de door het regionale college voor de visitatie gegeven aanbevelingen niet worden opgevolgd. Het is het generale college niet bekend of daarin enige lijn te ontwaren valt.

Een opmerking terzijde: in de toelichting is er terecht op gewezen dat een pleidooi voor de invoering van bindende adviezen veronderstelt dat de visitatie voldoende kwaliteit heeft en geen compensatie mag zijn voor een eventueel gebrek daaraan.

Wanneer ervan wordt uitgegaan dat het gegeven advies deugdelijk is en het opvolgen ervan zou

bijdragen aan een oplossing van de bestaande problemen, rijst de vraag waarom de betrokkenen het advies desondanks niet opvolgen. In het verlengde daarvan vraagt het generale college zich af of er enig effect kan worden verwacht wanneer beide partijen of één van de partijen tegen hun/haar zin gedwongen wordt een advies op te volgen.

Voor het generale college voor de kerkorde zijn echter vooral de navolgende overwegingen van belang om te adviseren de aanbeveling niet over te nemen. In de kerkorde zijn aan de verschillende colleges eigen bevoegdheden toegekend en de bevoegdheden van de verschillende soorten colleges zijn zorgvuldig afgewogen. In de kerkorde is bij de visitatie gekozen voor een college dat adviseert, bemiddelt en niet beslist. Het komt het generale college voor de kerkorde in dat licht niet verstandig voor daarin verschuivingen aan te brengen zodat ook de verantwoordelijkheid verschuift. Als hier opgetreden moet worden, is daarvoor het college voor het opzicht het aangewezen orgaan en niet visitatoren zelf. Visitatoren functioneren immers als samenbinder/bemiddelaar en zij zouden bij dwingen uit hun rol vallen. Het generale college voor de kerkorde wijst er verder op dat de generale synode in haar vergadering van 16 september 2010 in eerste lezing heeft besloten dat in voorkomende gevallen ook kerkenraadsleden kunnen worden geschorst. Indien nodig ligt daar een taak voor het BM van de classicale vergadering om het ertoe te leiden dat het college voor het opzicht zich over de kwestie buigt.

Aanbeveling 7.7.

Scherp de verplichting tot verslaglegging (en de behandeling daarvan door) de CV aan en neem de verplichting op tot tussentijds overleg met het BM CV bij buitengewone visitaties in situaties waarbij het BM CV ook betrokken is of kan worden.

In de toelichting is opgemerkt dat bij een gewone visitatie de communicatie met de classicale vergadering schriftelijk en rondom een verslag van een visitatieronde kan plaatsvinden, maar dat bij de buitengewone visitatie dit mondeling en acuut moet gebeuren.

Uit de op deze aanbeveling gegeven toelichting blijkt dat de regionale colleges ten aanzien van de verslaglegging en de behandeling van de verslagen kennelijk verschillende werkmethodes hanteren. Het generale college voor de kerkorde is van mening dat in buitengewone situaties een snel en goed overleg met (de voorzitter van) het BM CV gewenst is. Dit behoeft echter niet in een ordinantie te worden vastgelegd en het generale college zal daarom geen tekstvoorstel doen. Vastlegging in een protocol, zoals hiervoor al is aanbevolen, is voldoende.

Het generale college voor de kerkorde merkt nog op dat een suggestie om een lid van het BM CV in het regionale college van visitatoren op te nemen, niet moet worden gevolgd. Er wordt immers geklaagd over de werkbelasting bij het BM CV. Een goede communicatie kan ook op een voor het BM CV minder belastende wijze worden geregeld. Maar het belangrijkste argument om het voorstel niet te volgen is dat het opnemen van een lid van het BM CV in het regionale college voor de visitatie het BM CV in diens vrijheid zou beperken. Dat kan natuurlijk niet.

Er is nog aangevoerd dat het toezenden van de verslagen aan het BM CV schending van de privacy kan opleveren en dat het daarom de voorkeur verdient de verslagen alleen naar de preses en scriba te zenden.

Het generale college voor de kerkorde merkt daarover op dat het voor een goede bespreking van de verslagen nodig is dat alle leden van het BM CV over de stukken beschikken. De leden van het BM van de CV zijn aan hun geheimhoudingsplicht gebonden. Het is in gevoelige zaken wellicht verstandig daarop nog eens extra de aandacht te vestigen.

Verder is voorgesteld om het "jaarlijks rapporteren" in "regelmatig rapporteren" te wijzigen. Ook werd de vraag gesteld wat de noodzaak is van het sturen van afschriften naar het generale college.

Het generale college voor de kerkorde is van mening dat het de voorkeur verdient dat er jaarlijks wordt gerapporteerd. Op deze wijze is duidelijk wat er op dat punt van de regionale colleges voor de visitatie wordt verwacht. Bovendien zal het generale college voor de visitatie een algemeen beeld willen hebben van de visitaties die in het afgelopen jaar hebben plaats gevonden onder meer in het kader van de aan het college opgedragen taak in ord. 10-5-3.

Aanbeveling 7.8.**7.8. Bepaal dat de gewone visitatie voortaan geschiedt binnen één en dezelfde classis.**

In de toelichting voorafgaand aan deze aanbeveling is eerst opgemerkt dat de algemene opvatting is dat bij de buitengewone visitatie er voldoende distantie van de visitatoren ten opzichte van situaties en personen moet zijn. Wanneer de communicatie over buitengewone visitaties naar het regionale niveau wordt verlegd, wordt de persoonlijke distantie van visitatoren vergroot en ontstaat bovendien een congruente situatie: een regionaal college communiceert met een regionaal ambtelijk orgaan.

Vervolgens is aan de hand daarvan opgemerkt dat een soortgelijke congruentie maar dan op het niveau van de gemeente kan worden bereikt wanneer de gewone visitaties meer classisgericht gaat functioneren. De gewone visitatie wordt vaak aangeduid als huisbezoek van de kerk. Als de gewone visitatie voortaan binnen één classis zou plaatsvinden, zou dat het gevoel van nabijheid van gemeenten binnen de classis kunnen versterken.

Het generale college voor de kerkorde is van mening dat er onvoldoende gronden voor een wijziging van de kerkorde zijn. Wie een visitatie doet, zal afhangen van de omstandigheden van het geval. Een regionaal college moet daarbij niet worden gehinderd door een regeling in de kerkorde.

Aanbeveling 7.9.**7.9. Laten de regionale en generale colleges in onderling overleg een protocol bij ordinantie 10-5-3 opstellen waarin wordt vastgesteld op welke wijze het generale college leiding geeft en waarin ook de toepassing van de bepaling dat het generale college alleen na overleg met een regionaal college bijstand verleent bij de visitatie in de classes, nader wordt geregeld. Vul desgewenst de bepaling aan met de zin dat hiervoor bij protocol nadere regels worden opgesteld.**

Bij deze aanbeveling is opgemerkt dat er onduidelijkheid en verschil van mening bestaat over de verdeling van taken en bevoegdheden tussen de regionale en de generale visitatie zoals die is geformuleerd in ord. 10-5-3. Deze onduidelijkheid spitst zich toe op de formulering dat het generale college `alleen in overleg` bijstand verleent bij de visitatie in de classes. Het generale college voor de visitatie vraagt zich af of hier niet beter kan worden gelezen `alleen na overleg`.

Het generale college voor de kerkorde overweegt dat uit de aanbeveling blijkt dat de verhouding tussen het generale college en de regionale colleges voor de visitatie niet altijd even duidelijk is en in de praktijk vragen oproept. Bij de behandeling van de aanbevelingen 7.4 en 7.5 is al overwogen dat het wenselijk is een protocol op te stellen. Het generale college voor de kerkorde heeft daarbij toegelicht waarom het voorstel om een ordinantie aan te vullen met een bepaling over een op te stellen protocol, niet moet worden gevolgd. Het generale college verwijst naar hetgeen hij daarover bij de behandeling van de aanbevelingen 7.4. en 7.5. heeft opgemerkt.

Het generale college voor de kerkorde is van mening dat de aanbeveling om "in overleg met" te wijzigen in "na overleg met" niet moet worden gevolgd.

In het huidige desbetreffende artikellid (ord. 10-5-3) is vooropgesteld dat het generale college voor de visitatie als samenbindend orgaan voor de visitatie algemeen leiding aan de visitatie geeft. Het generale college blijft dus als regel op afstand bij een concrete visitatie. Dit uitgangspunt wordt in de tweede zinsnede van het artikellid benadrukt in de bepaling dat het generale college alleen in overleg met het desbetreffende college bijstand verleent bij de visitatie in de classes, hetgeen betekent dat alleen als en voor zover het regionale college ermee instemt, het generale college bijstand verleent bij een visitatie in het concrete geval. De visitatie is naar aard en inhoud ook in de aan dit artikellid voorafgaande bepalingen aan de zorg van het desbetreffende regionale college toevertrouwd.

Het volgen van de aanbeveling "in overleg met" te wijzigen in "na overleg met" zou betekenen dat voormeld uitgangspunt zou worden verlaten en het generale college voor de visitatie hier de beslissende stem zou hebben ook al moet het college eerst het regionale college horen. Voor een dergelijke omkering en verandering in de taakverdeling, zoals nu voorzien in het in de ordinantie neergelegde stelsel, is evenwel geen grond. Zij komt ook in strijd met de suggesties die onder ord. 10-5-3 op pagina 113 van het rapport "De kerkorde bij de tijd" zijn gedaan. Ook de commissie Evaluatie Kerkorde heeft zich – blijkens blz. 53 van haar rapport – afgevraagd of het voorstel niet te zeer ingaat tegen de geest van artikel VI-11 van de kerkorde waarin staat dat de meerdere vergaderingen alleen zaken behandelen die aan hen bij de kerkorde worden opgedragen of niet door de mindere vergaderingen kunnen worden afgedaan. De commissie wijst op de mogelijkheid een en ander in een protocol vast te leggen.

Het generale college bespreekt volledigheidshalve nog een aantal suggesties die in het rapport "De

kerkorde bij de tijd” wel zijn gedaan maar niet in een aanbeveling zijn verwoord. Enige suggesties zijn bij de behandeling van de hierboven genoemde aanbevelingen al verwerkt.

Bij ord. 10-5-1 is opgemerkt dat de tijd tussen de visitaties te kort is; visitaties kosten namelijk veel tijd. Er wordt voorgesteld visitaties te beperken tot eenmaal in de vijf of zes jaar of tot de buitengewone omstandigheden. Ook wordt voorgesteld dat kerkenraden bij elkaar op bezoek gaan en van elkaar leren.

Het generale college voor de kerkorde overweegt dat in de huidige regeling is aangesloten bij de duur van een ambtsperiode. Dientengevolge is iedere ambtsdrager ten minste eenmaal in zijn ambtsperiode bij een visitatie betrokken. Het generale college overweegt dat bij een visitatie ambtsdragers zich op een andere wijze bezinnen op de opbouw, het geestelijk leven en de roeping van hun gemeente dan in de praktijk van alle dag het geval is. Visitatie is dan ook wezenlijk iets anders dan een bij elkaar op bezoek gaan. Hoewel het met de visitatie gemoeide tijdsbeslag niet mag worden veronachtzaamd, is het generale college gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, van mening dat deze suggestie niet moet worden gevolgd.

Overigens is in verband met het vervallen van de algemene klassicale vergadering wel een wijziging van ord. 10-5-1 nodig.

Ord. 10-5-1 (voorstel gewijzigde tekst):

Het regionale college voor de visitatie draagt ervoor zorg dat elke gemeente, gelegen in de classes die in de desbetreffende *regio* samenwerken, ten minste eenmaal in de vier jaar door twee visitatoren wordt bezocht.

Bij ord. 10-5-4 is opgemerkt dat in de praktijk alleen het visitatiegesprek door één van de visitatoren wordt geleid en dat de vergadering verder onder leiding van de voorzitter van de kerkenraad plaatsvindt. Het voorstel is daarom de bepaling “onder voorzitterschap van de visitatoren” te schrappen. Bij een buitengewone visitatie zou een uitzondering kunnen worden gemaakt.

Het generale college voor de kerkorde overweegt dat de rol van een voorzitter in een vergadering niet mag worden onderschat. Het is dan ook van belang dat de vergadering van de kerkenraad voor zover de visitatie de inzet is, door een visitator wordt geleid. Bij de huidige regeling bestaat er geen enkel bezwaar tegen dat de vergadering voor het overige door de voorzitter van de kerkenraad wordt geleid. Een zodanig bezwaar volgt niet uit ord. 10-5-4.

Bij ord. 10-5-5 is opgemerkt dat de voltalligheid bij kerkenraadsleden wrevel wekt. Deze bepaling zou in het geval van een gewone visitatie moeten worden afgeschaft maar bij een bijzondere visitatie worden gehandhaafd.

Het generale college voor de kerkorde overweegt dat kennelijk niet alle kerkenraadsleden overtuigd zijn van het nut van een visitatie. Dat zou een aansporing moeten zijn aan een visitatie meer zin en inhoud te geven.

Het generale college voor de kerkorde is van mening dat de suggestie niet moet worden gevolgd. Wanneer niet alle kerkenraadsleden op de vergadering aanwezig zijn, is het voor de visitatoren nauwelijks mogelijk een goede indruk van de gemeente te krijgen.

De suggestie om consequenties te verbinden aan een weigering van een ambtsdrager met visitatoren te spreken, b.v. – zoals in het rapport van de Commissie Evaluatie Kerkorde op pagina 113 onderaan wordt gesuggereerd – door het indienen van een klacht bij het regionale college voor bezwaren en geschillen, leent zich niet voor regelgeving. Het betreft hier beleid. Wanneer een ambtsdrager - ook in het geval van een buitengewone visitatie - weigert met de visitatoren te spreken, is dat een ernstige kwestie. De beantwoording van de vraag, of en zo ja, wat er moet gebeuren, hangt echter af van de omstandigheden van het gegeven geval. Daarbij past het niet voor dit geval een bijzondere en vaste regel op te nemen en zulks naast de in de kerkorde reeds bestaande algemene voorzieningen, zoals bijvoorbeeld het opzicht.

Aanbeveling 8

8.1. Regel een structureel overleg tussen het RCBB en de ambtelijke vergadering (in dit geval de klassicale vergadering dan wel het interclassicaal moderaminaoverleg, zie boven) als

kader voor de meer algemene zorg voor het materiële welzijn van de gemeente.

8.2. Voeg in ordinantie 11-8-3 een bepaling toe dat voorafgaande toestemming van het RCBB ook nodig is bij het aangaan van overeenkomsten met rechtsgevolgen inzake grote transacties aangaande kerkgebouwen en ander onroerende bezittingen van de gemeente of diaconie.

In aanbeveling 8.1. is nog geen concreet voorstel vervaardigd voor het aanwijzen van een bepaalde ambtelijke vergadering waarmee structureel overleg het meeste nut zal hebben. Ook zonder een aanpassing van de ordinantie zal het bedoelde structurele overleg op behoorlijke wijze plaats kunnen vinden als onderdeel van het desbetreffende beleid van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken en de klassicale vergaderingen in de desbetreffende regio. Concretisering van deze aanbeveling eist meer voorbereiding waarna zij zonnodig in een afzonderlijke kerkordewijziging kan plaatsvinden.

Wat aanbeveling 8.2, en de vereiste toestemming van het RCBB voor bepaalde rechtshandelingen betreft, worden in de bijlage van het rapport 'De kerkorde bij de tijd' (op blz. 122) verschillende suggesties bij ord. 11-8-3 gedaan, die het generale college hier bij de bespreking van aanbeveling 8.2. betreft. Het gaat om de volgende suggesties:

1. Laat het vereiste vervallen van voorafgaande toestemming voor verkoop of afbraak dan wel ingrijpend verbouwen of restaureren van gebouwen, vermeld op de door het RCBB bijgehouden lijst van gebouwen en orgels van cultuurhistorische of architectonische waarde.
2. Anderzijds is door een aantal RCBB's bij ord. 11-3 en ord. 11-9-1 de suggestie gedaan de voorafgaande toestemming juist verplicht te stellen voor alle kerkgebouwen.
3. Voeg aan het onderdeel van het 1^e aandachtstreepje toe: "en bezwaren van"

Bij de eerstgenoemde suggestie is opgemerkt dat bij rechtshandelingen ten aanzien van monumentale gebouwen (waaronder aanbesteding tot restauratie, herstel of verbouwing) de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een zodanig toezicht uitoefent dat het toezicht van het RCBB in dat opzicht een onnodige dubbelure is.

Bovendien is aangegeven dat het opstellen en bijhouden van de in ord. 11-8-3 genoemde lijst veel arbeid en voortdurende discussie met zich meebrengt, die te veel tijd van de leden van het RCBB in beslag neemt en niet nuttig is.

Bij de tweede suggestie luidt de motivering kort gezegd dat advies vanuit het RCBB in het vaak moeilijke proces van afstoting van kerkgebouwen zeer nuttig is voor de gemeenten bij wie door dat proces niet zelden grote verdeeldheid ontstaat.

Het generale college meent dat er bij de zich in deze tijd terugtrekkende overheid een te onoverzichtelijke situatie bestaat om nu op het punt van het toezicht op rechtshandelingen betreffende monumentale of architectonisch belangrijke gebouwen een wijziging voor te stellen. Het college is wel van oordeel dat de in ord. 11-8-3 genoemde verplichting om een lijst bij te houden, zou kunnen vervallen.

Vervreemden en bezwaren

De suggestie tot toevoeging van (het vereiste van toestemming voor) het bezwaren (blz. 121) naast het verkopen en op andere wijze vervreemden is, mede gelet op het feit dat dit overeenstemt met het toestemmingsvereiste genoemd in ord. 11-9-1, aan te bevelen.

De tekst van ord. 11-8-3 kan als volgt aangepast worden:

Ord. 11-8-3 (voorstel gewijzigde tekst):

Het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen is eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd tot

- *het aangaan van rechtshandelingen betreffende* het op ingrijpende wijze verbouwen, uitbreiden of restaureren, verkopen of op andere wijze vervreemden, *bezwaren* en afbreken van een kerkgebouw of orgel [---] en het verkopen of op andere wijze vervreemden of bezwaren van voorwerpen van oudheidkundige historische of kunstwaarde;

(vervolg ongewijzigd)

Aanbeveling 15

15.1. Laat onderzoeken of en hoe er in kerkordelijke zin (meer) ruimte kan worden gegeven aan leden van het moderamen om deel te nemen in het openbare debat over zaken die het hart van de kerkelijke verkondiging raken, zonder daarmee de opzicht houdende instantie – de generale synode zelf of een in de plaats daarvan in te stellen college – in formele zin voor de voeten te lopen.

Het college is met het moderamen van de generale synode van oordeel dat het onbevredigend zou zijn als de leden van het moderamen niet namens de synode deel zouden kunnen nemen aan het gesprek in kerk en samenleving over zaken die het hart van de verkondiging en de leer van de kerk raken.

Het behoort tot de belangrijkste taak van de generale synode om 'leiding te geven aan het leven en werken van de kerk in haar geheel' (art. VI-4) en het moderamen heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid.

Het college is echter van mening dat het gegeven dat de generale synode het hoogste leergezag in de kerk vertegenwoordigt en tevens het laatste woord heeft in beslissingen aangaande het opzicht over de verkondiging en de catechese (ord. 10-15), deze deelname in het publieke debat niet in de weg hoeft te staan. Daarbij dient het moderamen zich in zoverre beperkingen op te leggen dat het zich slechts uitspreekt over de *geloofsmatige* benadering van de voorliggende vragen en niet over de *rechtspositionele* positie van degenen die in dat gesprek betrokken zijn.

Uiteraard dragen uitspraken van het moderamen (of van zijn preses of scriba) altijd het karakter van een zekere voorlopigheid. De uiteindelijke leerbeslissingen worden genomen door de generale synode zelf. Maar van hun bijdrage aan het gesprek kan toch een zekere geestelijke leiding uitgaan, waaraan dikwijls grote behoefte is. Het is schadelijk voor het aanzien van de kerk als (het moderamen van) de generale synode of haar preses of scriba zouden moeten zwijgen wanneer geruchtmakende zaken die het hart van het belijden raken, aan de orde zijn.

Het college meent dat een dergelijke deelname aan het kerkelijk gesprek in principe het voeren van een leertuchtprocedure als bedoeld in ord. 10-15 niet in de weg hoeft te staan. Het realiseert zich echter tevens dat het in de praktijk niet eenvoudig zal zijn (bijvoorbeeld in contacten met de media) de geloofsmatige benadering geheel los te zien van de rechtspositionele aspecten.

Daarom adviseert het college tussen die beide een nadrukkelijker onderscheid aan te brengen. Dat is mogelijk door de verantwoordelijkheid voor de leerbeslissingen van de kerk – zoals ook nu het geval is – op te dragen aan de generale synode, maar eventuele rechtspositionele consequenties die daaruit zouden kunnen voortvloeien op te dragen aan het generale college voor het opzicht dat immers ook (in laatste instantie) beslist als een ambtsdrager of gemeentelid 'zich schuldig maakt aan onchristelijke belijdenis of levenswandel' (ord. 10-9-6).

In het kader van zorgvuldige rechtspraak is het juist als beslissingen die voor een betrokken predikant verstrekende gevolgen kunnen hebben (ook rechtspositioneel) worden genomen door een onafhankelijk college dat daarvoor speciaal is toegerust, dan door een brede kerkelijke vergadering, waarin de emoties van het kerkelijk debat een rol zouden kunnen gaan meespelen.

Om het onderscheid tussen een leerbeslissing en een leertucht-maatregel te markeren is een herformulering van ord. 10-14 en 15 noodzakelijk. Deze bepalingen luiden:

ord. 10-14 en 15 (huidige tekst)

Artikel 14. Het opzicht van de classicale vergaderingen

1. Een classicale vergadering die reden heeft om aan te nemen dat een predikant bij de verrichting van de aan het ambt verbonden werkzaamheden zo predikt en leert dat deze de fundamentele van de kerk aantast, draagt - na de betrokken kerkenraad te hebben gehoord – aan het regionale college voor de visitatie op daarnaar een onderzoek in te stellen.

In daarvoor in aanmerking komende gevallen is het bepaalde in artikel 3-4 van overeenkomstige toepassing.

Indien het betreft een predikant in algemene dienst dan wel iemand die uit hoofde van enige kerkelijke opdracht betrokken is bij de opleiding en vorming van predikanten is het bepaalde in artikel 7-2 van overeenkomstige toepassing.

2. Indien dit vermoeden blijkt niet zonder grond te zijn, trachten de visitatoren de predikant door pastorale samenspreking en vermaan tot verandering van gevoelen te brengen.

3. Visitatoren doen aan de betrokken classicale vergadering verslag van het door hen verrichte onderzoek en van het resultaat daarvan.
4. Wanneer de classicale vergadering geen termen aanwezig acht de zaak voortgang te doen hebben, stelt zij de predikant, de betrokken kerkenraad en het regionale college voor de visitatie daarvan schriftelijk op de hoogte.
5. Is de classicale vergadering van oordeel dat er wel redenen zijn voor verdere bespreking, dan nodigt zij de predikant uit voor een samenspreking.
Aan deze samenspreking wordt deelgenomen door een aantal adviseurs, aangewezen door en uit het orgaan van bijstand van de generale synode voor de zaken van kerk en theologie, die daarna aan de classicale vergadering schriftelijk hun oordeel mededelen.
6. De classicale vergadering spreekt, nadat de predikant nogmaals in de gelegenheid is gesteld zich voor de classicale vergadering te rechtvaardigen en de betreffende adviseurs wederom zijn gehoord, uit of zij van oordeel is dat de predikant zich niet meer beweegt in de weg van het belijden van de kerk en daarmee de fundamenten van de kerk aantast.
7. Is de classicale vergadering van oordeel dat deze vraag bevestigend beantwoord moet worden, dan brengt zij dit oordeel met redenen omkleed ter kennis van de betreffende predikant en de kerkenraad en van de generale synode.
Bij een ontkennend antwoord doet de classicale vergadering daarvan mededeling aan de betrokken predikant en de kerkenraad en aan de theologische adviseurs.

Artikel 15. Het opzicht van de generale synode

1. Wanneer een zaak overeenkomstig het bepaalde in artikel 14-7 door een classicale vergadering is voorgelegd aan de generale synode, wijst zij uit haar leden een bijzondere commissie aan die tot taak heeft de zaak voor behandeling door de generale synode voor te bereiden.
2. Deze commissie stelt de betrokken predikant in de gelegenheid eventuele bezwaren tegen het oordeel van de classicale vergadering schriftelijk bij haar in te dienen en vraagt het oordeel over de zaak van het orgaan van bijstand van de generale synode dat zich bezighoudt met de zaken van kerk en theologie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - van de evangelisch-lutherse synode of van de raad van advies voor het gereformeerd belijden.
3. Bij de behandeling van de zaak door de generale synode - in aanwezigheid van leden van het in lid 2 bedoelde orgaan - wordt de betrokken predikant in de gelegenheid gesteld, desgewenst bijgestaan door een of twee belijdende leden van de kerk, zijn gevoelen toe te lichten en te verdedigen.
4. Het eindoordeel van de generale synode, dat met redenen omkleed is, wordt in afschrift toegezonden aan de betrokken predikant, aan de betrokken kerkenraad en de classicale vergadering en aan het in lid 2 bedoelde orgaan.
5. Is het eindoordeel van de generale synode dat de predikant in prediking en onderricht het belijden van de kerk weerspreekt, dan stelt de synode een termijn vast waarbinnen de predikant de gelegenheid geboden wordt zich naar het oordeel van de synode te voegen. De predikant onthoudt zich in deze periode van het verrichten van de aan het ambt verbonden werkzaamheden.
6. Kan de predikant het oordeel van de synode niet aanvaarden of laat deze binnen de gestelde termijn niet weten zich te voegen naar het oordeel van de synode, dan wordt betrokkene door de synode van het ambt ontheven.
7. De predikant die naar het bepaalde in dit hoofdstuk wordt ontheven van het ambt, wordt – naar de regels bij generale regeling gesteld - een wachtgeld toegekend.
8. Degene die door toepassing van deze bepalingen niet meer in het ambt staat, kan door de generale synode - het orgaan van bijstand van de generale synode dat op het terrein van kerk en theologie werkzaam is, gehoord - de bevoegdheid krijgen weer te mogen staan naar het ambt van predikant, nadat betrokkene verklaard heeft het oordeel van de synode alsnog te aanvaarden en zich te zullen bewegen in de weg van het belijden van de kerk.

Het college stelt voor deze tekst als volgt te wijzigen:

ord. 10-14 en 15 (voorstel gewijzigde tekst)

Artikel 14. Het opzicht van de classicale vergaderingen

1. Een classicale vergadering die reden heeft om aan te nemen dat *de prediking en catechese van een predikant bij de verrichting van de aan het ambt verbonden werkzaamheden [--] de fundamenten van de kerk aantasten*, draagt - na de betrokken kerkenraad te hebben gehoord – aan het regionale college

voor de visitatie op daarnaar een onderzoek in te stellen.

In daarvoor in aanmerking komende gevallen is het bepaalde in artikel 3-9 van overeenkomstige toepassing.

Indien het betreft een predikant in algemene dienst dan wel iemand die uit hoofde van enige kerkelijke opdracht betrokken is bij de opleiding en vorming van predikanten is het bepaalde in artikel 7-2 van overeenkomstige toepassing.

2. Indien dit vermoeden blijkt niet zonder grond te zijn, trachten de visitatoren de predikant door pastorale samenspreking en vermaan tot verandering van gevoelens te brengen.

3. Visitatoren doen aan de betrokken classicale vergadering verslag van het door hen verrichte onderzoek en van het resultaat daarvan.

4. Wanneer de classicale vergadering geen termen aanwezig acht de zaak voortgang te doen hebben, stelt zij de predikant, de betrokken kerkenraad en het regionale college voor de visitatie daarvan schriftelijk op de hoogte.

5. Is de classicale vergadering van oordeel dat er wel redenen zijn voor verdere bespreking, dan nodigt zij de predikant uit voor een samenspreking.

Aan deze samenspreking wordt deelgenomen door een aantal adviseurs, aangewezen door en uit het orgaan van bijstand van de generale synode voor de zaken van kerk en theologie, die daarna aan de classicale vergadering schriftelijk hun oordeel mededelen.

6. De classicale vergadering spreekt, nadat de predikant nogmaals in de gelegenheid is gesteld *zijn gevoelens toe te lichten* en de betreffende adviseurs wederom zijn gehoord, uit of zij van oordeel is dat *deze prediking en catechese [--] zich niet meer bewegen* in de weg van het belijden van de kerk en daarmee de fundamenten van de kerk *aantasten*.

7. Is de classicale vergadering van oordeel dat deze vraag bevestigend beantwoord moet worden, dan brengt zij dit oordeel met redenen omkleed ter kennis van de betreffende predikant en de kerkenraad en van de generale synode.

Bij een ontkennend antwoord doet de classicale vergadering daarvan mededeling aan de betrokken predikant en de kerkenraad en aan de theologische adviseurs.

Artikel 15. Het opzicht van de generale synode

1. Wanneer een zaak overeenkomstig het bepaalde in artikel 14-7 door een classicale vergadering is voorgelegd aan de generale synode, wijst zij uit haar leden een bijzondere commissie aan die tot taak heeft de zaak voor behandeling door de generale synode voor te bereiden.

2. Deze commissie stelt de betrokken predikant in de gelegenheid eventuele bezwaren tegen het oordeel van de classicale vergadering schriftelijk bij haar in te dienen en vraagt het oordeel over de zaak van het orgaan van bijstand van de generale synode dat zich bezighoudt met de zaken van kerk en theologie en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - van de evangelisch-lutherse synode of van de raad van advies voor het gereformeerd belijden.

3. Bij de behandeling van de zaak door de generale synode - in aanwezigheid van leden van het in lid 2 bedoelde orgaan - wordt de betrokken predikant in de gelegenheid gesteld, desgewenst bijgestaan door een of twee belijdende leden van de kerk, zijn gevoelens toe te lichten en te verdedigen.

4. Het [--]oordeel van de generale synode, dat met redenen omkleed is, wordt in afschrift toegezonden aan de betrokken predikant, aan de betrokken kerkenraad en de classicale vergadering en aan het in lid 2 bedoelde orgaan.

5. Is het [--]oordeel van de generale synode dat *deze prediking en catechese* het belijden van de kerk *weerspreken*, dan stelt de synode een termijn vast waarbinnen de predikant de gelegenheid geboden wordt zich naar *dit oordeel [--] te voegen. [--]*

6. Kan de predikant het oordeel van de synode niet aanvaarden of laat deze binnen de gestelde termijn niet weten zich te voegen naar *dit oordeel* van de synode, dan wordt *de zaak voorgelegd aan het generaal college voor het opzicht dat ten aanzien van betrokkene bevoegd is gebruik te maken van de middelen van kerkelijke tucht als bedoeld in art. 9-7 en 9-8.*

7. Degene die door toepassing van deze bepalingen niet meer in het ambt staat, kan door de generale synode - het orgaan van bijstand van de generale synode dat op het terrein van kerk en theologie werkzaam is, gehoord - de bevoegdheid krijgen weer te mogen staan naar het ambt van predikant, nadat betrokkene verklaard heeft het oordeel van de synode alsnog te aanvaarden en zich te zullen bewegen in de weg van het belijden van de kerk. (= lid 8 oud)

Op deze wijze ligt het accent bij een leertuchtprocedure meer op de vraag of een bepaalde *prediking en catechese* zich nog bewegen in de weg van het belijden der kerk, en komt de vraag of *deze predikant* nog in zijn ambt kan worden gehandhaafd eventueel pas later, in het generaal college voor het opzicht,

aan de orde. Daardoor staat in het gesprek in de *classicale* vergadering en de *generale synode* de *leer* centraal en wordt voorkomen dat het *direct over personen* gaat.

Daarmee wordt de *kerkelijke procedure* zelf meer gekenmerkt door zorgvuldigheid.

Daardoor is er bovendien nog minder aanleiding voor de vrees dat de *overheidsrechter* een *leerbeslissing* van de *generale synode*, als het daarbij zou komen tot *onthefing* van het *ambt* als bedoeld in ord. 10-15-6, als *onvoldoende onafhankelijk* zou kwalificeren. Het is *ondenkbaar* dat een *overheidsrechter* een *leerbeslissing* die volgens ord. 10-15-5/6 (nieuw) is genomen, inhoudelijk zou gaan toetsen.

Als de *kerk* in haar *hoogste orgaan*, de *generale synode*, heeft vastgesteld dat een *verkondiging* en *catechese* de *fundamenten* van de *kerk* aantasten, doordat zij de *gehoorzaamheid* aan de *Heilige Schrift* uitsluiten en de *gemeenschap* met de *belijdenis* van het *voorgeslacht* verbreken (vgl. ord. 10-13-1), zal de *overheidsrechter* zich over deze *leerbeslissing* en de *geloofskwestie* als zodanig niet uitlaten.

Als uit deze *leerbeslissing* *rechtspositionele gevolgen* voor de *betrokken predikant* zouden voortvloeien, dan wordt de *rechtszekerheid* voor de *betrokkene* vergroot als een *onafhankelijk college* daarover beslist, ook al zal dit *college* daarbij de *leerbeslissing* van de *generale synode* als een in de *procedure* voor het *college* vaststaand gegeven tot *uitgangspunt* nemen.

Hoofdstuk 2. Overige suggesties

In het rapport “De kerkorde bij de tijd” worden met betrekking tot het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen op blz. 23 t/m 25 “thema’s en trends” genoemd die grotendeels overeenkomen met de suggesties tot verbetering, die zijn opgenomen in de bijlage op blz. 109-118 en 125-128 van het rapport. Voorts biedt deze bijlage suggesties ten aanzien van ord. 11.

Hieronder komen die suggesties aan de orde in de volgorde van de ordinanties respectievelijk van de artikelen van de generale regeling kerkelijke rechtspraak (GRKR).

Voorstellen tot wijziging van de GRKR worden in dit rapport beargumenteerd en voorgelegd; besluitvorming over deze wijzigingsvoorstellen is echter pas voorzien in het kader van de behandeling in tweede lezing van de voorstellen tot wijziging van ordinantieteksten. Vandaar dat de desbetreffende tekstvoorstellen ook niet te vinden zijn in AZ 11-06.

Hier wordt alleen ingegaan op concrete suggesties voor toevoegingen of wijzigingen van bestaande bepalingen, niet op opmerkingen van algemene aard die niet in het kader van de evaluatie kunnen worden verrat in nieuwe of aangepaste regels.

2.1. Suggesties met betrekking tot ordinantie 10

1. Ord. 10-7 (blz. 109)

Suggestie: bezwaar ingediend door of tegen lid van het college

Toevoegen: Wanneer een van de leden van het college zelf partij wordt, wordt de zaak behandeld door een college uit een aangrenzend ressort of een ander college, aan te wijzen door het generale college. Leden van een vergadering of college hebben niet te oordelen over hun eigen zaak (ord. 10-7-6 en artikel 7 GRKR) of een zaak waarin zij als getuige of anderszins betrokken zijn. Deze materie kan, tezamen met de gevallen die in deze suggestie worden bedoeld, het beste worden geregeld in een meer gevallen bestrijkende bepaling in artikel 7 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak; zie hierna nr. 20.

2. Ord. 10-7-2 (blz. 114)

Suggestie: rol van klassicale vergadering:

Wijzigen: opzicht door CV schrappen of: opzicht door CV verhelderen, bijvoorbeeld in de vorm van voorwerk door visitatie.

De suggestie om de uitoefening van het opzicht door de CV te schrappen kan naar het oordeel van het generale college niet gevolgd worden.

In ord. 10-7-1 en 2 wordt immers duidelijk gemaakt dat het opzicht alleen aan de colleges wordt opgedragen “indien het betreft een beslissing over toepassing van een van de middelen van kerkelijke tucht”.

In alle gevallen waarin het opzicht gehouden wordt zonder dat een beslissing over de toepassing van middelen van kerkelijke tucht aan de orde komt (met name door samenspreking en vermaan zoals vermeld in ord. 10-6-2) wordt het opzicht uitgeoefend door de ambtelijke vergaderingen. Ten aanzien van gemeenteleden is dat de kerkenraad en ten aanzien van ambtsdragers en in dienst gestelden is dat de klassicale vergadering.

De uitoefening van het opzicht door de ambtelijke vergadering en de opdracht zoals voormeld aan de colleges is vastgelegd in de Romeinse artikelen (artikel XII, 3).

Het in de ordinantie genoemde opzicht door de klassicale vergadering kan dan ook bepaald niet geschrapt worden

3. Ord. 10-7-5 (blz. 114)

Suggestie: verwijzingsmogelijkheid

In de gevallen waarin de behandeling van een zaak door een regionaal college om enige reden stagneert kan via de in ord. 10-7-5 genoemde ambtelijke vergaderingen verwijzing naar het generale college plaatsvinden. Gebleken is dat er in zulke gevallen een belang is dat het generale college de zaak niet altijd zelf behandelt, maar desgeraden kan verwijzen naar een ander regionaal college.

Bij besluit van de commissie van overgang is in 2008 een voorziening in de vorm van een correctie van deze strekking op ord. 10-7-5 aangebracht, die namens de kleine synode is geaccordeerd.

De correctie is van kracht geweest tot 31 december 2009, krachtens de Overgangsbepaling 26 - e van de Kerkorde.

Aan te raden is dat de voorziening bij gelegenheid van de komende aanpassing van de ordinantie wordt geïncorporeerd.

Tevens dient de ACV te worden vervangen door de kleine synode.

Ord. 10-7-5 (voorstel gewijzigde tekst):

De kleine synode kan indien zij van oordeel is dat een regionaal college voor het opzicht in een bepaalde zaak met de ontplooiing van zijn activiteiten in gebreke blijft, aan dit college opheldering vragen over de redenen daarvan. Indien zij deze onvoldoende oordeelt is zij bevoegd het generale college voor het opzicht op te dragen de zaak alsnog ter hand te nemen en een voorziening te treffen, die naar het oordeel van het generale college nodig is. Daaronder wordt mede begrepen het ter zake nemen van een besluit, als naar het oordeel van het generale college het regionale college had behoren te nemen dan wel de zaak voor behandeling en beslissing door te verwijzen naar het regionale college voor het opzicht van een ander ressort.

4 Ord. 10-7-6: verschoning (blz. 109)

Het verschoningsrecht is niet alleen geregeld in de ordinanties – namelijk in ord. 10-7-6 als het gaat om de colleges voor het opzicht en in ord. 12-7-6 en 12-9-1 als het gaat om de colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

ord. 10-7-6 (huidige tekst):

6. Aan de behandeling van een zaak die het opzicht betreft, wordt niet deelgenomen door een lid van de vergadering respectievelijk van het college voor het opzicht indien het een zaak betreft

- waarin tegen het betrokken lid dan wel tegen een bloed- of aanverwant tot en met de derde graad een beschuldiging is ingebracht,
- waarin betrokkene is opgeroepen om als getuige te verschijnen,
- waarin betrokkene reeds in een eerder stadium heeft deelgenomen aan het nemen van een beslissing over het al dan niet toepassen van een middel van kerkelijke tucht in dezelfde zaak, behoudens het in artikel 9-9 bepaalde.

ord.12-7-6 (huidige tekst):

De leden van een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kunnen niet deelnemen aan of als zodanig aanwezig zijn bij de behandeling van een bezwaar of een geschil, een zaak betreffende waarbij zij direct of indirect betrokken zijn of zijn geweest, dan wel enig belang hebben.

ord.12-9-1 (huidige tekst):

Bij de behandeling van een zaak in beroep gelden – voor zover van toepassing – de bepalingen van artikel 7 van deze ordinantie.

Ord. 10-7-6 bevat dus wel de regel dat aan de behandeling van een zaak die het opzicht betreft, niet wordt deelgenomen door een lid van een vergadering of college dat in de zaak op een of andere wijze geïnvolveerd is, maar hier ontbreekt de vermelding van de adviserende leden en van bloed- of aanverwanten van de betrokkenen.

De zaak komt terug, en beter uitgewerkt, in artikel 7 van de generale regeling kerkelijke rechtspraak (voortaan GRKR). In lid 2 is daar voor de leden van de desbetreffende colleges een verschoningsregeling gegeven, terwijl in lid 3 aan het kerkelijk college opgedragen wordt tegen belangenverstrengeling te waken. Daarop sluit aan de regeling in de leden 4 en 5 dat de bij de te behandelen zaak betrokkenen in een zodanig geval leden van het college kunnen wraken. Daarmee is sprake van een volledige regeling van dit onderwerp, aangevuld met de bepaling in ord. 10-3-7, 10-8-10 en 12-2-12 over de onverenigbaarheid van het lidmaatschap van verschillende colleges. De regeling is evenwel wat beperkt van aard en zou meer gemoderniseerd kunnen worden. Daartoe is voldoende art. 7 lid 2 GRKR door een algemene formulering te vervangen, die in ieder geval ook de huidige gronden omvat en ord. 10-7-6 en 12-7-6 nader uitwerkt, en voorts aansluit op de formulering van art. 7 lid 4.

Het generale college voor de kerkorde heeft zich daarbij laten inspireren door de artikelen 36 en 40 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, artikelen 512 en 517 van het Wetboek van Strafvordering en artikelen 8:15 en 8:19 van de Algemene wet bestuursrecht:

Art. 7 lid 2 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

2. Indien zich feiten en omstandigheden voordoen, waardoor de onafhankelijkheid of onpartijdigheid ten aanzien van de beoordeling of beslissing van de zaak schade zou kunnen lijden, verzoekt elk desbetreffend lid, plaatsvervanger of adviseur van het college zich van de behandeling van de zaak te mogen verschonen.

Het verplichtend karakter in ord. 12-7-6 en het huidige lid 2 van art. 7 GRKR is gehandhaafd door het gebruik van de term “verzoekt” in plaats van “kan verzoeken”, waarop aansluit het bepaalde in lid 3 van art. 7 dat het kerkelijk college, dus de leden (en de dienstdoende plaatsvervangers) daarvan, opdraagt tegen belangenverstremming te waken.

De voorgestelde tekst, waarin gesproken wordt over “schade zou kunnen lijden”, brengt met zich mee dat in de tekst van lid 4 van art. 7 GRKR “schade zou lijden” eveneens gewijzigd dient te worden in “schade zou kunnen lijden”. Schijn van belangenverstremming kan immers voor verschoning of wraking reeds voldoende zijn.

Art. 7 lid 4 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

4. Degene tegen wie een beschuldiging is ingebracht of een bezwaar is ingediend dan wel degene die een beschuldiging heeft ingebracht, een bezwaar heeft ingediend of een beroep heeft ingesteld, kan – onder vermelding van de feiten en omstandigheden – verzoeken een (plaatsvervangend) lid of adviseur van een kerkelijk college te wraken, als betrokkene meent dat door deelname door dat (plaatsvervangende) lid of die adviseur aan de behandeling en besluitvorming de onpartijdigheid van het kerkelijk college schade zou kunnen lijden.

In de regeling is niet opgenomen de mogelijkheid van wraking van een geheel college. Een college is als zodanig per definitie onpartijdig en onafhankelijk. Bij de onderhavige kwestie gaat het steeds om de leden of de plaatsvervangers van het college. In dit licht is de oplossing gezocht in de voorgestelde regeling dat alle leden en plaatsvervangers van de regionale colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen van rechtswege plaatsvervanger zijn in de andere colleges. Zij kunnen dus op deze wijze worden ingeschakeld, bijv. ook om een wrakingsverzoek te behandelen en daarop te beslissen. Wat betreft het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, zal het optreden van een aanvankelijk niet ingeroosterd lid (als het college met een of meer van de plaatsvervangers de desbetreffende zaak behandelde) of de inschakeling van een of meer van de niet op de zaak zittende plaatsvervangers de oplossing moeten brengen.

Later in dit rapport zal het generale college voor de kerkorde voorstellen bij de colleges voor het opzicht (ord. 10-3) en die voor de behandeling van bezwaren en geschillen ord. 12-2) niet meer te werken met secundi en tertii, maar met plaatsvervangers die door de (waarnemend) voorzitter van het betrokken college kunnen worden opgeroepen voor de behandeling van een zaak (zie hieronder, blz. 21).

Ord. 10 geeft een bijzondere regeling voor het opzicht over gemeenteleden. Indien het een beslissing betreft over toepassing van een maatregel van kerkelijke tucht, wordt het opzicht opgedragen aan het college van predikant(en) en ouderlingen van de (wijk)kerkenraden (zie ord. 10-7-1)

Indien één of meer leden van dat college te nauw bij de zaak betrokken zijn bestaat er geen oplossing via plaatsvervangers, zoals die wel mogelijk is bij de regionale colleges. Die ontbreken in dit college immers. Ook verwijzing naar een aangrenzend college van predikant(en) en ouderlingen (dat bovendien niet tot de samenleving behoort waar de beklagde gebeurtenissen zich voordoen) is niet aan te raden. Beter is het een zaak waarbij het probleem van onvoldoende onafhankelijkheid of onpartijdigheid zich voordoet te laten behandelen door het regionale college voor het opzicht.

Aanbevolen wordt overeenkomstig het voorstel hierboven voor een nieuwe formulering van art. 7 lid 2 GRKR de volgende bepaling in ord. 10-7-6 op te nemen voor het opzicht dat wordt uitgeoefend door het college van predikant(en) en ouderlingen.

ord. 10-7-6 (voorstel gewijzigde tekst):

6. Indien zich feiten en omstandigheden voordoen waardoor het college van predikant(en) en ouderlingen onvoldoende onafhankelijk zou kunnen oordelen, wordt dit opzicht op verzoek van dit college uitgeoefend door het regionale college voor het opzicht.

Ook ord. 12-7-6 dient licht gewijzigd te worden, in verband met het invoeren van plaatsvervangende leden:

Ord. 12-7-6 (voorstel gewijzigde tekst):

De (*plaatsvervangende*) leden *of adviseurs* van een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kunnen niet deelnemen aan of als zodanig aanwezig zijn bij de behandeling van een bezwaar of een geschil, een zaak betreffende waarbij zij direct of indirect betrokken zijn of zijn geweest, dan wel enig belang hebben.

5. Ord. 10-8-1 en 2 (blz. 109)

Suggestie: vermindering aantal regionale colleges voor het opzicht.

Op blz. 23 wordt in de eerste plaats bepleit regionale colleges te laten samenwerken of hun aantal door samenvoeging te beperken. Voordeel daarvan is dat een kleiner aantal van de kennelijk moeilijk te vinden leden nodig zal zijn. Voorts kan er door een kleiner aantal colleges en daardoor grotere ressorten in de meeste gevallen een grotere afstand ten opzichte van klagers en beklagden ontstaan hetgeen ten goede komt aan de onpartijdigheid van de leden van de colleges, met name waar het ambtgenoten betreft.

Er zijn thans evenveel regionale colleges als er ACV's zijn (ord. 10-8-1). Gezien de omstandigheid dat een aantal regionale colleges in de periode sinds 1 mei 2004 een tamelijk geringe hoeveelheid zaken kregen te behandelen (zodat er ook onvoldoende ervaring bij de leden kon ontstaan) en het steeds niet makkelijk was om nieuwe leden te vinden zal het in de komende tijd wellicht gewenst voorkomen om het aantal regionale colleges inderdaad te verminderen.

Ord. 10-8-2 bepaalt dat op verzoek van twee of meer ACV's de generale synode kan besluiten voor deze regionale vergaderingen gezamenlijk één regionaal college voor het opzicht in te stellen, onder het treffen van de nodige voorzieningen.

De benoemende lichamen zijn thans de ACV's maar deze zullen naar moet worden aangenomen na de kerkordewijziging niet meer bestaan. Uit de behandeling van de eerste lezing van de voorstellen voor ord. 4-19 en 4-20 blijkt dat de kleine synode het benoemende orgaan zal zijn.

Het verdient dan ook aanbeveling toepassing van deze bepaling daaraan aan te passen zodat de kleine synode het initiatief kan nemen, na de desbetreffende classicale vergaderingen te hebben gehoord, twee of meer regionale colleges samen te voegen tot één regionaal college.

In dat geval dient de kleine synode een aantal maatregelen te nemen, waarbij te denken valt aan vaststelling van het aantal leden van het samengevoegde college, het rooster van aftreden en het voorzitterschap. De mogelijkheid van samenvoeging van regionale colleges (ord. 10-8-2) kan aangepast worden als volgt.

Ord. 10-8-1 en 2 (voorstel gewijzigde tekst):

1. In elke regio is een college voor het opzicht.

2. De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.

6. Ord. 10-8-3/6; Ord. 10-8-9 (blz. 115)

Suggestie: benoeming van voormalige ambtsdragers

Voorgesteld wordt

a. emeriti tot de 70-jarige leeftijd en ook voormalige ouderlingen deel te laten uitmaken van de

opzichtorganen en

b. te verduidelijken of emeritus predikanten onder het begrip predikanten, genoemd in ord. 10-8-3 vallen.

Ad a: De uitoefening van het opzicht is een ambtelijke verantwoordelijkheid, waarbij veelal een oordeel uitgesproken moet worden over belijdenis en wandel van de betrokkenen. Dit hoort tot de taak van de ambtsdragers. De benoeming van de leden van de colleges voor het opzicht en hun plaatsvervangers geschiedt dan ook uit ambtsdragers dat wil zeggen dienstdoende predikanten en ouderlingen. Het generale college acht het evenwel geen bezwaar dat de leden en plaatsvervangers hun zittingstijd uitdienen, ook nadat zij emeritus zijn geworden respectievelijk hun ambtsperiode van ouderling hebben beëindigd; zie hierna ord. 10-8-11 (nieuw). De band met de zaken van de kerkenraad en het pastorale aspect zijn dan nog voldoende aanwezig.

Bij het opzichtorgaan van ord. 10-7-1, het college van predikant(en) en ouderlingen, defungeren overigens de predikant en de ouderlingen per definitie als lid van het college op het moment dat zij geen dienstdoend predikant respectievelijk geen ouderlingen meer zijn.

Leden en plaatsvervangers die als ambtsdrager zijn benoemd, behoeven hun lidmaatschap van een college voor het opzicht niet dadelijk te verliezen zodra zij geen ambtsdrager meer zijn, tenzij in het uitzonderlijke geval dat zij hun ambt hebben verloren als gevolg van een maatregel van kerkelijke tucht. Een en ander leidt tot tot het volgende tekstvoorstel voor ord. 10-8-11:

ord. 10-8-11 (voorstel gewijzigde tekst):

11. Een in de hoedanigheid van ambtsdrager benoemd lid van het regionale college of het generale college kan bij beëindiging van het ambt, anders dan door toepassing van een middel van kerkelijke tucht, de zittingstijd als lid of plaatsvervanger van het college volmaken zolang betrokkene belijdend lid van de kerk is.

Wat het onderdeel van de suggestie over de 70-jarige leeftijd betreft acht het generale college het leggen van die grens als zodanig niet meer aanvaardbaar in de huidige tijd. Veeleer moet een benoeming of voortzetting van het lidmaatschap beoordeeld worden naar alle relevante omstandigheden van het college en de desbetreffende perso(o)n(en).

Overigens wordt de beleidsvrijheid vergroot door de benoeming van de leden en plaatsvervangers voor 8 jaar te wijzigen in "ten hoogste 8 jaar".

Ad b: De vraag wat onder het begrip predikanten in ord. 10-8-3 wordt verstaan wordt in de praktijk tot heden zo beantwoord dat daaronder dienstdoende predikanten voor gewone werkzaamheden worden verstaan.

Het moderamen van de generale synode is daarvan (in zoverre in overeenstemming met ord. 3-15-4) ook uitgegaan bij de gedane benoemingen van opvolgers in die gevallen waarin predikant-leden emeritus werden. Het gaat in het opzicht met name om de gemeenten en de gemeenteleden en ambtsdragers in de gemeenten.

Hierboven is al aangestipt dat het continueren van het lidmaatschap van het college kan plaatsvinden, ook nadat emeritaat is verleend.

Gelet op ord. 3-15-4 komen naast predikanten voor gewone werkzaamheden ook predikanten in algemene dienst of met een bijzondere opdracht en predikanten-geestelijk verzorger in aanmerking voor benoeming.

Tot dit laatste is te meer reden daar het in opzichtzaken niet uitsluitend om bezwaren in het raam van het gewone gemeentewerk gaat.

Ord. 10-8-3 dient in verband met de te verwachten opheffing van de ACV's gewijzigd te worden als hieronder vermeld. Daarnaast kan in de regeling de benoeming van secundi en tertii vervangen worden door de benoeming van plaatsvervangers.

7. Ord. 10-8-9 (blz. 115)

Suggestie: secundi en tertii

Omdat verschillende colleges "chronisch te weinig leden" hebben wordt voorgesteld de regeling inzake de benoeming van secundi en tertii te schrappen en te voorzien in een college van 10 leden van wie voor de behandeling van een zaak een vergadering van vijf leden wordt samengesteld (respectievelijk zeven in geval van misbruikzaken). De ordinantie vereist voor een besluit tot toepassing van een tuchtmaatregel de instemming van minimaal 2/3 van de voltallige vergadering hetgeen neerkomt op vier stemhebbende leden respectievelijk vijf in misbruikzaken.

Verder wordt voorgesteld een secundus voor de voorzitter te benoemen.

Het generale college merkt hierover het volgende op.

Het lijkt geen bezwaar om aan het probleem tegemoet te komen door de secundi en tertii te vervangen door plaatsvervangende leden. Daarbij dient de regel dat een plaatsvervanger uitsluitend in de plaats van zijn "eigen" primus kan optreden geschrapt te worden. Deze regel was kort na de kerkvereniging van belang omdat men bij de samenstelling van het college rekening wilde houden met een evenredige representatie van de verschillende in de PKN verenigde kerken, maar zij heeft inmiddels sterk aan belang ingeboet.

De benoeming van een secundus voorzitter zou geen belangrijke verbetering zijn. Degene die als secundus voorzitter zou worden benoemd heeft in de meeste gevallen nog geen ervaring kunnen opdoen omdat hij per definitie niet aanwezig is (en geen ervaring kan opdoen) als de voorzitter aanwezig is. Beter is dat het college in het geval de voorzitter afwezig is dadelijk in het voorzitterschap kan voorzien door een waarnemend voorzitter aan te wijzen.

Voor de werkzaamheden buiten de zittingen om, zoals beslissingen over uitstel en over andere incidentele zaken, is geen secundus nodig gebleken.

In het stelsel van het huidige artikellid is uitsluitend de vervanging voorzien van een lid van het college, dat verhinderd is een zitting of vergadering bij te wonen. Voormelde suggesties leiden ertoe voor te stellen deze beperking van de vervanging bij de kerkelijke rechtspraak los te laten en over te stappen op een stelsel dat de vervangers ook kunnen worden ingeschakeld naast de leden van het college van kerkelijke rechtspraak. Daarmee wordt niet alleen bereikt dat ook de plaatsvervangers door een meer regelmatige deelneming aan de rechtspraak ervaring ten aanzien van de te behandelen zaken kunnen opdoen en ook daardoor weer gemakkelijker kunnen worden ingeschakeld, maar ook dat door de beschikbaarheid van meer mensen meer zaken in een kortere periode kunnen worden afgehandeld overeenkomstig de gedachte van de op conclusie 3 gebaseerde aanbeveling 6 van het rapport van de commissie evaluatie kerkorde, dat er behoefte bestaat de periode terug te brengen, waarbinnen de rechtsprekende organen in de praktijk hun zaken behandelen (zie boven, blz. 4).

Nu het hier om een voor de kerkorde nieuwe figuur gaat, wordt voorgesteld te spreken over "plaatsvervanger(s)", waardoor verwarring wordt voorkomen met de vervanging door een "secundus" en "tertius", welke begrippen in de kerkorde een vaste betekenis hebben, zoals hierboven reeds gezegd. Alle leden en plaatsvervangers van een regionaal college voor het opzicht zouden tevens plaatsvervanger in de colleges van de andere regio's kunnen zijn. Op die wijze kunnen in feite de leden van een ander college worden ingeschakeld in gevallen waarin in het bevoegde college geen voldoende leden of plaatsvervangers kunnen worden gevonden om de voorliggende zaak op voldoende afstand, onafhankelijk en onpartijdig te behandelen en te beslissen. Langs deze weg kan ook eenvoudiger worden bijgesprongen, als dit op een gegeven moment nodig zou zijn. Een zwaardere en meer formele regeling, waarbij in door de regeling nader aan te geven gevallen de zaak ter behandeling naar een ander college zou moeten worden verwezen, is dan niet nodig.

Voorgesteld wordt ten minste evenveel plaatsvervangers te benoemen als het aantal leden dat het college telt.

Desgewenst kunnen er meer plaatsvervangers worden benoemd hetgeen van belang kan zijn in geval er veel zaken ter behandeling voorgebracht worden en ook in geval er verzoeken tot wraking van één of meer leden of plaatsvervangers worden ingediend.

Voorgesteld wordt ord. 10-8 de leden 3, 6 en 9 te wijzigen als volgt.

Ord. 10-8-3 (voorstel gewijzigde tekst):

3. Een regionaal college voor het opzicht bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.

De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de kleine synode uit de predikanten en ouderlingen van het rechtsgebied van het college, nadat de betrokken classicale vergaderingen in de gelegenheid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen.

De benoeming geschiedt zodanig dat in het college ten naaste bij evenveel predikanten als ouderlingen zitting hebben.

De leden en de plaatsvervangers worden voor een periode van ten hoogste acht jaar benoemd volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster; zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het

college worden benoemd.

De leden en de plaatsvervangers van de regionale colleges zijn tevens plaatsvervanger in de andere regionale colleges.

Lid 6 kan komen te luiden:

Ord. 10-8-6 (voorstel gewijzigde tekst):

6. Het generale college voor het opzicht bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.

De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de generale synode uit de predikanten en ouderlingen en wel zo dat in het college ten naaste bij evenveel predikanten als ouderlingen zitting hebben.

De leden en de plaatsvervangers worden voor een periode van ten hoogste acht jaar benoemd volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster; zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.

Tenslotte adviseert het generale college voor de kerkorde in de ordinantie een grondslag op te nemen voor de uitbreiding van de colleges met de deskundigen in de misbruikzaken (zie artikel 15 lid 4 GRKR). Deze grondslag kan worden opgenomen in het nieuwe lid 9, nu de huidige bepaling van dat lid is vervangen door toevoegingen aan lid 3 en lid 6.

Lid 9 kan komen te luiden:

Ord. 10-8-9 (voorstel gewijzigde tekst):

9. Een college voor het opzicht behandelt en beslist de zaken met vijf leden en/of plaatsvervangers, in de daartoe voorgeschreven gevallen tezamen met de deskundigen met wie ingevolge de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak het college daartoe is uitgebreid.

8. Ord. 10-8-4/7 (blz. 115)

Suggestie: maximumtermijn adviserend lid

Voorgesteld wordt in ord. 10-8-4 toe te voegen dat de zittingsperiode van het adviserend lid getermineerd wordt (2 of eventueel 3 periodes van 4 jaar).

De motivering voor dit voorstel is dat "het risico voorkomen moet worden dat een adviserend lid een te zwaar stempel drukt op het college".

Het generale college meent dat het termineren van de benoemingsperiodes het beste kan worden overgelaten aan het beleid van de benoemende instanties.

In verband met de te verwachten opheffing van de ACV dient de tekst van ord. 10-8-4 aangepast te worden.

Daarnaast is aan te raden dat bepaald wordt dat er meer dan één adviserend lid kan worden benoemd. Dit biedt de vrijheid aan het college om desgewenst meer dan één adviserend lid bij de behandeling en de beslissing te betrekken, terwijl voorts de benoeming van secundi overbodig wordt.

Hetzelfde geldt voor ord. 10-8-7 ten aanzien van het generale college, zij het dat de toevoeging inzake de woonplaats van de adviserende leden daar niet aan de orde is.

Intussen wordt door een nieuwe invoeging in het voorstel rekening gehouden met de omstandigheid dat bij de huidige studiestructuur van bachelor en master geen sprake meer is van een doctoraal examen rechten waaraan de hoedanigheid van meester in de rechten is verbonden. Voorgesteld wordt toe te voegen "of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd". Daarbij is gedacht aan de ruime omschrijvingen die neergelegd zijn voor de benoembaarheid van rechters en advocaten in artikel 1d lid 1 van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren respectievelijk het daarmee niet geheel overeenstemmende artikel 2 lid 1 van de Advocatenwet. Het generale college voor de kerkorde heeft tegen deze achtergrond in deze kwestie geopteerd voor een open formulering in de ordinantietekst, opdat de benoemende instantie en de betreffende colleges niet onnodig gehinderd worden de juiste juridische adviseur te kiezen. Tevens is aldus in de tekst van de ordinantie verdisconteerd dat de beantwoording

van de vraag aan welke examens het zgn. *effectus civilis* moet worden verbonden – dat wil zeggen: welke examens afgelegd moeten zijn om voor een benoembaarheid als hierboven bedoeld in aanmerking te kunnen komen – nog in beweging lijkt te zijn.
Het voorstel luidt als volgt:

ord. 10-8-4 (voorstel gewijzigde tekst):

Aan het regionale college voor het opzicht wordt voor een periode van telkens vier jaar door *de kleine synode ten minste één* adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit *of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd*. Een adviserend lid wordt benoemd uit de belijdende leden *van de kerk en woont bij voorkeur* in het rechtsgebied van het betreffende college.

ord. 10-8-7 (voorstel gewijzigde tekst):

Aan het generale college voor het opzicht wordt voor een periode van telkens vier jaar door de generale synode *ten minste één* adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit *of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd en dat* wordt benoemd uit de belijdende leden van de kerk.

Ook bij ord. 12-2, waar het gaat over de colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen, is de suggestie gedaan de mogelijkheid toe te voegen dat meer dan één jurist wordt betrokken bij het college (als adviseur of als lid). Aangezien daar in de tekst van lid 5 al gesproken wordt over de toevoeging van “*ten minste één* adviserend lid dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit”, is reeds in die mogelijkheid voorzien. Wat betreft de benoeming van de leden of de plaatsvervangers van een college, hangt de mogelijke benoeming van juristen tot lid van het college af van het benoemingsbeleid, waarbij overigens meer factoren spelen.

De behoefte aan adviseurs die deskundig zijn op andere gebieden, welke behoefte bij het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen tot een hieronder aan de orde komende desbetreffende aanvulling in ord. 12-2-9 – ofschoon in de bestaande tekst niet strikt noodzakelijk – bij voorziening 9 van de commissie van overgang heeft geleid, kan ook bij de regionale colleges spelen. Aldus is er reden voor te stellen die voorziening ook in ord. 12-2-5 op te nemen:

ord. 12-2-5 (voorstel gewijzigde tekst):

5. Aan het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt door *de kleine synode* voor een periode van telkens vier jaar ten minste één adviserend lid toegevoegd *dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd, en – op verzoek van het desbetreffende college – andere adviserende leden*. Een adviserend lid wordt benoemd uit de leden van de kerk en woont bij voorkeur in het rechtsgebied van het betreffende college.

9. Ord. 10-8-5

Benoeming voorzitter en secretaris

Deze bepaling dient aangepast te worden aan de (in eerste lezing) vastgestelde wijziging van ord. 4-19 en 20 inzake de opheffing van de ACV's en het aanwijzen van de kleine synode als benoemend orgaan. De tekst luidt dan als volgt.

ord. 10-8-5 (voorstel gewijzigde tekst):

De *kleine synode* wijst de voorzitter van het regionale college aan. Het regionale college wijst uit zijn midden een secretaris aan.

10. Ord. 10-8-10

Ord. 10-8-10 (oud) houdt de regel in dat men niet tegelijk deel kan uitmaken van, kort gezegd, de colleges van visitatie, opzicht en bezwaren en geschillen. Naar verluidt kan deze bepaling wellicht ook zo

gelezen worden dat men geen deel kan uitmaken van verschillende colleges voor het opzicht, zodat ook de plaatsvervangers van een college voor het opzicht geen plaatsvervanger zouden kunnen zijn in een ander college voor het opzicht. En mutatis mutandis voor de colleges voor de visitatie en idem voor de verschillende colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Om dit mogelijke misverstand te verhelpen kunnen aan de bestaande tekst van lid 10 de woorden toegevoegd worden: "voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit." Een soortgelijke tekstwijziging zal worden voorgesteld bij ord. 12-2-12 (zie onder, blz. 55). De verbinding 'en' duidt, zoals gebruikelijk, niet slechts op een cumulatief maar ook op een nevenschikkend verband.

Hierdoor bestaat er geen strijd tussen de onderhavige regel en de regel van ord. 10-8-3 dat de leden en de plaatsvervangers van de regionale colleges voor het opzicht tevens plaatsvervanger zijn in de andere regionale colleges voor het opzicht.

Lid 10 kan komen te luiden:

ord. 10-8-10 (voorstel gewijzigde tekst):

10. Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (plaatsvervangend) lid of als adviserend lid zitting te hebben in meer dan een van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.

Samengevat luidt het voorstel voor ord. 10-8 (gewijzigd):

ord. 10-8 (voorstel gewijzigde tekst):

1. In elke regio is een college voor het opzicht.

2. De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.

3. Een regionaal college voor het opzicht bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.

De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de kleine synode uit de predikanten en ouderlingen van het rechtsgebied van het college, nadat de betrokken classicale vergaderingen in de gelegenheid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen.

De benoeming geschiedt, zodanig dat in het college ten naaste bij evenveel predikanten als ouderlingen zitting hebben.

De leden en de plaatsvervangers worden voor een periode van ten hoogste acht jaar benoemd volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster; zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.

De leden en de plaatsvervangers van de regionale colleges zijn tevens plaatsvervanger in de andere regionale colleges.

4. Aan het regionale college voor het opzicht wordt voor een periode van telkens vier jaar door de kleine synode ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd. Een adviserend lid wordt benoemd uit de belijdende leden van de kerk en woont bij voorkeur in het rechtsgebied van het betreffende college.

5. De kleine synode wijst de voorzitter van het regionale college aan. Het regionale college wijst uit zijn midden een secretaris aan.

6. Het generale college voor het opzicht bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter - of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college - ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.

De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de generale synode uit de predikanten en ouderlingen en wel zo dat in het college ten naaste bij evenveel predikanten als ouderlingen zitting hebben.

De leden en de plaatsvervangers worden voor een periode van ten hoogste acht jaar benoemd volgens een door de kleine synode vast te stellen rooster; zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.

7. Aan het generale college voor het opzicht wordt voor een periode van telkens vier jaar door de generale synode ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd en dat wordt benoemd

uit de belijdende leden van de kerk.

8. De generale synode wijst de voorzitter van het generale college aan. Het generale college wijst uit zijn midden een secretaris aan.

9. *Een college voor het opzicht behandelt en beslist de zaken met vijf leden en/of plaatsvervangers, in de daartoe voorgeschreven gevallen tezamen met de deskundigen met wie ingevolge de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak het college daartoe is uitgebreid.*

10. Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (*plaatsvervangend*) lid of *als* adviserend lid zitting te hebben in meer dan een van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, *voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.*

11. *Een in de hoedanigheid van ambtsdrager benoemd lid van het regionale of het generale college kan bij beëindiging van het ambt, anders dan door toepassing van een middel van kerkelijk tucht, de zittingstijd als lid of plaatsvervanger van het college volmaken zolang betrokkene belijdend lid van de kerk is.*

11. Ord. 10-9 (blz. 116)

Voorstel: inschakeling psychiater

Voorgesteld wordt toe te voegen dat het college in bijzondere gevallen een psychiater of psycholoog kan benoemen, die - analoog aan het strafrecht – een uitspraak kan doen over de toerekeningsvatbaarheid.

Ord. 10-9-5 houdt in dat t.a.v. een predikant, voordat er beslist wordt over het al of niet toepassen van een tuchtmaatregel, bepaald kan worden dat er een onderzoek door een of meer artsen plaatsvindt. Het artikel biedt ruimte om ter zake (ook) een psychiater aan te wijzen.

Uit het tweede gedeelte van lid 5 blijkt dat de uitslag van het medisch onderzoek kan leiden tot emeritaat (invaliditeitspensioen).

Indien de uitslag van het medisch onderzoek niet in die richting wijst, maar daaruit wel redenen voor een minder zware toerekening blijken, kan het college daarnaar handelen en zo nodig daarmee rekening houden bij de beslissing over de op te leggen maatregel. De tekst van ord. 10-9-5 laat het college vrij in de formulering van de onderzoeksopdracht zodat daarin ook de toerekeningsvatbaarheid kan worden betrokken. Een aanvulling is, zo bezien, niet nodig.

12. Ord. 10-9-4 (blz. 116)

Voorstel: extra norm voor opschorting ambtsvervulling

Voorgesteld wordt dat aan ord. 10-9-4, die bepaalt dat bij ernstige bezwaren tegen de vervulling van ambt of dienst door het college voor het opzicht bepaald kan worden dat de betrokkene zijn ambt of dienst opschort tot de einduitspraak, wordt toegevoegd dat deze voorlopige maatregel alleen kan worden genomen als door voortzetting van het werk schade aan de gemeente zou worden berokkend.

De BNP merkt op dat het soms voorkomt dat de maatregel, ingeval er geen onrust in de gemeente is, juist zelf de onrust veroorzaakt en dat dit vooral schrijnend is als de eindbeslissing resulteert in ongegrondheid van de klacht.

Aangezien de colleges voor het opzicht hun taak verrichten tot opbouw van het geestelijk leven van de gemeente en tot bewaring van de orde in haar leven en werken (ord. 10-6-1) is ten aanzien van de onderhavige maatregel, naar het oordeel van het generale college voldoende gewaarborgd dat een belang als genoemd een element is tussen alle omstandigheden die in de overwegingen moeten worden betrokken.

Voor de voorgestelde wijziging is onvoldoende grond.

13. Ord. 10-9-6 (blz. 116)

Voorstel: wijziging van formuleringen

In ord. 10-9-6 worden te strikte termen voorgeschreven voor gevallen waarin een college een vermaning kan geven en voor de formule van de vermaning. Ook andere formuleringen in artikel 9 zijn te strak (zo merkt ook de Commissie Evaluatie Kerkorde op, op blz. 23). De formuleringen voor de beslissingen die een college kan nemen moeten verduidelijkt worden.

De vermaning die als tuchtmiddel toegepast kan worden luidt volgens ord. 10-9-6:

“de vermaning om terug te keren van een belijdenis of wandel waarin kennelijk niet geluisterd wordt naar wat Christus door Zijn Geest en Woord tot ons zegt”.

Deze formulering kan passend zijn in bepaalde gevallen van met name “belijdenis” maar in gevallen van “verstoren van de orde in het leven en werken van de kerk” en van “wandel” worden opzichtorganen dikwijls geconfronteerd met gedrag, dat naar hun oordeel niet de vermaning verdient die hier is voorgeschreven. Zij hebben er behoefte aan in het dictum van hun besluit een op de persoon en de concrete zaak toegesneden vermaning te kunnen formuleren, zonder gebonden te zijn aan de exacte in

ord. 10-9-6 voorgeschreven formule van de vermaning.
Aanpassing zou kunnen plaatsvinden als hieronder vermeld.

In ord. 10-9-7 is bij de formulering van de norm voor tuchtwaardigheid van ambtsdragers de formulering gebruikt dat betrokkene “zich schuldig maakt aan schromelijke veronachtzaming of misbruik van het ambt”. In de praktijk blijkt dat het woord “schromelijk” voor problemen zorgt. Er zijn meer graden van veronachtzaming en misbruik die aanleiding moeten kunnen zijn tot een maatregel van kerkelijke tucht. Bij de in ord. 10-9-7 gegeven opsomming van de toe te passen tuchtmiddelen geldt hetzelfde als vermeld ten aanzien van de in ord. 10-9-6 opgesomde tuchtmiddelen, zodat voorgesteld wordt ook in ord. 10-9-7 aan de huidige tuchtmiddelen de mogelijkheid van een terechtwijzing toe te voegen. Daarnaast lijkt het juist om de maatregel “ambtelijke vermaning” niet met het lidwoord “de” maar met “een” te vermelden, aangezien er niet slechts een enkele vermaning mogelijk is, maar verschillende, die immers naar hun inhoud toegesneden dienen te zijn op de concrete zaak.
Ord. 10-9-6 en 10-9-7 kunnen als volgt worden aangepast:

ord. 10-9-6 (voorstel gewijzigde tekst):

6. Ten aanzien van degene die zich schuldig maakt aan onchristelijke belijdenis of levenswandel of aan een ander wijze van verstoren van de orde in het leven en werken van de kerk, kan gebruik gemaakt worden van de middelen van kerkelijke tucht:

- a. *een terechtwijzing*,
- b. de vermaning om terug te keren van een belijdenis of wandel waarin kennelijk niet geluisterd wordt naar wat Christus door Zijn Geest en Woord tot ons zegt,
- c. de ernstige vermaning dat de kennelijke verharding tegen het Woord het op waardige wijze eten van het brood en drinken van de beker des Heren voor de betrokkene verhindert, waardoor de gemeenschap wordt geschaad,
- d. de schorsing voor bepaalde of onbepaalde tijd in de bevoegdheid tot uitoefening van het actief en passief kiesrecht.

In het geval toepassing van één of meer van deze middelen betrekking heeft op een ambtsdrager of iemand die in *een dienst is gesteld*, dan wel iemand aan wie kerkelijke bevoegdheden zijn toegekend, dient het betreffende college zich er van te vergewissen of niet tevens toepassing dient te worden gegeven aan de middelen genoemd in lid 7.

ord. 10-9-7 (voorstel gewijzigde tekst):

Ten aanzien van degene die zich schuldig maakt aan *veronachtzaming* of misbruik van het ambt dan wel de dienst dan wel de door de kerk toegekende bevoegdheden, kan gebruik gemaakt worden van de volgende middelen van kerkelijke tucht:

- a. *een terechtwijzing*,
- b. *een ambtelijke vermaning*,
- c. de schorsing voor bepaalde tijd in de vervulling van het ambt of de dienst dan wel in de uitoefening van door de kerk toegekende bevoegdheden,
- d. schorsing voor onbepaalde tijd in de vervulling van het ambt of de dienst dan wel in de uitoefening van de door de kerk toegekende bevoegdheden, waarbij – voor zover van toepassing – betrokkene tevens wordt losgemaakt van de gemeente waaraan deze is verbonden. Het betreffende college voor het opzicht beoordeelt na een door dit college nader te bepalen periode van ten hoogste drie jaar of toepassing gegeven kan worden aan het bepaalde in lid 9 dan wel of er redenen zijn om de schorsing hetzij voor onbepaalde tijd te handhaven hetzij om te zetten in het onder e aangegeven middel van kerkelijke tucht,
- e. de ontzetting uit het ambt of de dienst dan wel het ontnemen van de door de kerk toegekende bevoegdheden.

In het geval toepassing wordt gegeven aan de in dit lid genoemde middelen dient het betreffende college zich er van te vergewissen of niet tevens toepassing dient te worden gegeven aan de middelen genoemd in lid 6.

In het geval toepassing wordt gegeven aan *één of meer van de onder d en e* genoemde middelen wordt aan de predikant of degene die in een dienst is gesteld – naar regels bij generale regeling gesteld – een wachtgeld toegekend.

Indien het bovengenoemde voorstel wordt aanvaard dient de Generale Regeling Predikantstraktementen artikel 31 lid 1 te worden aangepast in verband met de wijziging van twee letters, waarmee onderdelen van de nieuwe bepaling van ord. 10-9-7 zijn aangeduid:

GRP artikel 31 lid 1 (nieuw):

Bij schorsing voor onbepaalde tijd als bedoeld in ordinantie 10-9-7 sub d, bij ontzetting uit het ambt als bedoeld in ordinantie 10-9-7 sub e en bij ontheffing van het ambt als bedoeld in ordinantie 10-15-6 beslist het betrokken college voor het opzicht [respectievelijk de generale synode] tevens aangaande toekenning aan de betrokken (voormalige) predikant van een wachtgeld van ten hoogste zes maanden.

De woorden “respectievelijk de generale synode” komen te vervallen indien het hierna te noemen voorstel met betrekking tot ord. 10-15-6 wordt aanvaard en ingevoerd.

14. Ord. 10-9-6 en 10-9-7 (blz. 116v.)

Suggestie: het dictum

Omtrent de formulering van het dictum is bij de suggesties op blz. 109, 2de tekstblok (rechter kolom), het volgende naar voren gebracht:

Een opzicht college is – vanuit de aard van het opzicht - geen klachtencommissie, zodat de beslissing niet kan luiden dat een klacht gegrond of ongegrond wordt verklaard, zoals wel heel vaak gebeurt.

Ord. 10-9-1 noemt twee aanleidingen voor het starten van een onderzoek: “feiten en omstandigheden die aan de colleges ter kennis zijn gekomen” en “een verzoek van een ambtelijke vergadering”. Daarnaast wordt in ord. 10-9-3 en 10-9-4 gesproken van “ingebrachte bezwaren”. Ord. 10-10-6 stelt regels voor “degenen tegen en door wie de beschuldiging is ingebracht”.

De GRKR noemt in artikel 12 lid 2 en 14 lid 2 en 15 “degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht dan wel op wie het verzoek betrekking heeft”, respectievelijk “een ingebrachte beschuldiging en de behandeling van een bezwaar”.

Hieruit blijkt dat er, behalve bij een ambtshalve onderzoek, sprake is van een klacht als voorwerp van de behandeling.

In de praktijk is er dikwijls op gewezen dat het van belang is dat de colleges voor het opzicht vaststellen welk deel van de aangevoerde feiten en omstandigheden als vaststaand wordt aangemerkt en welk deel niet. Dit geldt zeker ook voor klachten wegens (seksueel) misbruik.

Uit dien hoofde is het van belang dat over “het ingebrachte bezwaar” respectievelijk “het door de ambtelijke vergadering gedane verzoek” in de uitspraak een oordeel wordt gegeven voordat het college in die uitspraak over het al of niet toepassen van een tuchtmaatregel beslist. Dat daarbij de termen gegrond of ongegrond gebruikt worden is niet onjuist.

Ook in het veel voorkomend geval dat er verschillende bezwaren (“klachten”) tegelijk worden ingediend is het van belang dat het college die bezwaren of enkele ervan gegrond, ten dele gegrond of ongegrond kan “achten” of “verklaren”.

Daarop aansluitend volgt dan het oordeel omtrent de passende maatregel (of het achterwege blijven daarvan als met de gedraging weliswaar de norm is overschreden, maar geen tucht op zijn plaats is).

De conclusie is dat de gedachte dat het RCO geen “gegrond” of “ongegrond” mag uitspreken niet moet worden overgenomen, maar dat het college de vrijheid heeft in zijn besluit een oordeel over de gegrondheid van het ingediende bezwaar of verzoek uit te spreken voordat het besluit over het al of niet toepassen van een maatregel van kerkelijke tucht wordt geformuleerd.

15. Ord. 10-9-7c (blz. 116)

Suggestie: criteria bij opheffing schorsing

SMPR stelt voor dat aan ord. 10-9-7c criteria toegevoegd worden voor het besluit tot opheffing van de schorsing voor onbepaalde tijd.

Er zijn hierbij door de indiener van de suggestie geen concrete voorstellen gedaan voor de formulering van criteria.

Wat de gevallen betreft op het door de SMPR bestreken terrein: indien er schorsing voor onbepaalde tijd op grond van misbruik is uitgesproken ligt het in de rede dat het college, dat zich na de in lid 7c gestelde periode buigt over de vraag of er al of niet opheffing van die maatregel moet volgen, uitgebreid met twee deskundigen op het gebied van misbruik in pastorale en gezagsrelaties, alle in concreto van belang zijnde aspecten in zijn oordeelsvorming betreft.

Gezien de in lid 7c gemaakte koppeling met ord. 10-9-9 zijn de in die bepaling aan de orde zijnde criteria ook voor lid 7c relevant. Voor het overige kan het aanleggen van criteria in de concrete gevallen worden overgelaten aan de colleges voor het opzicht.

Er is op dit punt onvoldoende aanleiding voor een wijziging.

16. Ord. 10-9-7 (blz. 116)

Suggestie: invaliditeitsaanvraag tijdens tuchtprocedure

Voorgesteld wordt een bepaling op te nemen dat de aanvraag tot emeritering wegens algehele invaliditeit, indien deze gedaan wordt tijdens de loop van een opzichtprocedure, aangehouden wordt tot na de einduitspraak van het college voor het opzicht.

De suggestie staat vermeld bij de aanduiding “ord. 10-9-7” d.w.z. de bepaling waarin een opsomming staat van mogelijke tuchtmaatregelen. Daarin kan niet geregeld worden dat een aanvraag tot emeritering wordt aangehouden.

Indien de medische toestand van betrokkene zodanig is dat emeritaat wegens invaliditeit volgens ord. 3 verleend moet worden kan in de procedureregels voor het opzicht geen algemene regel worden opgenomen dat het emeritaat moet wachten.

Het voorstel kan niet gevolgd worden.

N.B. Indien het door het college voor het opzicht geïnstigeerde medisch onderzoek reden geeft voor emeritering wegens invaliditeit kan het college in het individuele geval wel beoordelen en beslissen of na emeritering verdere behandeling nog zinvol is en of de verdere behandeling op emeritering moet wachten of dat de behandeling zonder oponthoud wordt voortgezet.

17. Ord. 10-9-9 (blz. 117)

Suggestie: criteria voor opheffing van de tuchtmaatregel

Voorgesteld wordt om de criteria c.q. toetsstenen voor opheffing van een tuchtmaatregel genoemd in ord. 10-9-9 te schrappen en te vervangen door een open norm.

Een middel van kerkelijke tucht wordt volgens ord. 10-9-9 op verzoek van de betrokkene of van de betrokken ambtelijke vergadering opgeheven “nadat berouw gebleken en verzoening met de gemeente tot stand gekomen is”. In de praktijk knellen deze criteria.

Het onderzoek naar het berouw is op zich zelf al moeilijk genoeg, maar het criterium van verzoening met de gemeente is in veel gevallen onwerkbaar. Het gaat meestal om de gemeente waarin de betrokkene jaren geleden actief was en waarin hij reeds lang niet meer woont of is geweest. De ambtsdragers zijn dan inmiddels allen nieuw en kennen de zaak niet (meer). De slachtoffers zijn overleden of verhuisd of – omgekeerd – staan nog altijd niet open voor herstel van de verhoudingen.

Aan te bevelen is:

- het criterium “nadat berouw (is) gebleken” te wijzigen in: “nadat het bestaan van berouw (is) gebleken”; met deze nuance wordt een zekere bestendigheid van het berouw aangeduid;

- het criterium “verzoening met de gemeente” niet meer als expliciete voorwaarde in ord. 10-9-9 op te nemen, maar het college ten aanzien van dat specifieke element en de andere omstandigheden van het geval vrijheid te geven in de beoordeling en de beslissing.

Dit laatste neemt niet weg dat het element van “verzoening met de gemeente” in voorkomende gevallen zeker een rol kan spelen; dat element zal onder omstandigheden een toetssteen blijven, met name ook in tuchtzaken ten aanzien van gemeenteleden.

Voorts suggereert de Commissie Evaluatie Kerkorde (blz. 24) om toe te voegen dat het college in die gevallen waarin het verzoek om opheffing niet uitgaat van de ambtelijke vergadering, gehouden is voorafgaand advies van de betrokken ambtelijke vergadering te vragen.

Het vragen van advies aan één of meer betrokken ambtelijke vergaderingen kan naar het oordeel van het generale college beter worden overgelaten aan het college dat de zaak behandelt. Een wijziging van de ordinantie is op dit punt niet nodig.

Van belang is dat in de laatste volzin ook bepaald wordt dat de bevoegdheid tot opheffing, behalve in de gevallen waarin daartoe een verzoek wordt gedaan, ook ambtshalve bestaat. In de situatie van ord. 10-9-7c, waarin naar deze ordinantie bepaling wordt verwezen, dient in elk geval ambtshalve over opheffing te worden besloten.

Ord. 10-9-9 kan aangepast worden als volgt:

ord. 10-9-9 (voorstel gewijzigde tekst):

Een middel van kerkelijke tucht *voor onbepaalde tijd kan worden* opgeheven nadat *het bestaan van* berouw is gebleken. *Hiertoe* is bevoegd het kerkelijk lichaam dat in laatste aanleg tot toepassing van het middel van kerkelijke tucht heeft besloten, zulks *ambtshalve of* op verzoek van de betrokkene dan wel van de betrokken ambtelijke vergadering(en).

18. Ord. 10-10-4 (blz. 118)

Suggestie: verzending van besluiten

Voorgesteld wordt om de regeling over de verzending van de besluiten in ord. 10-10-4 en 10-11-11 te wijzigen in die zin dat uitsluitend de eindbeslissing die verzonden wordt aan de klager en de beklagde per aangetekende brief moet worden verstuurd en dat in alle andere gevallen per gewone post of de door de betrokkenen gewenste andere wijze kan worden gecommuniceerd.

Verzending van het genomen besluit dient volgens de bestaande ordinantie, aan klager en beklagde en de kerkenraad en de classis te geschieden per aangetekende brief en aan de overige betrokkenen, met name de andere kerkelijke instanties, zonder voorgeschreven wijze.

In sommige zaken – zeker als er niet alleen een eindbeslissing volgt maar ook een of meer tussenbeslissingen – worden onder de huidige regeling erg veel (dure) aangetekende brieven verstuurd.

Het generale college meent dat de hier genoemde suggestie kan worden gevolgd. Ook in de algemene regel van artikel 5 lid 5 van de generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak is alleen de toezending aan de betrokkenen (dit zijn volgens artikel 1 de klager en de beklagde) van de eis “aangetekend” voorzien. Het aan hen gezonden exemplaar van het besluit dient tevens een gewaarmerkt afschrift te zijn. De wijze van verzending van het bedoelde besluit aan andere personen en kerkelijke organen en die van andere beslissingen dan die tot toepassing van kerkelijke tucht kunnen aan de praktijk van de colleges worden overgelaten. De praktijk heeft zich op dit punt tot heden goed genoeg weten te redden doordat, afhankelijk van de inhoud en het belang van de beslissing, gekozen is voor verzending per aangetekende of gewone brief, dan wel interne post, koerier, fax, e-mail of andere wijze.

In ord. 10-10-4 en 10-11-11 kan de slotzin gewijzigd worden zodat deze komt te luiden:

ord. 10-10-4-slot (voorstel gewijzigde tekst):

Binnen dertig dagen nadat het besluit tot toepassing van een middel van kerkelijke tucht is genomen, zendt het college daarvan een afschrift aan

- a. het betrokken gemeentelid of de betrokken ambtsdrager dan wel degene die een dienst vervult,
- b. degene die de beschuldiging heeft ingebracht,
- c. de kerkenraad van de gemeente waartoe de betrokkene behoort, als het besluit is genomen door een regionaal college voor het opzicht,
- d. het breed moderamen van de classicale vergadering van de gemeente waar betrokkene als lid is ingeschreven,
- e. het generale college voor het opzicht,
- f. het betrokken college voor de visitatie en
- g. in daarvoor in aanmerking komende gevallen de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijkloidend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het regionale college; ze worden aangetekend verzonden.

ord. 10-11-11-slot (voorstel gewijzigde tekst):

Binnen dertig dagen nadat het besluit is genomen zendt het generale college daarvan een afschrift aan

- a. het betrokken gemeentelid of de betrokken ambtsdrager dan wel degene die een dienst vervult,
- b. degene die de beschuldiging heeft ingebracht,
- c. degenen die de beslissing in eerste aanleg hebben genomen,
- d. de betrokken kerkenraad,
- e. de betrokken brede moderamina van de meerdere ambtelijke vergaderingen,
- f. het generale college voor de visitatie,
- g. het betrokken regionale college voor de visitatie en

h. in daarvoor in aanmerking komende gevallen de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijkkluidend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het generale college; ze worden aangetekend verzonden.

Dezelfde vraag is ook aan de orde bij ord. 12-7-9. In de bijlage bij “De kerkorde bij de tijd” wordt gesuggereerd (blz. 127) het woord “aangetekend” te schrappen, dan wel het artikel zodanig te wijzen, dat een uitspraak van een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen alleen aangetekend wordt verzonden aan partijen, en aan de overige betrokkenen per gewone post.

Gesteld wordt: aangetekende verzending is tijdrovend en kost geld. Verzending van de uitspraak per e-mail met ontvangstbevestiging is voldoende. Indien de ontvangstbevestiging niet komt kan altijd nog aangetekend worden verstuurd.

Het generale college voor de kerkorde meent dat de eerste suggestie te ver gaat. De uitspraak in authentieke vorm is voor partijen een belangrijk stuk, waarvan de aankomst zoveel mogelijk moet worden gegarandeerd. Dit geldt in mindere mate voor de overige betrokkenen, aan wie een afschrift moet worden gezonden. Het generale college voor de kerkorde beveelt daarom navolging van de tweede suggestie aan, waardoor vereenvoudiging wordt bereikt en “aantekenen” beperkt blijft tot de daarvoor geëigende gevallen, waartoe ook art. 5 lid 5 GRKR beperkt is. Dit leidt tot het voorstel een desbetreffende volzin aan ord. 12-7-9 toe te voegen. Het artikel komt dan – met verwerking van een verder gaand wijzigingsvoorstel, dat hieronder bij ord. 12-7-9, Suggestie IV wordt besproken – als volgt te luiden:

Ord.12-7-9 (voorstel gewijzigde tekst)

Binnen dertig dagen nadat de uitspraak is gedaan, zendt het college daarvan een afschrift aan

- a. degene die het bezwaarschrift heeft ingediend;
- b. het kerkelijk lichaam tegen het besluit waarvan het bezwaar was gericht, dan wel degene met wie het geschil bestond;
- c. de kleine synode;
- d. - indien een plaatselijk kerkelijk lichaam betrokken is bij het bezwaar of geschil - het breed moderamen van de classicale vergadering;
- e. - indien het college daartoe aanleiding ziet - het regionale college en/of het generale college voor de visitatie.

Een regionaal college zendt eveneens een afschrift aan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijkkluidend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het regionale college; ze worden aangetekend verzonden.

In het met dit artikel overeenstemmende ord. 12-9-4 – en ook in ord. 10-10-4 – wordt een dienovereenkomstige wijziging voorgesteld (zie ook onder, blz. 58).

ord. 12-9-4 (voorstel gewijzigde tekst):

Binnen dertig dagen nadat de uitspraak is gedaan, zendt het generale college –in afwijking van het bepaalde in artikel 7-9- een afschrift aan

- a. degene die het beroepschrift heeft ingediend;
- b. het kerkelijk lichaam tegen het besluit waarvan het bezwaar was gericht, dan wel degene met wie het geschil bestond;
- c.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijkkluidend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het regionale college; ze worden aangetekend verzonden.

Aan de in de motivering vermelde, verder gaande vereenvoudiging door toezending per e-mail te doen plaatsvinden kleeft al direct het bezwaar, dat langs die weg door de geadresseerde geen zekerheid verschaffend (ook jegens derden), gewaarmerkt (authentiek) afschrift van de uitspraak wordt ontvangen,

ofschoon hij daarover behoort te beschikken. Maar afgezien daarvan, heeft het generale college voor de kerkorde reeds naar aanleiding van aanbeveling 17 nader uitgewerkt overwogen dat er in de ordinanties geen nadere bepalingen moeten worden opgenomen over het gebruik van e-mail in de interne en externe communicatie in kerkelijke lichamen. Dit alles is zozeer in ontwikkeling en in beweging, dat het niet aan te bevelen is daarvoor op dit ogenblik bindende formuleringen vast te stellen. Het college verwijst verder naar de aangeduide plaats.

19. Ord. 10-10-4/5 en 10-11-11 (blz. 118)

Suggestie: voeg regels toe voor de bekendmaking van besluiten

Voorgesteld wordt aan de ordinantie een “kerkordelijke inkadering” toe te voegen voor de bekendmaking van besluiten van de colleges voor het opzicht.

Algemene regels voor bekendmaking van beslissingen van colleges voor het opzicht zijn moeilijk te geven.

Het opzicht heeft uit zijn aard in belangrijke mate een vertrouwelijk karakter. Daarmee is een algemeen publicatievoorschrift niet te verenigen. Wel is het zo dat in de kerk om verschillende redenen bekendheid met de uitspraken van de colleges voor het opzicht nodig kan zijn. Te denken valt met name aan uitspraken tot schorsing van ambtsdragers of ontzetting uit het ambt. In die gevallen moeten de desbetreffende organen of gemeenten weten dat de betrokken ambtsdrager geen dienst kan doen, dan wel dat met het oog op diens situatie bepaalde organisatorische maatregelen moeten worden genomen, al of niet vergezeld van financiële regelingen.

De uitspraak van een college voor het opzicht wordt krachtens de ordinantie toegezonden naar een vastomlijnd aantal kerkelijke organen. Het dient aan die organen overgelaten te worden in welke mate bekendheid aan de betreffende uitspraak moet worden gegeven.

Anderzijds kan ook de betrokkene zelf bekendheid aan een jegens hem/haar gedane uitspraak geven, overigens met inachtneming van de nodige voorzichtigheid indien daarbij belangen van anderen betrokken zijn.

In het strafrecht wordt indien daartoe gronden zijn publicatie van het vonnis opgelegd als bijkomende straf. Een dergelijke bijkomende straf kent het kerkrecht niet. Overigens vindt wel bekendmaking plaats – in geanonimiseerde samenvatting – door middel van de jaarverslagen aan de generale synode.

Hetgeen voor de colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen is voorgeschreven in ord. 12-7-10 (het opnemen van de besluiten in samenvatting en ontdaan van persoonlijke gegevens in het jaarverslag) kan ook worden bepaald voor de colleges voor het opzicht. Met het oog daarop stelt het generale college voor aan ord. 10-10 een nieuw lid 7 toe te voegen, parallel aan ord. 12-7-10:

Ord. 10-10-7 (voorstel nieuwe tekst)

Een college voor het opzicht neemt zijn uitspraken, ontdaan van persoonlijke gegevens en in samenvatting, op in het periodieke verslag als bedoeld in ordinantie 4-20-2 respectievelijk ordinantie 4-29-2.

20. Ord. 10-11-8 (blz. 118)

Suggestie: termijn beslissing in hoger beroep

Voorgesteld wordt de vermelding van de termijn in ord. 10-11-8 te schrappen.

Het generale college neemt een beslissing in een hem voorgelegde zaak binnen dertig dagen nadat het beroep is ingesteld; de voorzitter is bevoegd, onder opgave van de redenen daarvan aan de betrokkene(n) en aan hen die de beslissing in eerste aanleg hebben genomen, deze termijn zo nodig telkens met dertig dagen te verlengen.

De eis dat in hoger beroep binnen 30 dagen nadat het beroep is ingesteld moet worden beslist is in de praktijk niet haalbaar.

Dit laat zich ook duidelijk verklaren daar

- de voorbereiding van de mondelinge behandeling
 - de wisseling van stukken
 - in misbruikzaken de uitbreiding van het college met 2 deskundigen
 - de oproepingstermijn van de appellant (veelal ook zijn raadsman)
 - de oproeping van getuigen
 - de bepaling van de zittingsdatum
 - het concipiëren, rondzenden en vaststellen van het besluit
- meer tijd kosten dan 30 dagen.

Voor de procedure in eerste aanleg bestaat deze bepaling niet. Voor de behandeling in hoger beroep gelden dezelfde regels als voor die in eerste aanleg zodat dezelfde procedurele stappen genomen moeten worden. De eerste stap daarin (zie ord. 10-10-1) neemt al (ruim) 14 dagen in beslag. Gelet op de verdere voorgeschreven stappen, de beraadslagingen en het opstellen van het besluit, (eventueel voorafgegaan door een tussenbeslissing) kost de procedure evident meer tijd dan het totaal van 30 dagen.

Het gevolg voor de praktijk is dat de voorzitter de termijn enige malen met 30 dagen verlengt door een schriftelijke beslissing te zenden aan de betrokkenen (niet zelden een flink aantal klagers en soms meer beklagden) en het betreffende regionale college. Dit is een tijdrovende, voor het secretariaat belastende zaak, bovendien duur met in sommige gevallen tientallen brieven, die niemand helpen. Een gekunstelde en ongewenste regeling.

Onduidelijk is bovendien of de beslissing tot verlenging gemotiveerd moet zijn en voor (spoed) hoger beroep vatbaar is.

Beter is het ook in hoger beroep te volstaan met de algemene bepalingen (ord. 10-10-6, slot) dat zonder vertraging gewerkt moet worden. Zie verder het voorstel tot aanpassing van artikel 3 GRKR bij de behandeling van ord. 12 (zie onder, blz. 56).

Geadviseerd wordt daarom ord. 10-11-8 te laten vervallen.

Voorstel: *ord. 10-11-8 vervalt.*

21. art 12 lid 1 GRKR (blz. 24 en 109)

Suggestie: mogelijkheid een klacht buiten behandeling te laten

Voorgesteld wordt om toe te voegen: de mogelijkheid zonder inhoudelijke behandeling te beslissen dat een zaak niet in behandeling wordt genomen, tegen welke beslissing hoger beroep mogelijk moet zijn. Ook het RCBG Utrecht heeft bij ord. 12-7-2 gesteld een bepaling wenselijk te achten dat een kerkelijk college ook onmiddellijk kan afwijzen zonder eerst tot behandeling over te gaan, zoals bijv. horen van betrokkenen.

De hier bedoelde mogelijkheid bestaat al (en wordt ook toegepast); het is alleen de vraag of hoger beroep onder de huidige regeling mogelijk is.

Ord. 10-9-1 zoals uitgewerkt in art 12 GRKR, bepaalt dat de colleges bevoegd zijn om, als zij feiten en omstandigheden vernemen of een verzoek van een ambtelijke vergadering ontvangen, over te gaan tot een onderzoek. Het staat er niet imperatief; van een verplichting tot onderzoek is geen sprake.

Artikel 12 van de generale regeling bepaalt:

(lid 1) dat het college voor het opzicht "indien er aanleiding is een onderzoek te doen naar iemands belijdenis of wandel" daarvan mededeling doet aan degene etc...

(lid 2) dat het college een afschrift van de ingebrachte beschuldiging (of het verzoek van de kerkenraad) zendt aan degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht en

(lid 3) dat het college degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht in de gelegenheid stelt te reageren.

In de praktijk is voorgekomen dat een regionaal college de beslissing nam (zonder betrokkenen te horen) dat er "geen aanleiding" was. De formulering was intussen zodanig gekozen dat de beslissing is opgevat als een besluit inzake het al dan niet toepassen van een tuchtmiddel (ord. 10-11-9) waarna het ambtshalve is vernietigd.

De kerkelijke regelingen sluiten het niet in behandeling nemen van een verzoek, een bezwaarschrift e.d. of - anders gezegd - het onmiddellijk afwijzen niet uit. Omdat een zodanige afdoening niets anders is dan een afwijzing in verkorte vorm, staat daaraan, als er voldoende redenen voor zijn, in de kerkordelijke regelingen niets in de weg.

Kennelijk is er in de praktijk wel eens twijfel of dit zo is (reden waarom bijv. in ord. 12 de regel van artikel 12 lid 5 is opgenomen). Om die reden stelt het generale college voor deze twijfel weg te nemen door een desbetreffende toevoeging aan art. 3 lid 1 GRKR.

Maar hierbij zij herhaald dat onmiddellijk afwijzen of, anders gezegd, niet in behandeling nemen geen andere rechtsfiguur is en ook geen andere rechtsgevolgen heeft dan die welke aan afwijzing zijn verbonden. Dit geldt ook voor de mogelijkheid om in hoger beroep te komen: die mogelijkheid bestaat dus.

Het voorstel dat in lijn ligt met artikel 20 lid 2 GRKR in het geval een bezwaar, gelet op artikel 18 GRKR, reeds dadelijk niet ontvankelijk is, luidt zoals bovenvermeld:

Artikel 3 lid 1 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

1. Een kerkelijk college neemt een zaak die bij hem is aangebracht, onverwijld in behandeling en doet aan degene die de zaak heeft aangebracht, mededeling over het (verwachte) verloop van de procedure met vermelding van de termijnen die daarbij in de regel in acht genomen worden, *tenzij het college, gelet op de inhoud van het verzoek, bezwaar of beroep dit onmiddellijk afwijst.*

22. art 12 lid 3 en 4 GRKR

Suggestie: eerdere mondelinge behandeling

Voorgesteld wordt (op blz. 24 van het rapport) de mogelijkheid om eerder dan voorzien in lid 3 en 4 van GRKR art 12 de mondelinge behandeling te houden. De motivering is dat schriftelijke uitwisseling van standpunten ter voorbereiding van de mondelinge behandeling het conflict soms vergroot.

Het kan zijn dat bij niet gecompliceerde klachten de betrokkenen gediend zijn met het achterwege laten van de stukkenuitwisseling vermeld in art 12.

Dat zou betekenen dat degene tegen wie een bezwaar rijst daarvan wel schriftelijk op de hoogte wordt gesteld, zoals bepaald in art 12 lid 1 en 2, maar dat daarop zonder schriftelijk antwoord en repliek (art 12 lid 3 en 4) dan wel na het antwoord zonder schriftelijk repliek dadelijk een mondelinge behandeling plaatsvindt.

Men denke bijvoorbeeld aan gevallen die eenvoudig van aard zijn of waarin het college reeds dadelijk inlichtingen behoeft of overleg wenst om een ordelijk verloop te bevorderen.

Artikel 12 lid 6 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

Het college kan bij de behandeling van een zaak, die zich daarvoor naar zijn oordeel leent, toepassing van het derde en/of vierde lid van dit artikel achterwege laten.

23. art 13 lid 1 en 2 GRKR

Suggestie: gezamenlijke behandeling en splitsing van zaken

Artikel 13 GRKR luidt:

Artikel 13 GRKR. Voeging van zaken

1. De colleges die zijn belast met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht zijn bevoegd bij elkaar horende of met elkaar samen hangende zaken tot een zaak samen te voegen en gevoegde zaken als afzonderlijke zaken te behandelen.

2. Indien bij de behandeling van bij elkaar horende of met elkaar samenhangende zaken als bedoeld in lid 1

– beschuldigingen zijn ingebracht tegen dan wel

– verzoeken zijn binnengekomen die betrekking hebben op

meer personen die als lid zijn ingeschreven in gemeenten die gelegen zijn in het rechtsgebied van verschillende colleges voor het opzicht, kan het generale college voor het opzicht een van de regionale colleges voor het opzicht aanwijzen voor de behandeling van de desbetreffende zaken.

Lid 1 betreft bij elkaar horende of samenhangende zaken die aanhangig zijn gemaakt bij één bepaald college voor het opzicht. In dat geval beslist het regionale college zelf over samenvoeging (of splitsing). Onder samenvoeging moet verstaan worden het gelijktijdig behandelen van twee of meer zaken waarin in elke zaak een op de persoon van de betrokkene toegesneden beslissing dient te volgen.

Lid 2 betreft zaken die bij meer dan één college voor het opzicht aanhangig zijn gemaakt. In dat geval wordt de beslissing genomen door het generale college voor het opzicht.

Omdat het in lid 1 gaat om zaken waarover één college beslist kan het onderwerp in de formulering van dit lid, ter verduidelijking, beter in het enkelvoud gesteld worden.

Bij de huidige tekst van lid 2 kan de vraag gesteld worden of zaken die onder de zorg vallen van het college van predikant(en) en ouderlingen van de bedoelde mogelijkheid tot voeging uitgesloten zijn. Het generale college voor de kerkorde meent dat ook die zaken onder omstandigheden gevoegd moeten kunnen worden met zaken die bij één of meer regionale colleges voor het opzicht aanhangig zijn.

In verband hiermee stelt het generale college de volgende gewijzigde tekst voor.

Artikel 13 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

1. Een college dat belast is met de beslissing over het toepassen van een middel van kerkelijke tucht is bevoegd bij elkaar horende of met elkaar samenhangende zaken tezamen te behandelen en te beslissen met inachtneming van de bijzonderheden die de zaken jegens de betrokkenen hebben. Het college is ook bevoegd aldus gevoegd behandelde zaken als afzonderlijke zaken te behandelen.

2. Indien bij de behandeling van bij elkaar horende of met elkaar samenhangende zaken als bedoeld in lid 1

- beschuldigingen zijn ingebracht tegen dan wel

- verzoeken zijn binnengekomen die betrekking hebben op

meer personen die als lid zijn ingeschreven in gemeenten die gelegen zijn in het rechtsgebied van verschillende colleges voor het opzicht, kan het generale college voor het opzicht één van de regionale colleges voor het opzicht aanwijzen voor de behandeling van de desbetreffende zaken.

Deze regeling is van overeenkomstige toepassing indien de beschuldigingen dan wel de verzoeken meer personen betreffen, dan wel zouden leiden tot een behandeling door een of meer colleges van predikant(en) en ouderlingen, en een of meer regionale colleges voor het opzicht.

24. art 14 GRKR

Suggestie: Gevolg van uitspraak strafrechter

Voorgesteld wordt aan artikel 9 van Ordinantie 10 een bepaling toe te voegen omschreven als volgt:

“Indien er een uitspraak is gedaan in de burgerlijke rechtszaak, zou deze uitspraak ook voor het regionale college voor het opzicht bindend moeten zijn”.

De indieners van dit voorstel schrijven (zie samenvatting op blz. 115):

De veroordeling door de strafrechter van een predikant wegens seksueel misbruik, terwijl het generale college dit niet bewezen achtte kan onoplosbare knopen opleveren in het vervolg van de visitatie en de 3-20 procedure. Wat te doen met een predikant die volgens de eigen kerkelijke rechtsgang is “vrijgesproken”, maar wel een strafblad heeft en buiten de kerk nooit meer met jongeren zou mogen werken, wegens het ontbreken van een verklaring omtrent gedrag?

De zo aangeduide vrijspraak is in feite niets anders dan het besluit dat ten aanzien van de bepaalde beschuldiging, als niet bewezen, geen tuchtmaatregel wordt opgelegd.

De suggestie heeft betrekking op een zaak die behandeld is in de hervormde kerk, vóór de kerkvereniging dd 1 mei 2004. De predikant was door de strafrechter (ook in hoger beroep) veroordeeld wegens een seksueel misdrijf. Bedoeld misdrijf was, naast een ander aspect, ook voorwerp van onderzoek door het opzichtorgaan. In hoger beroep liet het generale college zich schriftelijk door een psychiater adviseren, wiens rapport in de strafzaak niet ter kennis van het gerechtshof was gebracht. Het generale college liet zich voorts ter zitting adviseren door een andere psychiater die de betrokkene ook fysiek had onderzocht. Na uitvoerige behandeling kon het generale college niet tot de overtuiging komen dat een bepaalde – voor de klacht essentiële – gedraging had plaats gevonden.

Het is niet gewenst de kerkorde te wijzigen op grond van de ervaring met een enkele casus.

“Vrijgesproken” in de hier bedoelde zin betekent dat er geen gronden voor een tuchtmaatregel van de kerk zijn gevonden. Indien de predikant als gevolg van de veroordeling door de strafrechter niet meer met kinderen mag omgaan geldt dit uiteraard binnen en buiten de kerk. Dat de kerk zelf niet tot een zodanige tuchtmaatregel overgaat staat daaraan niet in de weg.

De gevolgen van de veroordeling door de strafrechter kunnen overigens rechtspositionele gevolgen hebben voor de betrokken predikant (bijvoorbeeld als toepassing gegeven wordt aan ord. 3-21).

Overigens stellen de indieners van de hier genoemde suggestie zich niet de vraag wat in de kerkelijke rechtspraak – omgekeerd - het gevolg zou moeten zijn van een eerder door de strafrechter gedane vrijspraak.

Het advies is om dit voorstel niet te volgen.

25. art 14 lid 3 GRKR

Suggestie: het horen van kwetsbare personen

Voorgesteld is (blz. 24) het horen van kwetsbare personen ook in zaken die niet onder de categorie misbruik vallen te kunnen laten geschieden overeenkomstig art 15 lid 9 GRKR, dat wil zeggen door één van de deskundigen tezamen met een ander lid van het college en met opstelling van een schriftelijke samenvatting ten behoeve van de betrokkenen en het college.

Deze bepaling past niet in de algemene regeling van artikel 14 GRKR. Bij de behandeling van andere dan misbruikzaken, waarop dat artikel van toepassing is, zijn de bedoelde deskundigen immers niet

aanwezig.

Bij een daartoe strekkend oordeel kan onder omstandigheden ook als factor spelen, of sprake is van een “kwetsbaarheid” die in het bijzonder bestaat in de relatie tussen betrokkenen dan wel van een “kwetsbaarheid” gelegen in de persoon van de te horen betrokkene als zodanig, bijvoorbeeld wegens jeugdige leeftijd of geestelijke toestand.

Overigens handelen de colleges in de praktijk ten aanzien van de naar hun oordeel kwetsbare personen ook al analoog aan de regel omtrent het horen door twee leden. De colleges hebben daartoe in de bestaande regeling voldoende houvast gevonden.

Het advies luidt om het voorstel niet over te nemen.

26. art 14 lid 5 GRKR

Suggestie: ambtshalve horen van getuigen

Voorgesteld wordt in de bepaling art 14 lid 5 GRKR te verduidelijken dat de colleges niet alleen op verzoek van betrokkenen maar ook ambtshalve getuigen kunnen horen. De kosten van deze getuigen zouden voor rekening van de kerk moeten komen.

Ook zonder wijziging van het artikel van de generale regeling horen de colleges ambtshalve getuigen, indien zij dat nodig vinden in het kader van hun onderzoek.

Het ambtshalve horen van getuigen die toch door partijen zijn genoemd of meegebracht is in feite moeilijk te scheiden van het horen van getuigen op verzoek van betrokkenen en kan geen criterium opleveren om zonder meer de kosten daarvan ten laste van de kerk te brengen. Het voorstel wordt ontraden.

27. art 15 GRKR (blz. 114)

Suggestie: vaststelling categorie misbruikzaken

De SMPR schrijft: “Wijzig de kerkorde zodanig dat als er ook maar enige twijfel is of een klacht een categorie misbruikzaken betreft, de deskundigen inzake misbruikzaken worden ingeschakeld. Dit stemt overeen met de geest van artikel 15 GRKR.”

Artikel 15 lid 4 bepaalt dat het college, indien een beschuldiging wordt ingebracht die betrekking heeft op misbruik, voor de behandeling van dat bezwaar wordt uitgebreid met twee deskundigen.

Op het moment dat het bezwaar (de klacht) wordt ingediend is het college nog niet uitgebreid. In die (smalle) vorm moet het college de kwalificatie van het bezwaar verrichten. Bij twijfel zal het college gaarne de veilige weg bewandelen en de deskundigen al inschakelen voordat de procedurestappen van artikel 12 en artikel 14 worden gezet. Artikel 15 lid 5 bepaalt immers dat de deskundigen deelnemen zowel aan de voorbereiding van de behandeling als aan de behandeling en beslissing.

Aan de suggestie kan tegemoet gekomen worden door aan artikel 15 lid 4, de eerste volzin, toe te voegen dat de regel geldt voor een beschuldiging die betrekking kan hebben op misbruik.

art 15 lid 4 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

4. Een college voor het opzicht wordt – indien een beschuldiging wordt ingebracht die betrekking *kan hebben* op misbruik van een pastorale relatie of gezagsrelatie – voor de behandeling van dit bezwaar uitgebreid met twee deskundigen als bedoeld in art. 3.

28. art 15 GRKR (blz. 110)

Suggestie SMPR : deskundigheidsbevordering

Het voorstel is: neem blijvende deskundigheidsbevordering voor de regionale colleges op, inclusief de deskundigen inzake seksueel misbruik. Voor de laatsten met name met betrekking tot waarheidsvinding en ondervragingstechniek. Verzamel voorts jurisprudentie en maak deze toegankelijk.

Op deze punten hoeft geen wijziging in ordinanties en generale regeling te worden aangebracht. Deze aangelegenheden dienen overgelaten te worden aan het beleid. Zij moeten steeds aansluiten op de actuele situatie waartoe regelgeving zich niet leent.

29. Ord. 3-6-10

Suggestie: ord. 3-6-9 en 10: bezwaren tegen de verkiezing van een ambtsdrager

De vele voorstellen en aanzien van ord. 10 impliceren ook een voorstel tot aanpassing van ord. 3.

Voorgesteld wordt ord. 3-6-10 aan te passen door de termijn voor hoger beroep op te nemen.

Naast de zaken van opzicht en tucht van ord. 10, dienen de colleges de bezwaren te behandelen die volgens ord. 3-6 worden ingediend tegen de bevestiging van ambtsdragers.

Wat de mogelijkheid van hoger beroep tegen de in dat kader genomen besluiten betreft staat in ord. 3-6-10, de laatste volzin, uitsluitend dat tegen het besluit van een regionaal college beroep “mogelijk” is. Het generale college stelt voor toe te voegen bij welk college het hoger beroep dient, namelijk het college

waarbij het beroep in de praktijk reeds nu dient. Wat betreft de wijze waarop het beroep moet worden gedaan, houdt het artikel geen bijzondere regeling in, zodat te dien aanzien de algemene regels van ord. 10-11 gelden, die immers het beroep op bedoeld college regelen, daaronder begrepen de termijn van 30 dagen (Ord. 10-11-5) waarbinnen het beroep moet worden gedaan.

Aangezien deze termijn van groot belang is, omdat met het verstrijken daarvan het moment van verkiezing komt vast te staan, verdient het echter aanbeveling deze termijn hier in ord. 3-6-10 te herhalen.

Daarom wordt de volgende wijziging voorgesteld.

ord. 3-6-10, laatste zin (voorstel gewijzigde tekst):

Tegen de uitspraak van het regionale college voor het opzicht om de bezwaren gegrond te verklaren is beroep *bij het generale college voor het opzicht mogelijk binnen 30 dagen na de dag waarop de beslissing van het regionale college is verzonden.*

2.2. Suggesties met betrekking tot ordinantie 11.

1. Ord. 11 algemeen

Blz. 119 van het rapport vermeldt een aantal opmerkingen van RCBB's zonder concrete suggesties tot aanpassing van de ordinantiebepalingen.

Samengevat luiden deze als volgt.

- Het huidige model voor de financiële verantwoordelijkheid is te centralistisch ingericht.
- Kerkenraden zijn niet op de hoogte van regels van toezicht, hetgeen tot misverstanden leidt.
- In een aantal kleine gemeenten schiet het beheer over grote vermogens tekort.
- Het ontbreken van sanctiemogelijkheden werkt belemmerend.
- De huidige rechtspositieregelingen voor onbepaalde tijd (predikanten) leidt tot grote problemen.
- Het toezicht op de gemeenten is van belang voor zaken als ANBI, handelsregister e.a. Het eigen toezicht gaat boven het overheidstoezicht.

Deze opmerkingen nopen naar het oordeel van het generale college niet tot voorstellen tot aanpassing van de bestaande ordinantiebepalingen.

Enige opmerkingen zijn naar het voorkomt niet gemaakt met de bedoeling om tot inhoudelijke of tekstuele wijzigingen te komen. In het algemeen kunnen deze kwesties het beste worden overgelaten aan het beleid van de desbetreffende kerkelijke organen, zonder dat regelgeving nodig is.

2. Ord. 11-2 en 11-3 (blz. 119)

Suggestie: maak een regeling dat in centrale gemeenten waarin de wijkgemeenten voldoende op elkaar lijken, in de wijken geen colleges van kerkrentmeesters en van diakenen zijn en de algemene kerkenraad ter zake alles doet.

Omdat in de wijken volgens de kerkorde geen colleges maar wijkraden optreden, zal in de suggestie in plaats van colleges wijkraden gelezen moeten worden.

Ord. 11-2 en 11-3 regelen de colleges van kerkrentmeesters en van diakenen en hun taken en bevoegdheden in de gemeente. Ord. 11-4 geeft vervolgens de regels voor de beide colleges en voor de wijkraden van kerkrentmeesters en diakenen.

Een nieuwe regeling in de ordinantie die er toe strekt in de bepalingen van ord. 11-2 t/m 4 hiervan af te wijken met betrekking tot gemeenten "waarin de wijkgemeenten voldoende op elkaar lijken" en in die gevallen ter zake alles aan de algemene kerkenraad over te laten, is een ingreep die het bestek van de huidige evaluatie van de kerkorde te boven gaat. Bovendien is het genoemde criterium "voldoende op elkaar lijken" moeilijk te hanteren. Het generale college beveelt deze suggestie niet aan.

3. Ord. 11-2 en 11-3 (blz. 119)

Suggestie: inschakelen deskundigen met mandaat van de kerkenraad

Het inschakelen van deskundigen die de kerkenraad of andere kerkelijke lichamen adviseren bij het voeren van hun beleid is niet iets dat afzonderlijk in de ordinantie geregeld hoeft te worden.

Dat geldt ook voor de mogelijkheid om een deskundige een – concreet omschreven - mandaat te geven ter uitvoering van besluiten, hetgeen de verantwoordelijkheid van het betrokken kerkelijke orgaan overigens niet uitsluit.

Onnodig in dit verband te zeggen dat de verantwoordelijke kerkelijke organen ertegen moeten waken dat bij het geven van een mandaat aan bepaalde deskundigen, de uitoefening van hun ambtelijke functie als zodanig geheel of gedeeltelijk wordt overgedragen.

Wel dient in ord. 11-2-1 nog een redactionele wijzigingen te worden aangebracht: de term 'ouderling-kerkrentmeester' dient te worden ingevoerd.

Ord. 11-2-1 (voorstel gewijzigde tekst):

1. De ouderlingen-kerkrentmeester vormen tezamen met de kerkrentmeesters als bedoeld in lid 3 het college van kerkrentmeesters.

4. Ord. 11-2 en 11-3 (blz. 119)

Suggestie: mogelijkheid van een second opinion bij een geschil tussen een wijkgemeente en het college van kerkrentmeesters

Niet duidelijk is of met het vragen van een second opinion bedoeld wordt

- dat er een extra vorm van een herzieningsprocedure nagestreefd zou moeten worden of

- dat bedoeld wordt de mogelijkheid open te stellen zich van een extra “tweede” advies te voorzien bij de behandeling van een geschil dan wel
- dat bij een geschil een bindend advies wordt ingeroepen van een door beide partijen aangezochte persoon.

Voor het eerste is geen plaats in dit bestek, aangezien daarvoor een te ingrijpende herziening van het stelsel van de kerkordelijke regelingen nodig is waartoe de evaluatie niet is bedoeld.

De laatste twee mogelijkheden bestaan zonder dat aanpassing van de ordinantie of andere nieuwe regelgeving nodig is.

5. Ord. 11-2 en 11-3 (blz. 119)

Suggestie: stel het aantal ouderlingen-kerkrentmeester maximaal gelijk aan het aantal ouderlingen

De wens om het aantal ouderlingen-kerkrentmeester niet groter te laten zijn dan het aantal ouderlingen is een zaak van de plaatselijke regelingen bedoeld in ord. 4-7-2 en van het plaatselijk beleid (ord. 4-6-3). Er is geen reden op dit punt een kerkordewijziging voor te stellen.

6. Ord. 11-2-2 (blz. 119)

Suggestie: versoepel de regel omtrent het minimum aantal ouderlingen-kerkrentmeester

De ordinantie schrijft voor dat het minimum aantal leden van het college van kerkrentmeesters drie is en dat de meerderheid ouderling-kerkrentmeester is.

Gebleken is dat in veel gemeenten goede kandidaten te vinden zijn voor het college van kerkrentmeesters, die echter niet bereid gevonden worden ambtsdrager te worden. Daardoor blijven vacatures onvervuld. De stellers van deze suggestie gaan ervan uit dat aan de veel voorkomende vacatures in de colleges tegemoet zou kunnen worden gekomen door de – strakke – regel van ord. 11-2-2, tweede volzin te versoepelen zodat vereist zal zijn dat één derde van het aantal kerkrentmeesters ambtsdrager is, met een minimum van twee.

Het generale college meent dat deze suggestie kan worden gevolgd omdat in de voorgestelde regeling er nog voldoende contact, informatie-uitwisseling en collegialiteit met de kerkenraad is, terwijl een groter aantal gemeenteleden in de gemeente ingeschakeld kan worden.

Het voorstel luidt als volgt:

Ord. 11-2-2 (voorstel gewijzigde tekst):

Het college van kerkrentmeesters bestaat uit ten minste drie leden. *Ten minste één derde van het aantal kerkrentmeesters is ouderling-kerkrentmeester, met dien verstande dat dit aantal niet kleiner is dan twee.*

7. Ord. 11-2-7 (blz. 119)

Suggestie: schakel een bestuursjurist in om tot ijkking van de begrippen te komen

In de suggestie is niet uitgewerkt bij welk orgaan en op welke wijze een zo aangeduide bestuursjurist zou moeten worden ingeschakeld. Ieder orgaan is, zonder dat daarvoor een aparte regeling in de kerkorde hoeft te komen, bevoegd zich van advies of bijstand van een jurist of andere adviseur te voorzien.

Overigens moet het in deze suggestie gelegde accent op het bestuursrecht niet al te zwaar worden aangezet. Het bestuursrecht is bepaald hiërarchisch getint, terwijl de verhoudingen in de kerk en de gemeenten meer horizontaal van aard zijn. De bredere kerkelijke organen en de verhoudingen waarin zij werkzaam zijn, dienen niet te veel in een parallel aan de overheid te worden beschouwd of behandeld.

8. Ord. 11-2-8 (blz. 119)

Suggestie: maak een bepaling dat de kerkenraad een verklaring afgeeft aan derden

De norm van ord. 11-2-8 is een instructienorm aan het college van kerkrentmeesters.

Een derde met wie gehandeld wordt mag uitgaan van de bevoegdheid van het college, dat in een gegeven situatie handelingen verricht, maar kan zich desgewenst ook tot de kerkenraad wenden om te vragen of deze instemt. Een wijziging van de regeling is niet nodig.

9. Ord. 11-2-9 Legaten en schenkingen onder last (blz. 119)

Suggestie: wijzig de bepalingen inzake aanvaarding van een erfstelling.

Ord. 11-2-9 bepaalt dat in een aantal gevallen rechtshandelingen van het college van kerkrentmeesters vooraf de instemming behoeven van de kerkenraad. Daaronder is “het aanvaarden van erfstellingen of schenkingen onder last of voorwaarde”.

Hetzelfde is ten aanzien van rechtshandelingen van het college van diakenen bepaald in ord. 11-3-6.

Dezelfde formulering is ook te vinden in ord. 11-9-1, 5^e aandachtstreepje, betreffende de vereiste voorafgaande toestemming van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken, indien de

begroting en jaarrekening niet zijn ingezonden.

Naast deze bepalingen staat de regel van ord. 11-8-3, slotzin, die algemeen geldt voor het gemeentelijk en het diaconaal beheer (overigens ook voor het landelijk beheer): erfenissen kunnen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

Een erfstelling is, zoals de indiener van de suggestie stelt, niet hetzelfde als een legaat. In geval van een erfstelling erft de erfgenaam onder algemene titel; hij volgt – voor het geheel of een deel - op in zowel de bezittingen als de schulden van de erflater. Ingeval van een legaat wordt aan de legataris het recht op een bepaalde zaak of waarde toegekend. Een legaat is in zoverre vergelijkbaar met een schenking en de regel dat voorafgaande instemming van de kerkenraad respectievelijk het RCBB nodig is past dan ook even zogoed bij het aanvaarden van legaten.

Aan te bevelen is om in de bovengenoemde bepalingen het woord legaten toe te voegen.

Voorstel: ord. 11-2-9, ord. 11-3-6, ord. 11-9-1, ord. 11-14-3 en ord. 11-17-1 te wijzigen als volgt:

ord. 11-2-9 (voorstel gewijzigde tekst):

9. Voorafgaande instemming van de kerkenraad is nodig voor rechtshandelingen betreffende:

- het verkrijgen, bouwen, ingrijpend verbouwen, uitbreiden of restaureren, verhuren, bezwaren, verkopen of op andere wijze vervreemden en afbreken van een gebouw of een orgel, beide in gebruik ten behoeve van de eredienst of anderszins van belang voor het leven en werken van de gemeente;
- het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- het aanvaarden van erfstellingen, *legaten* en schenkingen onder last of voorwaarde;
- het oprichten of deelnemen aan een stichting;
- het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

ord. 11-3-6 (voorstel gewijzigde tekst):

6. Voorafgaande instemming van de kerkenraad is nodig voor:

- het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- het aanvaarden van erfstellingen, *legaten* en schenkingen onder last of voorwaarde;
- het oprichten van of deelnemen aan een stichting;
- het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

ord. 11-9-1 (voorstel gewijzigde tekst):

1. In die gevallen waarin de begrotingen en de jaarrekeningen niet zijn ingezonden of wanneer het overleg als bedoeld in artikel 8-2 niet heeft geleid tot het vaststellen van een – naar het oordeel van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken – verantwoorde begroting of jaarrekening van de gemeente of van de diaconie, kan het regionale college – onder met redenen omklede mededeling daarvan aan de kerkenraad – besluiten dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd is tot:

- *het aangaan van rechtshandelingen betreffende* het kopen, verkopen, verhuren, verpachten of op andere wijze vervreemden en bezwaren van onroerende zaken en geldswaardige papieren, alsmede het bouwen, verbouwen, uitbreiden, restaureren of afbreken van een gebouw of een orgel;
- het aangaan van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd;
- het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden voor zover daarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- het aanvaarden van erfstellingen, *legaten* en schenkingen onder last of voorwaarde;
- het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

ord. 11-14-3 (voorstel gewijzigde tekst):

3. In die gevallen waarin de begroting en de jaarrekening niet zijn ingezonden of wanneer het overleg als bedoeld in lid 2 niet heeft geleid tot het vaststellen van een – naar het oordeel van het regionale college

voor de behandeling van beheerszaken – verantwoorde begroting of jaarrekening, kan het regionale college – onder met redenen omklede mededeling daarvan aan de klassicale vergadering – besluiten dat de klassicale vergadering eerst na voorafgaande toestemming van het regionale college bevoegd is tot:

- *het aangaan van rechtshandelingen betreffende* het verkopen, verhuren of verpachten of op andere wijze vervreemden of bezwaren van onroerende zaken;
- het verstrekken van geldleningen;
- het aanvaarden van erfstellingen, *legaten en* schenkingen onder last of voorwaarde;
- het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.

ord. 11-17-1 (voorstel gewijzigde tekst):

1. Eerst na instemmend advies van de kleine synode is de evangelisch-lutherse synode bevoegd tot:

- *het aangaan van rechtshandelingen betreffende* het bouwen, verbouwen, kopen, verkopen, verhuren of verpachten of op andere wijze vervreemden of bezwaren van onroerende zaken;
- het verrichten van rechtshandelingen waarbij de financiële gevolgen een door de kleine synode vast te stellen bedrag te boven gaan;
- het aangaan van een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd;
- het aangaan van een overeenkomst met financiële gevolgen met een lid van de financiële commissie;
- het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden;
- het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
- het aanvaarden van erfstellingen, *legaten en* schenkingen onder last of voorwaarde;
- het oprichten van of deelnemen aan een stichting;
- het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossingen brengen.

Erfenissen kunnen slechts worden aanvaard onder het voorrecht van boedelbeschrijving.

10. Ord. 11-3-2 (blz. 119v.)

Suggestie: penningmeester belast met middelenbeheer

De genoemde suggestie gaat ervan uit dat in veel gevallen het college het middelenbeheer niet als zijn verantwoordelijkheid ziet. Het generale college meent niet dat er op dit punt vrees hoeft te zijn. De bestaande bepaling van ord. 11-2-5 (zie ook die ten opzichte van de diaconie in ord. 11-3-2), die regelt dat middelenbeheer en boekhouding door verschillende personen dient geschieden behoeft in het kader van de evaluatie naar de mening van het generale college geen wijziging.

11. Ord. 11-3-7 Verslaglegging door RCBB's inzake overheveling (blz. 120)

Suggestie: bepaal dat de RCBB's in hun verslaglegging opnemen welke overheveling van diaconale gelden heeft plaatsgevonden

Deze suggestie, althans de gedachte die eruit spreekt, verdient naar de mening van het generale college ondersteuning. Tegelijk moet opgemerkt worden dat de voorgestane wijze van rapporteren door de RCBB's het beste kan worden overgelaten aan het beleid (en eventuele richtlijnen) van deze organen. Een kerkordewijziging op dit punt leidt tot een te gedetailleerde regelgeving.

12. Ord. 11-4 Bevoegdheden kerkenraad en college van kerkrentmeesters (blz. 120)

Suggestie: bepaal dat de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid voor de rechtshandelingen aan de kerkenraad toekomt

De suggestie bepleit dat de regeling van ord. 11-2-7 zodanig gewijzigd wordt dat de eigen bevoegdheid van het college van kerkrentmeesters op het in deze ordinantie omschreven terrein van het beheer wordt opgeheven en wordt toegedeeld aan de kerkenraad.

Deze suggestie komt in strijd met de in 2004 zorgvuldig door de éénwordende kerken gekozen regeling voor de toerekening van bevoegdheden aan de verschillende organen in de gemeente. Een wijziging daarvan moet worden beschouwd als een ingrijpende kerkordewijziging die niet past in de opzet van de voorliggende evaluatie, waarin immers niet beoogd wordt fundamentele wijzigingen in de kerkorde aan te brengen.

13. Ord. 11-4-6 Wijkraden (blz. 120)

Suggestie: Voeg aan ord. 11-4 de mogelijkheid toe dat ten aanzien van de diakenen dezelfde regeling

geldt als in ord. 11-4-6 ten aanzien van de kerkrentmeesters in gemeenten met minder dan 4 wijkgemeenten.

Ord. 11-4-6 biedt de mogelijkheid dat de algemene kerkenraad van een gemeente met minder dan vier wijkgemeenten, géén wijkraden van kerkrentmeesters instelt.

De indiener van de suggestie meent dat dit ook moet gelden voor de diakenen. Het komt het generale college voor dat het diaconaat hulp inhoudt aan veel personen (binnen en buiten de kerk) in de wijken en in die mate in de wijken, die op zichzelf een aanzienlijke omvang kunnen hebben, plaatsvindt dat het belang van wijkraden van diakenen voorshands de voorkeur moet hebben boven centralisatie, zodat er geen plaats is voor een wijziging van de ordinantie op dit punt.

14. Ord. 11-6 en 11-7 Modellen (blz. 120)

Suggestie: schrijf het gebruik voor van modellen voor begroting en jaarrekening

Door drie RCBB's is de suggestie gedaan (blz. 120 van het rapport) om in de ordinantie (Ord. 11-6 en 11-7) voor te schrijven dat de gemeenten de begroting en jaarrekening opstellen volgens verplichte modellen. Aan de suggestie is toegevoegd "kan ook taak van het platform van RCBB's worden".

Het generale college meent dat het eventuele aanreiken van modellen standaardiserend kan werken en daardoor een zeker voordeel kan hebben. Of de behoefte aan modellen zo algemeen gedeeld wordt dat de kerkorde op dit punt moet worden gewijzigd is echter niet gebleken. Het generale college meent dat de vraag omtrent een aanvaardbare vorm voor de begroting en jaarstukken moet worden overgelaten aan het beleid van de RCBB's, hetgeen immers het voordeel heeft van soepeler toepassing (ook indien op dit punt nieuwe inzichten ontstaan) dan verwacht mag worden van een regel in de kerkorde.

15. Ord. 11-6 en 11-7 Begroting diaconie (blz. 120)

Suggestie: bepaal dat de regel over het indienen van de begroting door het college van diakenen voor kleine gemeenten wordt genuanceerd

Niet duidelijk is welke nuancering in de voorschriften voor de indiening van de begroting de steller van de suggestie beoogt. Ord. 11-6 bevat een uitgebalanceerde regeling voor het samenspel van de kerkenraad met de colleges van diakenen en kerkrentmeesters.

Het generale college beveelt aan de regeling ongewijzigd te laten.

16. Ord. 11-6 en 11-7 (blz. 120)

De suggesties op blz 120, onderaan en blz 121 bovenaan luiden kort gezegd

I "schrapping van het beleidsplan",

II "schrapping van het beleidsplan, behalve bij overheveling" en

III "voer een verplicht meerjarenperspectief in met gegevens voor vijf jaar".

Deze suggesties zijn naar het oordeel van het generale college te ingrijpend voor de aan de orde zijnde evaluatie en dienen te wachten op eventuele latere initiatieven voor afzonderlijke kerkordewijzigingen op het gebied van het beheer, met een grondige voorbereiding. Voorafgaand onderzoek naar de meest wenselijke praktijk is daarvoor onontbeerlijk.

17. Ord. 11-7-4 (blz. 121)

Suggestie: schrapping van de woorden "certificerend accountant"

De bepaling schrijft controle van de jaarrekeningen voor door een door de kerkenraad aan te wijzen certificerend accountant of twee andere onafhankelijke deskundigen.

De suggestie om in ord. 11-7-4 de woorden "certificerend accountant" te schrappen wordt door het generale college voor de kerkorde deels gevolgd. De aanduiding 'certificerend accountant' is in de accountancy niet gebruikelijk, en zegt als zodanig niets over de aard van de door betrokken accountant te geven verklaring. De in ord. 11-7-4 gegeven alternatieve mogelijkheid van "twee andere onafhankelijke deskundigen" maakt al wel duidelijk dat hier niet pertinent aan een 'accountantsverklaring van getrouwheid' wordt gedacht. De specifieke situatie van de betrokken gemeente zal bepalend zijn voor de van de accountant gevraagde diensten. De kerkenraad heeft hier de vrijheid uit verschillende mogelijkheden te kiezen.

Ord. 11-7-4 (voorstel gewijzigde tekst):

Elk jaar wordt vóór de vaststelling van de jaarrekeningen de financiële administratie van de gemeente en van de diaconie gecontroleerd door een door de kerkenraad aan te wijzen [...] accountant of twee andere onafhankelijke deskundigen.

18. Ord. 11-8-1 en 11-8-2 Jaarlijkse inzending begroting en jaarrekening (blz. 121)

Suggesties:

I - van verschillende kanten is gevraagd: schrap lid 1 en 2

II - van andere kanten is opgemerkt: handhaaf lid 1 en 2.

Het eerstgenoemde voorstel is gemotiveerd door de wens van deregulering en het door de stellers genoemde betere alternatief van de beoordeling van de financiële bescheiden bij de solvabiliteitsaanvragen (ord. 3-3-2), goedkeuringen/adviezen over het verrichten van rechtshandelingen als het verkopen, bezwaren en verbouwen van kerken of orgels (ord. 11-8-3), en bij incidentele problemen.

Het opheffen van het automatisme van het jaarlijks controleren brengt een aanzienlijke besparing mee. Onverminderd blijft dat het RCBB gerechtigd is in alle gevallen waarin het dat nodig of nuttig vindt zelf de jaarstukken en andere relevante bescheiden op te vragen. Dit betekent dat de betrokkenen met het bestaan van deze mogelijkheid rekening zullen moeten blijven houden.

Bovendien heeft de verantwoordingsplicht van het college van kerkrentmeesters tegenover de kerkenraad inzake het financieel reilen en zeilen van de gemeente na de kerkvereniging een zwaarder accent gekregen dan vroeger. Zie de regels over de controle van de jaarstukken (ord. 11-7-4), publicatie en tervisielegging (ord. 11-7-2), commentaar door gemeenteleden (ord. 11-7-2) en beroepsmogelijkheid (ord. 11-10).

Gelet op deze situatie kan het automatisme van het ongevraagd toezenden van de begroting en jaarrekening aan het RCBB, dat veel werkdruk en kosten meebrengt, feitelijk worden gemist. Het generale college beveelt daarom aan om lid 1 van ordinantie 11-8 te wijzigen.

Het in ord. 11-8-2 geregelde overleg van het RCBB met de kerkenraad over wijziging of aanvulling van de begroting of de rekening kan geïnitieerd worden doordat het RCBB door welke oorzaak dan ook kennis krijgt van de begroting en de jaarrekening, hetzij bij de aanvraag van een solvabiliteitsverklaring, hetzij bij een aanvraag tot goedkeuring van een rechtshandeling of bij iedere andere bemoeienis van het RCBB met de desbetreffende gemeente. Het kan ook zijn dat de kerkenraad van zijn kant of één van de colleges hiertoe het initiatief neemt. Wijziging van dit lid is daarom niet wenselijk. Op grond hiervan kan ord. 11-8-1 worden aangepast als volgt.

Ord. 11-8-1 (voorstel gewijzigde tekst):

Het regionale college voor de behandeling van beheerszaken kan overlegging van begrotingen voor het komende of lopende kalenderjaar en jaarrekeningen van ten hoogste de vijf voorafgaande jaren met de rapporten van de gehouden controles verlangen.

Ten aanzien van de evangelisch-lutherse gemeenten komt deze bevoegdheid tevens toe aan de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode.

19. Ord. 11-8-2 en 11-8-4 Toestemming voor rechtshandelingen (blz. 122)

Suggestie: voeg aan ord. 11-8-2 toe dat het RCBB een goedkeurende verklaring verstrekt indien geen overleg nodig is en laat ord. 11-8-4 vervallen

Ord. 11-8-4 geeft in concrete gevallen de gewenste zekerheid, als de verklaring gevraagd wordt voor een bepaalde rechtshandeling.

Een verdere voorziening acht het generale college voor de kerkorde niet nodig.

20. Ord. 11-9 en 11-10 (blz. 122v.)

Suggestie: neem een bepaling op die aangeeft welk kerkelijk lichaam, ingeval van een noodzakelijk geacht juridisch onderzoek, als opdrachtgever geldt en verantwoordelijk is voor de kosten

Indien één der partijen juridisch advies nodig heeft betaalt zij die zelf, ook als dit verband houdt met een voorwaarde die het RCBB stelt.

Indien het RCBB bij de bemiddeling of de behandeling van een geschil in het kader van ord. 11-10 juridisch advies nodig heeft om tot een besluit te komen, komen de kosten daarvan, afhankelijk van het overleg c.q. de te geven beslissing ten laste van de partij die ongelijk krijgt, dan wel indien daartoe gronden zijn, ten laste van de kerk.

21. Ord. 11-10 (blz. 123)

Suggestie: laat beslissingen als bedoeld in ord. 11-10 over aan de colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen

De taken en bevoegdheden van de regionale colleges voor de behandeling van beheerszaken zijn bij de

totstandkoming van de huidige ordinanties zorgvuldig afgewogen. De hier aan de orde zijnde geschillen en bezwaren tegen handelingen en besluiten inzake financiële aangelegenheden van gemeenten en bredere organen zijn zo zeer verweven met het beheer in de kerk en de gemeenten dat de beslissingen in die zaken zijn opgedragen aan het RCBB, dat wil zeggen het college dat daarin de meeste deskundigheid heeft in de kerk.

Om aan de kennelijk gevoelde behoefte van deskundigheid ten aanzien van de procedure bij het RCBB tegemoet te komen kan een bepaling opgenomen worden inhoudende dat het RCBB bij de behandeling van geschillen als bedoeld in ord. 11-10 wordt uitgebreid met een adviserend lid van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

ord. 11-10-2 (voorstel nieuwe bepaling):

Bij de behandeling van bezwaren als bedoeld in lid 1 wordt het regionale college voor de behandeling van beheerszaken uitgebreid met een adviserend lid van het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen van de desbetreffende regio.

22. Ord. 11-10-1 Formulering inzake indiening bezwaren (blz. 123)

Suggestie: de essentie moet zijn dat elke geleding bezwaren bij het RCBB kan indienen over een besluit op vermogensrechtelijk terrein. Verbeter de huidige formulering die onduidelijk is.

Het generale college onderschrijft niet dat de huidige regel niet voldoet.

De door de indiener van de suggestie voorgestelde term “geleding” is geen in de kerkorde voorkomende aanduiding van een kerkelijk lichaam. De opsomming van de kerkelijke lichamen die bevoegd zijn tot het indienen van bezwaren, geeft een precieze afbakening van de organen die bezwaren kunnen indienen.

Andere organen, zoals wijkkerkenraden, en personen kunnen bezwaar indienen bij het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

Een wijziging van de formulering van deze bepaling is niet gewenst.

23. Ord. 11-11 Kosten van werkzaamheden classis (blz. 123)

Suggestie: leg in een generale regeling iets vast omtrent onkosten en vergoeding van/voor de scriba van de classicale vergadering

De wens om een kostenvergoeding voor de scribae van de classicale vergaderingen te laten uitkeren is een kwestie van het beleid van de Dienstenorganisatie en valt buiten de grenzen van de evaluatie van de kerkorde. Het generale college is bovendien niet het eerst aangewezen college om een bepaling te concipiëren die effect heeft op de financiën van de kerk.

Het college moet dan ook aan deze suggestie voorbijgaan.

24. Ord. 11-11-5 Aanwijzing twee kerkrentmeesters als deskundigen (blz. 123)

Suggestie: voeg aan lid 5 van ord. 11-11 toe dat als de onafhankelijke deskundigen twee kerkrentmeesters uit de classicale vergadering aangewezen worden

De bepaling van ord. 11-11-5 wil zeker stellen dat de financiële verantwoording door een onafhankelijk tweetal deskundigen wordt gecontroleerd. De zwaardere variant van de accountant, die voor gemeenten is bepaald (ord. 11-7-4) is hier niet gesteld. Wel geldt het vereiste dat degenen die de administratie controleren onafhankelijk zijn. Het zou dan ook niet juist zijn als kerkrentmeesters, die zelf lid van de betrokken classicale vergadering zijn, daartoe worden aangewezen. Zij zijn per definitie niet onafhankelijk.

25. Ord. 11-12 en 11-14 Andere financiën van de classicale vergadering dan de kosten van vergaderingen e.a. (blz. 123)

Suggestie: schrap deze beide bepalingen. De daarin bedoelde situatie doet zich niet voor zodat de bepalingen overbodig zijn.

De indiener van de suggestie gaat er volledig van uit dat de classicale vergadering geen andere financiën te behartigen heeft en zal hebben dan de vergader- en administratiekosten van

- de classicale vergadering,
- haar breed moderamen,
- haar organen van bijstand,
- de werkgemeenschappen van predikanten,
- de ringverbanden,

welke kosten zij kan omslaan over de tot de classis behorende gemeenten.

Uit de toelichting blijkt niet dat nu en in de komende tijd de classicale vergadering nimmer grotere budgetten nodig zal hebben dan de kosten voor de zojuist genoemde organen. Zeker indien er in de

komende tijd geen plaats meer zal zijn voor de ACV is het niet uitgesloten dat het werkterrein van de classicale vergadering zich zal uitbreiden – en daarmee ook de kosten. In dat geval zullen de bepalingen van ord. 11-12 en 11-14 hun nut kunnen bewijzen.

Het generale college raadt aan de bepalingen te handhaven.

26. Ord. 11-21-1 het RCBB (blz. 123)

Suggestie: de bepaling van ord. 11-21-1 kan geschrapt worden.

In de toelichting op deze suggestie staat “dat deze bepaling niets toevoegt”. Het is niet duidelijk wat de indiener van deze suggestie hier precies bedoelt. De bepaling van ord. 11-21-1 geeft immers de grondslag van het regionale college voor de behandeling van beheerszaken en het territorium waarop het college bevoegd is tot handelen. Zij kan als zodanig moeilijk gemist worden.

Nu de generale synode inmiddels tot opheffing van de ACV's heeft besloten dient de bestaande regeling van ord. 11-21-1 en 2 daaraan te worden aangepast in die zin dat het benoemende orgaan de kleine synode zal zijn.

In verband met de parallelle met de bepalingen van ord. 10-8 en ord. 12-2 is de tekst in het hieronder vermelde voorstel, wat lid 1 en lid 2 betreft, enigszins gewijzigd. Daarbij is tevens de mogelijkheid voorzien, voor het geval dat in een later stadium aan de orde mocht komen, dat één of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één college voor de desbetreffende regio's.

De suggestie bevat verder het onderdeel waarin wordt voorgesteld de zittingstermijn terug te brengen tot maximaal vier jaar waarbij jaarlijks éénvierde aftreedt volgens een op te stellen rooster. Het generale college meent dat voor het beknotten van de zittingstermijn tot maximaal vier jaar (zonder mogelijkheid van herbenoeming) geen grond is. In andere suggesties wordt juist verlenging van de zittingstijd bepleit met het oog op verkrijging en behoud van deskundigheid. De roep om verkorting van de termijn is hieronder niet overgenomen. Wat betreft het rooster van aftreden meent het generale college dat dit nuttig is, maar dat daarvoor geen ordinantie bepaling nodig is.

Wel meent het generale college dat deze ordinantie bepaling in overeenstemming gebracht kan worden met de parallelbepalingen inzake de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen. Deze aanpassing kan als volgt luiden.

ord. 11-21 (voorstel gewijzigde tekst)

1. *In elke regio is een college voor de behandeling van beheerszaken.*
2. *De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen, besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.*
3. *Een regionaal college voor de behandeling van beheerszaken bestaat uit ten minste zeven leden, benoemd door de kleine synode uit de leden van de kerk binnen het rechtsgebied van het college, nadat de betrokken classicale vergaderingen in de gelegenheid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen. De kleine synode ziet erop toe dat kennis van het diaconale werkterrein voldoende aanwezig is binnen het college.*
De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Zij kunnen éénmaal voor een aansluitende periode van *ten hoogste* vier jaar worden herbenoemd.
4. *De kleine synode wijst de voorzitter van het regionale college aan.*
5. *De leden van een regionaal college voor behandeling van beheerszaken nemen niet deel aan de beoordeling van stukken bij de opstelling waarvan zij op enigerlei wijze betrokken zijn en bij de behandeling van zaken waarbij zij enigerlei belang hebben of kunnen hebben.*

27. Ord. 11-21-2 Platform van RCBB's (blz. 123)

Suggestie: Geef het landelijk platform van RCBB's een plaats in de kerkorde. Vervolgens kan dit richtlijnen opstellen waaraan gemeenten zich hebben te houden.

Deze suggestie heeft de implicatie dat er een boven-regionaal orgaan wordt ingesteld, dat de bevoegdheid heeft bindende regels vast te stellen waaraan de gemeenten gebonden zijn.

Dit doet denken aan het voorheen bestaande generale college van toezicht.

In de huidige kerkorde is geen plaats ingeruimd voor een dergelijk – landelijk – college.

De introductie daarvan is een stap die het bestek van de huidige evaluatie van de kerkorde te boven gaat. Onder de bestaande kerkorde is het vormen van een platform waarin de RCBB's overleggen en coördineren niet uitgesloten. Een platform is echter geen kerkordelijk orgaan. Indien men tot de instelling

van een kerkordelijk orgaan voor het hier besproken doel zou willen overgaan, zou daartoe een goed voorbereide afzonderlijke kerkordewijziging voorgesteld moeten worden. Het generale college meent echter dat op deze suggestie binnen het raam van de evaluatie van de kerkorde niet ingegaan kan worden.

28. Ord. 11-22 en 11-23 De opsomming van taken (blz. 124)

Suggestie: verkort de opsomming van taken in ord. 11-22 en 11-23

De uit de suggestie naar voren komende wens tot inkorting van de opsomming van de facetten van de taak en de werkwijze van het RCBB zal waarschijnlijk uitsluitend bedoeld zijn voor de reeks aandachtsgebieden, vermeld in ord. 11-22-2, niet voor de werkwijze, vermeld in ord. 11-23-1 t/m 4. In deze laatste bepalingen staan enige aspecten van de werkwijze die bezwaarlijk gemist kunnen worden. Het gaat om respectievelijk de advisering na voorafgaande raadpleging van door de generale synode aangewezen organen, advisering na advies van de evangelisch-lutherse organen, de afhandeling binnen een maand en de jaarlijkse verslaglegging. Het inkorten van deze onderdelen van ord. 11-23 is, zonder dat daarvoor duidelijke redengeving is vermeld, niet aan te raden. De inkorting van de opsomming van ord. 11-22-2 kan naar het oordeel van het generale college niet plaatsvinden zonder een voorafgaand onderzoek onder de fungerende RCBB's, zodat daarvoor binnen dit bestek geen plaats is.

29. Ord. 11-22-2 Opsomming van beheerszaken (blz. 124)

Suggestie: centraliseer de behandeling van bepaalde beheerszaken

De suggestie luidt om inzake bepaalde beheerszaken de taken te centraliseren. Een zodanige concentratie kan in het belang van een goede behandeling zijn indien vast is komen te staan dat bepaalde colleges zich in specifieke beheerstaken hebben gespecialiseerd. Daartoe zou aan ord. 11-22-2 een nieuwe volzin toegevoegd kunnen worden met de volgende inhoud.

ord. 11-22-2 slot (voorstel nieuwe zinsnede):

Na de bestaande tekst van lid 2 het volgende toevoegen:

De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen, bepalen dat afzonderlijk aan te wijzen taken op het gebied van beheerszaken voor twee of meer door haar aan te wijzen regio's bij uitsluiting verricht worden door één of meer door haar aan te wijzen regionale colleges voor de behandeling van beheerszaken.

30. Ord. 11-23-1 Landelijke Werkgroep Kerkbouw (blz. 124)

Suggestie: voeg een regel in de ordinantie toe ten behoeve van de instelling van de landelijke werkgroep kerkbouw

Een werkgroep hoeft niet kerkordelijk geregeld te worden. Eerst als een werkgroep als zodanig er moet zijn of zelfstandige taken of bevoegdheden moet hebben dient een kerkordelijke regeling daarvan plaats te vinden.

31. Ord. 11-24-1 en 11-25-1 Het generale college voor onderzoek van beheerszaken (blz. 125)

Suggesties:

1. Verklein de omvang en vergroot de kwaliteit

2. Formuleer de taak van het generale college op het gebied van onafhankelijk onderzoek naar het door de generale synode en de kleine synode genoemde financiële beleid en beheer

De laatste suggestie, ingediend door de vereniging voor kerkrentmeesterlijk beheer, verdraagt zich niet met een besluit dat de generale synode in april 2008 heeft genomen. Daarbij werden de auditcommissies ('Kerk in Actie' en 'Overig kerkenwerk') uitgebreid met twee externe permanente leden, die door de generale synode voor een periode van vier jaar worden benoemd uit de leden van de kerk. Tevens werd het generale college voor de kerkorde gevraagd te gelegener tijd een kerkordewijziging voor te bereiden, die ertoe strekt de kerkordelijke bepalingen betreffende (de instelling van) het generale college voor onderzoek van beheerszaken te laten vervallen.

Het hoofdbestuur van de vereniging voor kerkrentmeesterlijk beheer geeft bij zijn voorstel om aan het generale college voor onderzoek beheerszaken de taak van onafhankelijk onderzoek op te dragen een uitvoerige motivering (te vinden in 'Kerkorde bij de tijd, bijlage 1.5.4). Het verwijst naar artikel XIII lid 5 van de kerkorde waarin impliciet wordt bepaald dat er toezicht wordt uitgeoefend door de daartoe aangewezen organen van de kerk. Deze bepaling geldt ook voor het beheer op landelijk vlak. 'In ord. 11-

24 is voorzien in het generale college voor onderzoek van beheerszaken (GCOB). Maar de kerk heeft verzuimd dit college behoorlijk te laten functioneren (...). Een goed functionerend college – als rekenkamer – is echter essentieel voor de kerk.' Het hoofdbestuur betreurt de genoemde besluitvorming van de generale synode, en benadrukt het belang van een onafhankelijk college. De praktijk toont aan dat er behoefte is aan onafhankelijk onderzoek. Het college is gemist in de discussie over de financiën van de kerk en had onder meer een bijdrage kunnen leveren met onderzoek over de automatisering van de kerk (Numeri).

Bovendien moet opgemerkt worden dat in de burgerlijke gemeente inmiddels ook reeds geruime tijd rekenkamers functioneren. Dat zijn onafhankelijke commissies die gevraagd en ongevraagd rapporteren aan de gemeenteraad over de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid en beheer. Een dergelijke vorm van toezicht zou in de kerkorde nader gedefinieerd en uitgewerkt, moeten worden.

Het generale college meent dat er, gelet op het besluit van de generale synode om het college voor onderzoek beheerszaken te laten vervallen op dit moment geen plaats is om aan ord. 11-24 en 25 een nieuwe inhoud te geven. Het generale college voor de kerkorde stelt derhalve voor ord. 11-24 en 11-25 te laten vervallen. Dat impliceert tevens een wijziging van ord. 4-29, waar de vermelding van het generale college voor onderzoek van beheerszaken dient te vervallen.

Voorstel: *ord. 11-24 en 11-25 vervallen*

Ord. 4-29-1 (voorstel gewijzigde tekst)

1. De kerk kent voor het werk van de gehele kerk

- het generale college voor de visitatie,

[... *vervalt*]

- het generale college voor de toelating tot het ambt van predikant,

- het generale college voor de ambtsontheffing en

- het generale college voor de kerkorde
alsmede

- het generale college voor het opzicht en

- het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

32. Ord. 11-20 Wijze van financiële verslaglegging (blz. 125)

Suggestie: maak regels voor het jaarverslag van de kerk

De indieners van deze suggestie onderstrepen de wenselijkheid van regels voor het jaarverslag van de kerk, met name tot het aanhouden van een goed onderscheid in de jaarverslagen van de diverse afdelingen van de kerkelijke organisatie en een duidelijke scheiding in de verslaglegging tussen de geldstromen van het binnenlandse kerkenwerk en de geldstromen van de geormerkte doeleinden, zoals Kerk in Actie.

Hetzelfde geldt voor een scheiding in de verslaglegging tussen het levend geld (jaarlijkse bijdragen) en het vermogen (bestaande fondsen en reserves).

Waar het hierboven in de suggestie, genoemd in paragraaf 14 (ord. 11-6 en 11-7), gaat om modellen voor de begroting en de jaarrekening van de gemeenten, gaat het bij de onderhavige suggestie om vastlegging van een aantal regels voor de wijze van opstelling van de begroting en jaarrekening van de landelijke kerk.

Het generale college meent dat ook op dit punt de aanvaardbare vorm voor de begroting en jaarrekening moet worden overgelaten aan het beleid van de desbetreffende organen en niet in aanmerking komt voor vastlegging in de ordinantie of een generale regeling

33. Consequenties van reeds in eerste lezing vastgestelde wijzigingen

De invoering van de missionaire gemeente (in nieuw ord. 2-18a) heeft ook consequenties voor de slotzin van ord. 11-5-1.

ord. 11-5-1, slotzin (voorstel gewijzigde tekst):

Een wijkgemeente, *een missionaire gemeente* en een huisgemeente hebben geen rechtspersoonlijkheid.

Ook het vervallen van de algemene classicale vergadering heeft consequenties voor deze ordinantie, en wel voor ord. 11-23-4.

ord. 11-23-4 (voorstel gewijzigde tekst):

Het regionale college brengt jaarlijks verslag uit van zijn werkzaamheden aan *de kleine synode* en voor zover deze werkzaamheden evangelisch-lutherse gemeenten of diaconieën betreffen aan de evangelisch-lutherse synode.

2.3. Suggesties met betrekking tot ordinantie 12

Ook bij de behandeling van deze ordinantie zal veelvuldig worden verwezen naar de generale regeling kerkelijke rechtspraak (GRKR).

1. Ord. 12 algemeen.

Op blz. 125 van 'De kerkorde bij de tijd' wordt een groot aantal suggesties gedaan die het geheel van ord. 12 betreffen. Voor zover die in het bovenstaande al niet aan de orde zijn gesteld, gaat het generale college voor de kerkorde er in deze paragraaf op in.

1.1. Suggestie I; toevoegen doorverwijzing naar ander ressort mogelijk maken.

Voor het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat deze mogelijkheid ten aanzien van de regionale colleges in ord. 12-9-3.

Voorts is in art. 2 GRKR een algemene regeling getroffen voor het verkeer tussen kerkelijke colleges onderling en tussen kerkelijke colleges en andere kerkelijke lichamen, in die voege dat binnengekomen bezwaarschriften en andere schriftelijke stukken, tot behandeling waarvan kennelijk een ander kerkelijk college bevoegd is, onverwijld naar dat andere college moeten worden doorgezonden met berichtgeving daarvan aan de afzender. Ofschoon dit artikel meer ziet op postbehandeling in geval van onjuiste adressering, kan aan dit artikel reeds nu door de regionale colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen de bevoegdheid worden ontleend een zaak wegens kennelijke onbevoegdheid en bevoegdheid van een ander regionaal college voor de verdere behandeling daarheen te verwijzen. Het generale college voor de kerkorde meent evenwel, gelet op bovenstaande suggestie, dat een ruimere en meer hierop toegesneden en uitgewerkte desbetreffende regel voor de regionale colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen gewenst is. Het college stelt daarom voor aan *art. 18 GRKR* een tweede lid toe te voegen:

Art. 18 lid 2 GRKR (voorstel nieuwe bepaling):

2. Het college kan ook de zaak voor verdere behandeling doorverwijzen naar een ander regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, indien het van oordeel is dat de beoordeling van de aanhangige bezwaren en geschillen in hoofdzaak niet tot zijn bevoegdheid behoort maar tot de bevoegdheid van het andere college, of zozeer samenhangt met een bij dat andere college reeds eerder aanhangig gemaakte zaak dat de behandeling beter bij dat college kan plaatsvinden. Het college waarheen de zaak verwezen is, is aan de verwijzing gebonden. De beslissing is niet voor beroep vatbaar.

Gelet op dit toe te voegen tweede lid, behoeft de kop boven het *art. 18 GRKR "Ontvankelijkheid"* uitbreiding met de woorden *"en verwijzing"*.

1.2. Suggestie II; toevoegen: partijen verplichten het college binnen 6 weken na de uitspraak te berichten of aan de verplichtingen die uit de uitspraak van het college voortvloeien is voldaan. Suggestie bij ord.12-6-3; toevoegen: het college krijgt de bevoegdheid om voor of na het doen van de uitspraak de zaak te verwijzen naar college van visitatoren met acceptatieplicht voor betrokkenen en visitatie.

Omdat deze suggesties naar hun aard samenhangen, bespreekt het generale college voor de kerkorde deze suggesties tezamen.

De sanctionering van de naleving van een uitspraak staat in ord. 12-6-3 en is opgedragen aan het bevoegde college voor het opzicht. Aan die regeling ligt ten grondslag dat de rol van de rechter "beslissen" is en daarom in beginsel met de uitspraak is uitgespeeld. De rechter betrekken in de tenuitvoerlegging zou hem te zeer op beleidsterreinen brengen en de zuiverheid van zijn beslissingsruimte in gedrang kunnen brengen. Een mogelijke sanctionering is dan ook in ord. 12-6-3 aan een ander college opgedragen. Van een niet-naleving van de beslissing is het college voor de behandeling van bezwaren en geschillen naar de bestaande regeling slechts bevoegd "mededeling" te doen aan het bedoelde college. Dit stemt overeen met de omstandigheid dat in de kerkorde aan de verschillende colleges eigen bevoegdheden zijn toegekend en de bevoegdheden van de verschillende soorten colleges zorgvuldig zijn afgewogen. Daarin past de suggestie ten aanzien van ord. 12-6-3 niet. Dit neemt niet weg dat de rechter uiteraard de vrijheid heeft bij de behandeling van de zaak, als de zaak

zich daartoe leent en betrokkenen daarmee instemmen, een schikking of gang naar mediation voor te stellen of de zaak aan te houden om betrokkenen in de gelegenheid te stellen een schikking te beproeven (zo nodig) door tussenkomst van een derde, bijv. door het college van visitatoren. Doch opleggen daarvan past daarbij niet. Ord. 12-9-4 onder g kent dan ook alleen de mogelijkheid voor het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen de uitspraak toe te zenden aan het regionale college voor de visitatie indien het college daartoe aanleiding ziet.

1.3. Suggestie III betreft het verschoningsrecht, en is hierboven al aan de orde geweest (zie blz. 17).

1.4. Suggestie IV; toevoegen: het GCBG doet (net als GCO) einduitspraak.

Nu uit art. 5 in verband met art. 1 lid 1 onder f en g GRKR direct volgt dat de uitspraak van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen een einduitspraak is, is naar het oordeel van het generale college voor de kerkorde hier geen voorziening nodig. Met uitzondering van de tussenbeslissingen zijn alle beslissingen - hoe ook genaamd -, afkomstig van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, uitspraken en daarmee einduitspraken. Van de uitspraken van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen staat immers geen beroep open bij enig kerkelijk college.

1.5. Suggestie V; toevoegen: beroep bij het generaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen heeft schorsende werking (staat nu in de generale regeling kerkelijke rechtspraak).

Ord. 12-3-5. Suggestie.

Aanvullen: de voorzitter kan ook “ambtshalve” de tenuitvoerlegging of werking van een bestreden besluit opschorten.

Ord. 12-8-3. Suggestie.

Aanvullen: de voorzitter kan ook “ambtshalve” de tenuitvoerlegging of werking van een bestreden besluit opschorten.

Omdat deze suggesties naar hun aard samenhangen, bespreekt het generale college voor de kerkorde deze suggesties tezamen.

De suggestie V bij ord. 12 is gedaan in het verband van het beroep op het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen van een beslissing van het generale college voor de ambtsontheffing (ord.3-20-1 en 3-21-1). Ingevolge ord. 12-3-5 en 12-8-3 hebben bezwaar en beroep *geen* schorsende werking, welke bepaling is herhaald in art. 4 GRKR. Wel kan de voorzitter van het college schorsen, mits dit is verzocht. Art. 22 GRKR, waarin ord. 12-8-3 – naar aan te nemen valt: per abuis – niet wordt genoemd, geeft daarvoor enkele procesregels onder meer betreffende de op de voorzitter daarbij rustende hoorplicht van betrokkenen.

Voor de omkering van de algemene hoofdregel in de kerkorde van *geen* schorsing heeft het generale college voor de kerkorde geen redenen gevonden. Beter komt het voor de verder gedane suggesties te volgen, dat de voorzitter van het aangeropen college ook bevoegd moet zijn *ambtshalve* te schorsen, in welk geval hij uiteraard evenzeer eerst betrokkenen zal moeten horen, afgezien van gevallen van uitzonderlijke spoed. De voorzitter kan het gegeven geval bezien en daarop toegesneden afwegen of de gegeven beslissing of opgelegde maatregel, die in beginsel in werking is getreden, moet worden geschorst in afwachting van de uitkomst van de zaak dan wel of daarvoor geen aanleiding is, bijv. omdat het beroep kennelijk ongegrond is. Aldus sluit schorsing van een beslissing beter aan op wat in het gegeven geval werkelijk gewenst is.

De uitwerking van een en ander brengt met zich mee een voorstel ord. 12-3-5 en 12-8-3 en art. 22 GRKR dienovereenkomstig aan te passen.

ord.12-3-5 (voorstel gewijzigde tekst):

De indiening van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking op het bestreden besluit. De voorzitter van het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is bevoegd op een daartoe ingediend verzoek inzake een ingediend bezwaar *dan wel ambtshalve*, onder schriftelijke kennisgeving daarvan aan betrokkenen, de tenuitvoerlegging of werking van het bestreden besluit op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen, totdat het college een uitspraak heeft gedaan.

ord. 12-8-3 (voorstel gewijzigde tekst):

De indiening van een beroepschrift heeft geen schorsende werking op *het bestreden besluit* of de bestreden uitspraak. De voorzitter van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen is bevoegd op een daartoe ingediend verzoek inzake een ingediend beroepschrift *dan wel ambtshalve*, onder schriftelijke kennisgeving daarvan aan betrokkenen, de tenuitvoerlegging of werking van het bestreden besluit *of de bestreden uitspraak* op te schorten dan wel een andere spoedvoorziening te treffen, totdat het college een uitspraak heeft gedaan.

Art. 22 GRKR (voorstel gewijzigde tekst):

Artikel 22. Behandeling opschorting respectievelijk spoedvoorziening *op verzoek of ambtshalve*.

1. Bij de behandeling van een verzoek *of bij een ambtshalve beslissing of voorziening van de voorzitter* als bedoeld in ordinantie 12-3-5 is het bepaalde in artikel 20 en 21 – *voor zover mogelijk* - van overeenkomstige toepassing.

2. De voorzitter kan – in verband met het spoedeisende karakter van de beslissing of voorziening – afzien van het horen van betrokkenen dan wel kan volstaan met het telefonisch horen van betrokkenen, onder opgave van redenen daarvoor in de beslissing van de voorzitter.

3. Tegen een beslissing als bedoeld in ordinantie 12-3-5 van de voorzitter van een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen staat geen voorziening open bij enig kerkelijk college.

4. *Op de uitoefening van de bevoegdheid te schorsen of een spoedvoorziening te treffen, als bedoeld in ordinantie 12-8-3, is het bepaalde in de voorgaande leden van overeenkomstige toepassing.*

Aangezien art. 22 GRKR in hoofdzaak op een in eerste aanleg aanhangige zaak is toegeschreven, leek het beter de toepasselijkheid van het artikel op ord. 12-8-3 in een toe te voegen nieuw lid 4 uitdrukkelijk vast te leggen.

1.6. Suggestie VI; toevoegen: iedereen mag een college op feiten attent maken en het college mag tot onderzoek en behandeling van deze feiten overgaan, maar alleen rechtstreeks benadeelden kunnen partij ter zitting zijn.

Ord. 12-7. Suggestie: verduidelijken wie onder het woord “betrokkenen” vallen.

Uit de motivering van suggestie VI, waarin het om de klacht gaat dat “niet wordt aangegeven dat de beschuldiger benadeelde moet zijn”, blijkt dat het in deze suggestie in hoofdzaak niet over ord. 12 “bezwaren en geschillen” gaat, waarin trouwens de procedure ook strakker geregeld is. De termen “beschuldiger” of “beschuldigde” komen ook niet in ord. 12 voor; in ord. 12 wordt met name gesproken over “betrokkene(n)” of “bezwaarde”. Daarom bespreekt het generale college voor de kerkorde deze aanbeveling samen met de aanbeveling onder ord. 12-7.

In art. 1 lid 1 onder c GRKR, dat de verschillende vormen van kerkelijke rechtspraak betreft, is nader bepaald wie “betrokkene” is, namelijk de persoon die of het kerkelijk lichaam dat bij een procedure voor een kerkelijk college *rechtstreeks* is betrokken, waarna dit nog nader wordt uitgewerkt. Dit past bij het bepaalde in ord. 12-5-1 onder d, waar van de bezwaarde wordt verlangd dat in het bezwaarschrift wordt aangegeven dat betrokkene door het besluit *in zijn werkelijk belang of in zijn kerkelijke verantwoordelijkheid* is getroffen. De verduidelijking van het begrip “betrokkene” is aldus naar de mening van het generale college voor de kerkorde reeds afdoende in de kerkordelijke regelingen geschied.

1.7. Suggestie VII; aantal colleges (voor opzicht en voor bezwaren en geschillen) verminderen (tot drie of vier) met elk tien leden, waarbij bepaald wordt dat de zaak behandeld wordt door vijf leden.

De gegeven motivering luidt: “Het feit dat de colleges regionaal zijn, heeft tot gevolg dat in tuchtzaken tegen predikanten naaste collega’s tot oordelen geroepen worden”.

Indien de leden van de regionale colleges in de kerkordelijke regeling van rechtswege als plaatsvervanger in de andere colleges worden aangewezen, zoals ook reeds hierboven besproken bij ord. 10-7-6 (verschoning) in de slotalinea (zie boven, blz. 17), ontstaat er ook meer ruimte hier feitelijk een oplossing te vinden. Zie hierover hieronder onder ord. 12-2-11. Vermindering van het aantal regionale colleges om deze reden is op zichzelf dan minder dringend.

Er kunnen echter wel andere (soms bijkomende) redenen bijv. van organisatorische aard zijn, die daartoe kunnen leiden. In de huidige ord. 12-2-1 en 2 is ten aanzien van een en ander een regeling getroffen.

Deze regeling is in hoofdzaak geknoopt aan de ACV's, terwijl aan de ACV's in de leden 3-5 ten aanzien van de organisatie van de regionale colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen ook overigens een belangrijke rol is toebedeeld. Nu de generale synode tot opheffing van de ACV's heeft besloten, zal de huidige regeling in ord. 12-2-1 t/m 5 daaraan moeten worden aangepast. Bij de bespreking van de, de opheffing van de ACV's betreffende, aanbeveling 3.1 en 3.2 heeft het generale college voor de kerkorde voorzieningen voorgesteld, waaronder - voor zover hier van belang - een wijziging van ord. 2-20-1: *De gemeenten worden door de kleine synode samengebracht in classes en de classes ingedeeld in regio's.*

Het generale college voor de kerkorde stelt voor de tekst van de bedoelde artikelen daaraan aan te passen. Het college verwijst daarbij verder naar hetgeen bij het overeenkomstige wijzigingsvoorstel van ord. 10-8-1 en 2 is opgemerkt. In het volgende tekstvoorstel zijn voorts reeds verwerkt de wijzigingen die voortvloeien uit hetgeen hieronder nog wordt besproken, zoals onder meer het onder ord. 12-2-11 aan de orde komende voorstel plaatsvervangers in plaats van secundi of tertii in de colleges te benoemen. Zie voor de volledige herziene tekst van ord. 12-2 onder, blz. 54.

1.8. Suggestie VIII: stel de procedure in volgens de werkwijze zoals deze in de (burgerlijke) Algemene Wet Bestuursrecht is vastgelegd.

Ord. 12-3-4, Motivering. Regels uit het bestuursrecht overnemen.

De aanbeveling in het algemeen de procedureregels van het Nederlandse bestuursrecht over te nemen komt in strijd met het eigen kerkelijk karakter van de kerkelijke rechtspraak die aansluit en behoort aan te sluiten op de organisatie van de kerk. Terwijl het bestuursrecht meer hiërarchisch getint is, is de organisatie van de kerk meer horizontaal van aard. Daarin mag de rechtspraak ook een zekere vrijheid en een minder strakke regulering hebben zonder daardoor evenwel zijn faire, onpartijdige karakter te verliezen.

Dit neemt niet weg dat incidenteel aan het Nederlandse bestuursrecht regelingen ontleend kunnen worden, die ook in het kerkelijke recht passen. Bij ord. 12-3-4 en ord. 12-12 zijn suggesties in die zin gedaan. Voor het behoud van het overzicht worden die suggesties op die plaats besproken.

1.9. Suggestie IX; toevoegen: besluiten worden ook inhoudelijk getoetst.

Een kerkelijk lichaam moet een zekere beleidsvrijheid behouden. Dat sluit - zoals thans ook geldt - (beperkte) inhoudelijke toetsing naast procedurele niet uit, maar deze inhoudelijke toetsing zal toch niet zo ver mogen gaan dat de rechter in wezen op de stoel van het bestuur zou gaan zitten. De suggestie het mogelijk te maken besluiten ook inhoudelijk, dus vol, te toetsen overschrijdt deze grens. Het generale college voor de kerkorde acht voor een dergelijke ommezwaai onvoldoende grond aanwezig.

2. Suggesties bij ord.12-2-3.

I. Toevoegen: zittingsperiode met 1x verlengen.

III. Wijzigen: '8 jaar' in twee periodes van 4 jaar.

IV. Toevoegen: herbenoembaarheid.

Wegens de samenhang van deze drie suggesties bespreekt het generale college voor de kerkorde deze tezamen.

Anders dan in ord. 4-29-2 worden de leden van de colleges voor bezwaren en geschillen, evenals de leden voor de colleges voor het opzicht (ord.10-8-3, laatste alinea), niet voor vier jaar benoemd met eenmaal herbenoembaarheid voor vier jaar, maar voor acht jaar zonder herbenoembaarheid. Deze keuze berust op de gedachte dat de onafhankelijkheid van de kerkelijke rechter niet op de tocht mag worden gezet. Wie herbenoemd wil worden, staat - in ieder geval objectief gezien - niet meer geheel vrij ten aanzien van hen die hem herbenoemen kunnen. Het generale college voor de kerkorde acht deze gedachte nog steeds juist. Dat houdt ook in dat deze regel mede verhindert dat na afloop van de termijn een lid tot plaatsvervanger of omgekeerd kan worden benoemd.

Bij het uitgangspunt van de kerkorde dat benoemingen voor bepaalde tijd zijn en in de regel voor vier jaar, past in voormeld licht de periode voor benoeming op acht jaar te stellen. Het generale college voor de kerkorde heeft tegen deze achtergrond geen gronden gevonden voor de benoemingsperiode van acht jaar een langere periode voor te stellen. Wel meent het college dat de benoemende instantie ruimte moet hebben iemand voor een kortere periode dan acht jaar te benoemen, bijv. op de grond dat een voormalig ambtsdrager reeds lang niet meer werkzaam is geweest in een ambt en door het verstrijken van een volle termijn van acht jaar te ver van de praktijk zou vervreemden of dat betrokkene zelf een benoeming voor acht jaren te lang vindt.

Een en ander geldt gelijkelijk voor de plaatsvervangers, over wie hieronder bij ord. 12-2-11 nader wordt

gesproken. Dit brengt mee dat zij naast de leden in de derde alinea van ord. 12-2-3 genoemd moeten worden, hetgeen tevens tot enkele aanpassingen in de tekst heeft geleid.

ord. 12-2-3, derde alinea (voorstel gewijzigde tekst):
De leden en de plaatsvervangers worden benoemd voor een periode van *ten hoogste* acht jaar. Zij kunnen *niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd*.

3. Ord. 12-2-3.

Suggestie II: 2^e zin herformuleren: Bij de samenstelling van het college wordt ernaar gestreefd dat personen worden benoemd, die een van de drie ambten ten tijde van hun benoeming bekleeden of bekleed hebben, zodat de kennis van de drie ambten bij leden van het college aanwezig is.

In deze suggestie wordt niet, zoals wel in de bedoelde huidige laatste volzin van het artikellid, een kerkordelijke regel geformuleerd, die een norm stelt, die bij een benoeming nageleefd moet worden, maar wordt beleid - een daarbij te volgen streven - omschreven dat bij een benoeming moet worden gevolgd. Beleid is wel te onderscheiden van regelgeving die in de kerkorde thuishoort. In de huidige tekst is dan ook een regel neergelegd, die op zichzelf van de in de aanbeveling omschreven gedachte uitgaat en aldus daaraan een kerkordelijke grondslag geeft, maar die zich beperkt tot de uit die gedachte voortvloeiende norm dat ten minste drie leden van het college ambtsdrager zijn, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn. In dit licht gezien, acht het generale college voor de kerkorde de hier aanbevolen herformulering geen verbetering. Bij het benoemingsbeleid spelen overigens ook meer factoren. Zie bijv. hieronder onder ord. 12-2-5.

Gelet op de moeilijkheden bij het vinden van voldoende voor benoeming geschikte kandidaten, stelt het generale college voor de kerkorde wel voor in de tekst van de besproken volzin het woord '(voormalig)' in te voegen.

ord. 12-2-3, tweede alinea (voorstel gewijzigde tekst):
Ten minste drie leden van het college zijn (*voormalig*) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn.

4. Ord. 12-2-3; suggestie V: toevoegen rooster van aftreden.

De aanwezigheid van een rooster van aftreden is een administratief hulpmiddel. De aanwezigheid daarvan behoeft niet in de kerkorde te worden vastgelegd naast de regels, inhoudende voor welke tijd iemand kan worden benoemd en of na het aflopen van de termijn een herbenoeming mogelijk is.

5. Ord. 12-2-3: plaatsvervangers.

Bij ord. 12-2-7 wordt hieronder voorgesteld in gewijzigde vorm over te nemen de bij voorziening 9 van de commissie van overgang aangebrachte wijziging in ord. 12-2-7 strekkende tot verruiming van het aantal leden van het generale college, welke voorziening ingevolge Overgangsbepaling 26 onder e met het verstrijken van 31 december 2009 niet langer van kracht is. Het voorstel hieronder honoreert in iets andere vorm de beoogde verruiming; het houdt in dat het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen uit vijf leden bestaat en dat daarnaast ten minste vijf plaatsvervangers worden benoemd. Plaatsvervangers kunnen steeds worden ingeschakeld. Bij ord. 12-2-11 wordt dit nader toegelicht.

Er is geen reden deze verruiming niet ook voor de regionale colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen te doen gelden.

Een en ander brengt mee te lezen in de aanhef van ord. 12-2-3:

ord. 12-2-3 (voorstel gewijzigde tekst)
Een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat uit vijf leden. *Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die ...*

De verschillende voorstellen hierboven ten aanzien van ord. 12-2-3 gedaan leiden tot de hierboven reeds volledig opgenomen tekst daarvan.

6. Ord. 12-2-7 en 9. Suggestie: Wijzigen aantal collegeleden en samenstelling.

De suggestie wordt gemotiveerd met “aanpassen conform ‘voorziening 9’ van de commissie van overgang. Het generale college voor de kerkorde stelt voor deze suggestie, die in een behoefte voorziet, te volgen, zij het in gewijzigde vorm. Nu in het huidige voorstel plaatsvervangers kunnen worden benoemd, die steeds ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen, is het niet meer nodig het aantal leden van het college uit te breiden. Het geeft tevens de gelegenheid de tekst in overeenstemming te brengen met die van ord. 12-2-3. Voor het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen geldt te dien aanzien immers hetzelfde als hierboven bij ord. 12-2-3 werd opgemerkt.

ord. 12-2-7 (voorstel gewijzigde tekst):

7. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat uit vijf leden. *Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen. De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de generale synode uit de belijdende leden van de kerk.*

Ten minste drie leden van het generale college zijn (voormalig) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn.

De leden *en de plaatsvervangers* worden benoemd voor een periode van ten hoogste acht jaar. Zij kunnen niet voor een aansluitende periode *in het college worden benoemd*.

Een gelijke wijziging is wenselijk in lid 9. Tevens is de gelegenheid te baat genomen het artikel in overeenstemming te brengen met ord. 12-2-5, zoals hierboven nader toegelicht. Voor het onderhavige artikellid gelden immers ook in dit opzicht gelijke overwegingen.

ord. 12-2-9 (voorstel gewijzigde tekst):

9. Aan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt door de generale synode voor een periode van telkens vier jaar ten minste één adviserend lid toegevoegd, dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit *of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd, en – op verzoek van het college – andere adviserende leden.*

Een adviserend lid wordt benoemd uit de leden van de kerk.

7. Suggesties bij ord. 12-2-11 t/m 13.

I: Wijzigen: tertius schrappen.

II: Herformuleren: “naast leden worden 5 plaatsvervangers benoemd” (zonder te spreken van secundi en tertii).

In het stelsel van het huidige artikellid is uitsluitend de vervanging voorzien van een lid van het college, dat verhinderd is een zitting of vergadering bij te wonen. Voormelde suggesties leiden ertoe voor te stellen deze beperking van de vervanging bij de kerkelijke rechtspraak los te laten en over te stappen op een stelsel dat de vervangers ook kunnen worden ingeschakeld naast de leden van het college van kerkelijke rechtspraak. Daarmee wordt niet alleen bereikt dat ook de plaatsvervangers door een meer regelmatige deelneming aan de rechtspraak ervaring ten aanzien van de te behandelen zaken kunnen opdoen en ook daardoor weer gemakkelijker kunnen worden ingeschakeld, maar ook dat door de beschikbaarheid van meer mensen meer zaken in een kortere periode kunnen worden afgehandeld. Dit ligt in lijn met de gedachte van de op conclusie 3 gebaseerde aanbeveling 6, dat er behoefte bestaat de periode terug te brengen waarbinnen de rechtsprekende organen in de praktijk hun zaken behandelen. De inschakeling van plaatsvervangers is aan het betrokken college overgelaten; de plaatsvervanger kan eerst na daartoe te zijn opgeroepen door de voorzitter of het deze hoedanigheid waarnemende lid van het college zitting nemen.

Nu het hier om een voor de kerkorde nieuwe figuur gaat, wordt voorgesteld te spreken over “*plaatsvervanger(s)*”, waardoor verwarring wordt voorkomen met de vervanging door een “*secundus*” en “*tertius*”, welke begrippen in de kerkorde een vaste betekenis hebben, zoals hierboven reeds gezegd. Hierboven (zie blz. 6) werd al op dit voorstel vooruitgelopen en aangetekend dat ook alle leden van een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen tevens plaatsvervanger in de andere regionale colleges zouden moeten zijn. Op die wijze kunnen in feite de leden van een ander college worden ingeschakeld in gevallen waarin in het bevoegde college geen voldoende leden of plaatsvervangers kunnen worden gevonden om de voorliggende zaak op voldoende afstand,

onafhankelijk en onpartijdig te behandelen en te beslissen of om in het zich voordoende geval een college samen te stellen dat van een wrakingsverzoek kan kennis nemen en daarop beslissen. Langs deze weg kan ook eenvoudiger worden bijgesprongen, als dit op een gegeven moment nodig zou zijn. Een zwaardere en meer formele regeling, waarbij in door de regeling nader aan te geven gevallen de zaak ter behandeling naar een ander college zou moeten worden verwezen, is dan niet nodig. In de voorgestelde nieuwe tekst zijn de regels betreffende de plaatsvervaarders direct gekoppeld aan de regels betreffende de leden van de colleges, waardoor de tekst van het speciaal aan vervangers gewijde lid 11 van ord. 12-2 kon vervallen.

In het voorstel is ook overigens rekening gehouden met de omstandigheid dat daarin naast de leden ook plaatsvervaarders geroepen kunnen worden aan de werkzaamheden van het college deel te nemen. Deze omstandigheid maakt het nodig te bepalen dat het aantal personen van het college dat de zaken behandelt en beslist, hierdoor niet wijzigt, maar gehandhaafd blijft op vijf. Nu deze regel geldt voor zowel het regionale college als voor het generale college wordt voorgesteld deze regel onder te brengen in het onderhavige lid 11 van het artikel, waarvan de huidige tekst in de hierboven gedane voorstellen, zoals gezegd, kon vervallen.

Gelet op het belang dat het college inderdaad voltallig, dus met vijf, de zaken behandelt en beslist, zal het generale college voor de kerkorde hierna bij ord. 12-7-5 voorstellen de bepaling van het quorum op vier te schrappen.

De invoeging van *plaatsvervaarders* in ord. 12-2 brengt mee dat zij ook in lid 12 genoemd moeten worden. Ook voor hen geldt dat zij niet tegelijkertijd van de verschillende in het artikellid genoemde colleges lid of plaatsvervaarder kunnen zijn. Voorts wordt voorgesteld in lid 12 eenzelfde wijziging aan te brengen als in ord. 10-8-10 (zie boven, blz. 21).

In lid 13, dat zowel op de regionale colleges als op het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen ziet, werd voor het mogen volmaken van de zittingstijd in het college na het verliezen van het ambt zoals in het artikellid bedoeld, verwezen naar de overige voorwaarden van lid 3. Wat betreft een lid of een plaatsvervaarder van het generale college, ontbrak een nevenschikkende verwijzing naar lid 7, terwijl toch aannemelijk is dat het de bedoeling is dat betrokkene na het verlies van het ambt wel belijdend lid van de kerk moet zijn gebleven, evenals dit door de verwijzing naar lid 3 wordt vereist met betrekking tot een lid of een plaatsvervaarder in een regionaal college.

Deze laatste verwijzing handhaafde bovendien ten aanzien van de regionale colleges de eis van de woonplaats binnen het rechtsgebied. Nu het om volmaking van de zittingstijd gaat en in het voorstel alle leden en plaatsvervaarders van de regionale colleges ook plaatsvervaarder zijn in de andere regionale colleges, meent het generale college voor de kerkorde dat de voorwaarde dat men in het rechtsgebied van het betrokken college dient te wonen, kan vervallen.

Gelet op het voormelde, komt ord. 12-2 in zijn geheel als volgt te luiden:

ord. 12-2 (voorstel gewijzigde tekst):

1. *In elke regio is een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.*
2. *De kleine synode kan, gehoord de betrokken classicale vergaderingen besluiten dat twee of meer regionale colleges worden samengevoegd tot één regionaal college voor de betrokken regio's. De kleine synode treft daarbij de nodige voorzieningen.*
3. *Een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat uit vijf leden. Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervaarders benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen. De leden en de plaatsvervaarders worden benoemd door de kleine synode uit de belijdende leden van de kerk binnen het rechtsgebied van het college nadat de betrokken classicale vergaderingen in de gelegenheid zijn gesteld aanbevelingen in te dienen. Ten minste drie leden van het college zijn (voormalig) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn. De leden en de plaatsvervaarders worden benoemd voor een periode van ten hoogste acht jaar. Zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.*
4. *De leden en de plaatsvervaarders van de regionale colleges zijn tevens plaatsvervaarder in de andere regionale colleges.*
4. *De voorzitter van een regionaal college wordt aangewezen door de kleine synode.*
5. *Aan het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt door de kleine synode voor een periode van telkens vier jaar ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd, en – op verzoek van het desbetreffende college – andere adviserende leden. Een*

adviserend lid wordt benoemd uit de leden van de kerk en woont bij voorkeur in het rechtsgebied van het betreffende college.

6. Een regionaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst uit zijn midden een secretaris aan.

7. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen bestaat uit vijf leden. *Naast de leden worden ten minste vijf plaatsvervangers benoemd, die elk door de voorzitter – of het die hoedanigheid waarnemende lid van het college – ter verrichting van de werkzaamheden van het college kunnen worden opgeroepen.* De leden en de plaatsvervangers worden benoemd door de generale synode uit de belijdende leden van de kerk.

Ten minste drie leden van het generale college zijn (voormalig) ambtsdrager, waarbij zo mogelijk de drie ambten vertegenwoordigd zijn.

De leden en de plaatsvervangers worden benoemd voor een periode van ten hoogste acht jaar. Zij kunnen niet voor een aansluitende periode in het college worden benoemd.

8. De voorzitter het generale college wordt aangewezen door de generale synode.

9. Aan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wordt door de generale synode voor een periode van telkens vier jaar ten minste één adviserend lid toegevoegd dat de hoedanigheid van meester in de rechten bezit of met goed gevolg daarmee gelijk te stellen examens heeft afgelegd, en – op verzoek van het desbetreffende college – andere adviserende leden. Een adviserend lid wordt benoemd uit de leden van de kerk.

10. Het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen wijst uit zijn midden een secretaris aan.

11. *Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen behandelt en beslist de zaken met vijf leden en/of plaatsvervangers.*

12. Het is niet mogelijk tegelijkertijd als (plaatsvervangend) lid of als adviserend lid zitting te hebben in meer dan één van de colleges voor de visitatie, het opzicht en de behandeling van bezwaren en geschillen, voor zover uit de ordinanties en generale regelingen niet anders voortvloeit.

13. Een in de hoedanigheid van ambtsdrager benoemd (plaatsvervangend) lid kan, bij verlies van het ambt – anders dan door toepassing van een middel van kerkelijke tucht – de zittingstijd als (plaatsvervangend) lid van het college volmaken zolang betrokkene belijdend lid van de kerk is.

8. Suggesties bij ord. 12-3-1 en (II) bij ord. 12-3-4; toevoegen: een bezwaar van een wijkkerkenraad tegen een besluit van de algemene kerkenraad wordt in afschrift toegezonden aan het breed moderamen van de classicale vergadering.

Het is begrijpelijk dat men wil bereiken dat het BM CV zoveel mogelijk op de hoogte is van (ernstige) kwesties die in de gemeenten van de classis spelen. Het generale college voor de kerkorde meent echter te moeten ontraden dat ter voldoening aan dit belang procedures met desbetreffende, de procedure als zodanig niet dienende vormvoorschriften zouden worden belast. Daarbij komt, dat een vormvoorschrift beperkt tot het gesignaleerde geval ook te willekeurig zou werken. Een zodanig vormvoorschrift zou ook niet tot ord. 12-3-4 beperkt kunnen blijven, maar bijv. ook het geval van een geschil als bedoeld in ord. 12-4-2 moeten betreffen.

9. Suggestie I bij ord.12-3-4; toevoegen: termijn van zes weken.

Hierboven onder ord. 12, geheel, suggestie VIII, werd de bij die suggestie gegeven motivering “regels uit het bestuursrecht overnemen” reeds besproken. In dat verband werd op het verschil tussen het bestuursrecht en het kerkelijk recht gewezen.

De suggestie van de aanbeveling de termijnbewaking te versterken neemt het generale college voor de kerkorde gaarne over. Dit te doen door algemene termijnen te stellen ontraadt het generale college echter. Het stellen van een termijn zal stellig een grote drang opleveren daarbinnen te blijven, maar als de termijn in de praktijk incidenteel of structureel niet gehaald kan worden, werkt hij in feite niets uit. Het is daarom beter duidelijk vast te leggen dat de kerkorde hecht aan afdoening binnen een redelijke termijn die bijv. ook past bij de bewerkelijkheid en de mate van complexiteit van de desbetreffende zaak, en dat het daarom tot de taken van de kerkelijke rechter behoort ook voor een zodanige tijdige afhandeling te zorgen.

Daartoe behoort ook aan belanghebbenden mededeling te doen over het (verwachte) verloop van de procedure. In de desbetreffende regeling in de huidige kerkorde, art.3 GRKR, is dat nog niet in voldoende mate gebeurd. Het generale college voor de kerkorde stelt daarom voor art. 3 GRKR en het opschrift als volgt te wijzigen, waarbij het college inspiratie heeft geput uit art. 20 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Het generale college attendeert er hierbij op dat hierboven (zie blz. 33) al een voorstel tot toevoeging van een zinsnede aan art. 3 lid 1 is gedaan die hier wordt herhaald.

Artikel 3 GRKR (voorstel gewijzigde tekst)

1. Een kerkelijk college neemt een zaak die bij hem is aangebracht, onverwijld in behandeling en doet aan degene die de zaak heeft aangebracht, mededeling over het (verwachte) verloop van de procedure met vermelding van de termijnen die daarbij in de regel in acht genomen worden worden, *tenzij het college, gelet op de inhoud van het verzoek, bezwaar of beroep dit onmiddellijk afwijst.*
2. *Een kerkelijk college waakt tegen onredelijke vertraging van de procedure en treft, zo nodig, op verzoek van een rechtstreeks betrokkene of ambtshalve maatregelen. Het kan ook de in lid 1 bedoelde termijnen verlengen, indien dit naar het oordeel van het desbetreffende college nodig is voor een zorgvuldige behandeling van de zaak en onder opgave van redenen aan betrokkenen.*
3. De behandeling van aangelegenheden door de desbetreffende kerkelijke colleges is er steeds mede op gericht deze zonder vertraging tot een afronding te brengen.

10. Suggestie bij ord. 12-7-3; wijzigen: zittingen zijn openbaar tenzij het college anders bepaalt.

De motivering van deze suggestie luidt: "Hiertegen kan bezwaar worden gemaakt op grond van art. 21 of 22 van het EVRM", d.w.z. tegen ord. 12-7-3, luidende: "De behandeling van een bezwaar of een geschil is niet openbaar. Het betreffende college kan uit eigen beweging dan wel op verzoek van betrokkenen besluiten tot een openbare behandeling van het bezwaar of geschil."

De aangehaalde artikelen 21 en 22 van het EVRM betreffen verkiezing (art. 22) en de vereisten waaraan rechters in het Europees Hof voor de Rechten van de Mens voor hun benoeming moeten voldoen (art. 21). Deze verwijzing moet dus op een vergissing berusten, terwijl art. 6 EVRM, waaraan in dit verband nog zou kunnen worden gedacht, daarvoor geen grondslag biedt, nu de kerkelijke rechter geen overheidsrechter is. Ook in de aard van de door de kerkelijke rechtscolleges behandelde en te behandelen zaken heeft het generale college voor de kerkorde geen redenen gevonden tot een voorstel te komen de regel van ord. 12-7-3 om te draaien.

11. Suggestie bij ord. 12-7-5; herformuleren: "Het college is bevoegd uitspraken inzake een bezwaar of een geschil te doen als ten minste vier leden van het college daarbij aanwezig zijn."

Het is van groot belang dat de behandeling van bezwaren en geschillen inderdaad door een volledig college van vijf leden en/of plaatsvervangers (zie hierboven de voorgestelde *nieuwe tekst van ord. 12-2-11*) geschiedt. Nu door de voorstellen hierboven gedaan bij ord. 12-2-3 en 7 de colleges over meer personen beschikken, die voor de behandeling van bezwaren en geschillen inzetbaar zijn, meent het generale college voor de kerkorde dat er geen grond meer is de bepaling van het quorum op vier te handhaven in ord. 12-7-5, dat ingevolge ord. 12-9-1 ook van toepassing is op het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Voorgesteld wordt daarom de tekst van ord. 12-7-5 te doen vervallen.

ord.12-7-5 (voorstel tot wijziging):
Vervallen met ingang van

12. Suggestie bij ord.12-7-9; toevoegen: de regionale colleges dienen bij hun uitspraak die naar het generale college wordt gezonden ook een afschrift van het achterliggende dossier te voegen.

Deze suggestie wordt als volgt gemotiveerd: "...De juistheid van een regionale uitspraak kan immers niet worden beoordeeld zonder dossier." In gewone beroepszaken plegen de betrokkenen zelf hun dossiers over te leggen, zodat het generale college langs die weg over de dossiers zal beschikken. Het generale college voor de kerkorde begrijpt dat met de suggestie een algemene plicht met de uitspraak steeds het achterliggende dossier mee te zenden slechts althans in hoofdzaak gezien wordt op de uitoefening van de ambtshalve taken van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen, dat wil zeggen de uitoefening van de taken, neergelegd in ord. 12-10 en 11. In het kader van deze taken zal niet steeds raadpleging van de dossiers nodig zijn om vast te stellen, of er aanleiding is ambtshalve ingrijpen op de gronden, omschreven in ord. 12-10 en 11, te overwegen en een nader onderzoek waarbij

raadpleging van de achterliggende dossiers inderdaad onontbeerlijk is, te entameren. In gevallen, waarin zich dit voordoet, kan om toezending van het dossier worden gevraagd. Een voorschrift als hier gesuggereerd, gaat in zijn algemeenheid daarom verder dan direct vereist is en houdt ten minste het risico in dat voor de regionale colleges overbodig werk wordt gegenereerd met het tijdsverlies en de kosten van dien. Het generale college voor de kerkorde ontraadt de suggestie te volgen.

13. Suggestie bij ord. 12-7-9; toevoegen: ‘toegevoegd secretaris mogelijk maken’ of schrappen: ‘een door de secretaris voor gelijkkluidend gewaarmerkt afschrift moet worden verzonden’.

De uitspraak in authentieke vorm is voor partijen een belangrijk stuk. Zij dienen immers ook jegens derden over een stuk te beschikken, waarvan vaststaat dat dit authentiek de gegeven uitspraak weergeeft. Dit was hierboven bij de bespreking van de suggesties I en II bij ord. 12-7-9 reden voor te stellen de eis van aantekenen voor de toezending van het stuk aan partijen (rechtstreeks betrokkenen) te handhaven. Hier wordt dit bereikt door het voorschrift dat het toe te zenden afschrift door de secretaris voor gelijkkluidend wordt gewaarmerkt.

De bijkomende eis van een dergelijke waarmerking is echter minder dringend jegens de andere geadresseerden, vermeld in het artikel. Het generale college voor de kerkorde stelt daarom voor jegens dezen wel de eis van toezending van een afschrift te handhaven maar de bijkomende eis van waarmerking als vermeld te laten vervallen, zodat deze laatste eis nog slechts voor de aan de direct betrokkenen aangetekend te verzenden afschriften geldt. Dit voorstel is in de hierboven weergegeven tekst van ord. 12-7-9 reeds verwerkt.

Het generale college tekent bij de suggesties verder aan dat het voorschrift dat het afschrift aan de direct betrokkenen door de secretaris voor gelijkkluidend aan de uitspraak moet worden ondertekend, niet betekent dat hij het stuk dan ook persoonlijk door zijn ondertekening waarmerkt. Hij kan daartoe ook een ander in het bijzonder machtigen, die het stuk ter waarmerking vervolgens onder vermelding van de bijzondere machtiging van de secretaris in diens naam ondertekent. De vereiste verantwoordelijkheid van de secretaris is daarmee voldoende vastgelegd en de authenticiteit voldoende gewaarborgd. Het generale college voor de kerkorde is van oordeel dat deze mogelijkheid in de gegeven regeling besloten ligt en geen bijzondere voorziening in de kerkorde vergt.

14. Suggesties bij ord. 12-8; toevoegen: appellant moet in de gelegenheid worden gesteld het beroepschrift aan te vullen.

Suggestie bij ord.12-8-2; toevoegen, dat beroepschrift ook voorzien moet zijn van handtekening.

De mogelijkheid het beroepschrift aan te vullen is voorzien in art. 18 GRKR: “Een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen kan besluiten – indien een bezwaar- of beroepschrift niet voldoet aan de vereisten bedoeld in ordinantie 12-5 respectievelijk ordinantie 12-8 dan wel indien de verstrekte gegevens en stukken onvoldoende zijn voor de behandeling van het bezwaar- of beroepschrift – het bezwaar of beroep niet-ontvankelijk te verklaren, *mits betrokkene in de gelegenheid is gesteld om het bezwaar- of beroepschrift binnen een door het college gestelde termijn aan te vullen*”.

Het generale college voor de kerkorde meent dat met deze regeling afdoende is voorzien in de mogelijkheid een ingediend beroepschrift aan te vullen.

Anders dan in ord. 12-5-1 dat het bezwaarschrift betreft waarmee de procedure wordt ingeleid en nog duidelijk moet worden gemaakt waarover en tussen wie het bezwaar of het geschil eigenlijk precies gaat, zijn aan het beroepschrift (in zekere zin het vervolg van de procedure in eerste aanleg) in ord. 12-8-2 naast de eis dat het schriftelijk en gemotiveerd moet gebeuren, geen formele vereisten gesteld. Zo is dat ook het geval bij de procedure van het opzicht (ord. 10-11-5). Dit betekent dat de ordinantie verlangt dat het beroepschrift een schriftelijke motivering inhoudt, bij het ontbreken waarvan niet-ontvankelijkheid volgt. Bij deze toets zal worden nagegaan, of er sprake is van een motivering en of daarbij voldoende gegevens en stukken zijn verstrekt (zie het hierboven geciteerde art. 18 GRKR) voor een behandeling in beroep. Als er wel sprake is van een motivering maar daarbij een tekort in verschaft gegevens en stukken bestaat, leidt dat niet tot nietigheid van het beroepschrift (er is immers te dien aanzien geen formeel vereiste daarvan aan de orde) of dadelijk tot niet-ontvankelijkheid maar tot het openstellen van de mogelijkheid van aanvulling of tot niet-ontvankelijk verklaring als daarvan niet op juiste wijze en binnen de gestelde termijn gebruik is gemaakt.

Dit betreft ook het geval dat het beroepschrift niet is ondertekend, in ieder geval niet op zodanige wijze dat vaststaat dat het afkomstig is van een dergenen die krachtens ord. 12-8-1 bevoegd zijn in beroep te komen. In de regeling wordt toegelaten dat later wordt bevestigd bijv. door ondertekening dat het beroepschrift afkomstig is van een tot beroep bevoegde, mits het geschrift als zodanig (bijv. per fax of e-

mail) tijdig (zie ord. 12-8-2) is binnengekomen. Het generale college voor de kerkorde heeft geen gronden gevonden in dit stelsel een van de vereisten, waaronder de in de suggestie bij ord. 12-8-2 bedoelde handtekening, alsnog te formaliseren als vormvoorschrift van het beroepschrift.

15. Suggestie bij ord. 12-9-4; wijzigen: ‘het regionale college voor de behandeling van ... in het geding was’ in een algemene formulering.

De motivering van deze suggestie is: “Het GCBG is in meer situaties beroepsinstantie, dus een algemenere formulering is passend”. Deze suggestie, die punt c van ord. 12-9-4 betreft, komt het generale college voor de kerkorde juist voor.

Het stelt voor bedoeld punt c als volgt te lezen:

ord. 12-9-4 (voorstel gewijzigde tekst):

Binnen dertig dagen nadat de uitspraak is gedaan, zendt het generale college - in afwijking van het bepaalde in artikel 7-9 - een afschrift aan

- a. degene die het beroepschrift heeft ingediend;
- b. het kerkelijk lichaam tegen het besluit waarvan het bezwaar gericht was, dan wel degene met wie het geschil bestond;
- c. het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen *of ander kerkelijk lichaam*, waarvan de uitspraak in het geding was;
- d. de kleine synode;
- e. het generale college voor de visitatie;
- f. het breed moderamen van de classicale vergadering;
- g. indien het college daartoe aanleiding ziet aan het regionale college voor de visitatie.

De aan de onder a en b genoemden te verzenden afschriften zijn afschriften die voor gelijkkluidend aan het besluit zijn gewaarmerkt door de secretaris van het generale college; ze worden aangetekend verzonden.

16. Suggestie bij ord.12-10; toevoegen: de mogelijkheid voor het generale college om de termijn waarbinnen een uitspraak van een regionaal college kan worden vernietigd of onjuist kan worden verklaard – eventueel onder opgave van redenen – te verlengen.

In ord. 12-10 wordt aan het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen de bevoegdheid gegeven ambtshalve in het belang van de eenheid in behandeling van bezwaren en geschillen een uitspraak te niet te doen en als gevolg daarvan ter zake opnieuw een uitspraak te doen zoals het college geboden acht met – zo nodig – regeling van de rechtsgevolgen voor de bij de uitspraak betrokkenen (lid 1) of een uitspraak “onjuist” te verklaren zonder rechtsgevolgen voor betrokkenen (lid 2). De ambtshalve bevoegdheid met rechtsgevolg ten aanzien van betrokkenen te vernietigen is in genoemd lid 1 aan een termijn van zestig dagen gebonden; lid 2 waarin de verleende bevoegdheid “onjuist te verklaren” geen rechtsgevolgen heeft jegens de bij de uitspraak betrokkenen, kent een zodanige termijn niet.

De hier besproken suggestie betreft dus niet geheel ord. 12-10, maar uitsluitend lid 1 daarvan. De mogelijkheid lid 2 toe te passen, dat in ieder geval geen rechtsgevolgen voor betrokkenen heeft, blijft ook na het verstrijken van de bedoelde termijn open.

De in lid 1 neergelegde bevoegdheid van het generale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen ambtshalve met mogelijk rechtsgevolg voor de bij de uitspraak betrokkenen een uitspraak te vernietigen, betekent voor betrokkenen, dat ook op het tijdstip dat vaststaat dat geen van hen zelf in beroep gaat of de beroepstermijn zonder beroep is verstreken, nog gedurende ten minste 30 dagen (zestig dagen minus de voor hen openstaande beroepstermijn van dertig dagen) onzeker is, of zij op de uitkomst van de uitspraak mogen rekenen. Uit een oogpunt van rechtszekerheid die uitspraken voor betrokkenen behoren te brengen, is dat naar de mening van het generale college voor de kerkorde op zichzelf reeds een lange termijn, die zich niet voor een verlenging in de kerkordelijke regeling in het algemeen of een verlenging in het gegeven geval door de rechter op grond van zijn organisatieproblemen (het wringt wel eens met de vergaderfrequentie, wordt in de motivering gesteld) leent. De mogelijkheid van verlenging van deze termijn door de kerkelijke rechter zou bovendien tot een voor betrokkenen onbepaaldheid van de termijn in het concrete geval leiden, die in strijd komt met de rechtszekerheid die – zoals juist met de beperkte termijn van zestig dagen vanaf de verzending van de uitspraak is beoogd te onderstrepen - uitspraken van de kerkelijke rechter in beginsel betrokkenen dienen te brengen, temeer wanneer betrokkenen zelf tegen de uitspraak niet in beroep gaan of zijn gegaan. Het generale college

voor de kerkorde ontraadt derhalve deze suggestie te volgen.

17. Suggestie bij ord. 12-12; wijzigen: revisie vóór de behandeling van een bezwaar plaatsen. Suggestie bij ord. 12-12-4 en 5; toevoegen: het bezwaarschrift wordt tevens geacht gericht te zijn tegen het besluit op het revisieverzoek als dat is afgewezen

De eerste suggestie wordt gemotiveerd als volgt: "In de praktijk komt revisie ook voor de behandeling van een bezwaar, nu een onlogische volgorde in de kerkorde."

De regeling van ord. 12 vindt haar grondslag in art. XIV van de kerkorde, over "bezwaren en geschillen". Dit artikel luidt:

"1. Bezwaren en geschillen voor de behandeling waarvan in de orde van de kerk, niet een afzonderlijk orgaan of bijzondere wijze van behandeling is aangegeven, worden voorgelegd aan de daartoe aangewezen colleges.

2. Onverminderd het in lid 1 bepaalde kan bij een kerkelijk lichaam een verzoek tot herziening van een door dit lichaam genomen besluit worden ingediend."

Bij de uitwerking van deze grondregel in ord. 12 is deze volgorde aangehouden. In ord. 12-1 wordt in lid 1 vooropgesteld dat de behandeling van bezwaren en geschillen geschiedt ter onderhouding van het recht, met inachtneming van de rechtvaardigheid en de liefde in de gemeenschap van de kerk. Daarna wordt in lid 2 deze behandeling opgedragen aan colleges voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Daarmee wordt vastgelegd het belangrijke recht van allen die direct bij het kerkelijke leven zijn betrokken (zie ord. 12-3), bezwaar tegen besluiten, handelingen of verzuimen van kerkelijke lichamen (zie ord. 12-3) te kunnen indienen bij of geschillen voor te leggen aan een college voor de behandeling van bezwaren en geschillen. Wegens het belang daarvan is dit vooropgesteld. Maar wel wordt ter afronding van deze gedachte in lid 3 van ord. 12-1 (zoals in K.O. XIV lid 2) eraan herinnerd dat dit niet eraan in de weg staat aan de vergadering die het omstreden besluit genomen heeft, revisie van dit besluit te verzoeken. Het ene staat aan het andere niet in de weg.

Uit de regeling van de ordinantie blijkt voorts dat in het voetspoor van deze grondregeling een verzoek tot revisie ook niet vooraf behoeft te gaan aan het indienen van een bezwaar bij het desbetreffende college. Het is slechts zo dat als een revisieverzoek wordt ingediend, de behandeling van het bezwaar wordt opgeschort totdat het desbetreffende kerkelijke lichaam een uitspraak heeft gedaan inzake het revisieverzoek (zie ord. 12-12-2). En voorts wordt de betrokkenen nog de volledige termijn voor bezwaar gegund, indien zij alleen een revisieverzoek hebben ingediend en dit revisieverzoek is afgewezen (zie ord. 12-12-4).

Bezwaar en revisie staan in de kerkelijke regeling dus als mogelijkheid van aantasting van genomen besluiten naast elkaar. Dat het indienen van bezwaar steeds open staat, wordt in de regeling echter op deze wijze beklemtoond. Het zou niet juist zijn door een andere volgorde in de regeling te kiezen iets anders te suggereren.

Het generale college voor de kerkorde ziet tegen deze achtergrond geen voldoende gronden de eerst besproken suggestie te volgen. Daarbij komt dat ordinantie 12 gaat over "De behandeling van bezwaren en geschillen" (zie het opschrift van ord. 12) en de revisie – evenals in art. XIV van de kerkorde – daarbij is ondergebracht omdat dit rechtsmiddel daardoor niet is uitgesloten maar daarnaast onverminderd bestaat.

Hierbij is nog het volgende te overwegen, waarmee het generale college voor de kerkorde tevens komt tot een bespreking van de tweede hierboven genoemde suggestie.

Het niet doen van een verzoek tot revisie of het niet maken van bezwaar tegen een afwijzing van het revisieverzoek heeft ook niet – zoals bijv. wel in het Nederlandse bestuursrecht - tot gevolg dat het originele besluit in zoverre niet meer vatbaar zou zijn voor bezwaar of de behandeling daarvan. Deze suggestie bij ord. 12-12-4 berust echter wel op die gedachte. Zo wordt in de motivering onder meer gezegd – zij het gekwalificeerd als "strikt formeel gesproken" – dat bij gelijktijdigheid van een bezwaarschrift en een revisieverzoek het besluit op het revisieverzoek geldig zou worden als daartegen niet ook bezwaar wordt ingediend. Zoals hierboven reeds gezegd, wordt de behandeling van een ingediend bezwaar slechts opgeschort totdat het desbetreffende kerkelijke lichaam een uitspraak heeft gedaan inzake het revisieverzoek. Wordt daarna de zaak voortgezet, dan betekent dat, dat in deze kerkelijke regeling gehonoreerd wordt dat betrokkene het nog steeds met het oorspronkelijke besluit niet eens is en dat hij blijft bij de door hem daartegen aangevoerde bezwaren, ook al werd het revisieverzoek door het kerkelijk lichaam zelf, dat het besluit nam, gemotiveerd verworpen. Dat neemt uiteraard niet weg dat bij de behandeling van het bezwaar en de beoordeling van het omstreden besluit wel de uitspraak en de daarbij gegeven overwegingen van het betrokken kerkelijke lichaam inzake het revisieverzoek een rol kunnen spelen.

Gezien dit kerkordelijke stelsel, waarmee het uitgangspunt van de hier besproken tweede suggestie in

strijd komt, komt het generale college voor de kerkorde niet tot een voorstel, zoals in de tweede hier besproken suggestie neergelegd. Men zie hierbij ook hetgeen hierboven is aangetekend onder punt 1.8 (zie boven, blz. 51).

18. Suggestie bij ord. 12-12-4 en 5; Samenvoegen leden 4 en 5, zodat bezwaar mogelijk is als een revisieverzoek wordt afgewezen en als het niet in behandeling wordt genomen.

Ord. 12-12-4 en 5 luiden als volgt:

“4. Wanneer een revisieverzoek is afgewezen, dient een bezwaarschrift tegen het besluit waarover men zich bezwaard gevoelt, bij het bevoegde college voor de behandeling van bezwaren en geschillen te worden ingediend binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing op het revisieverzoek werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.

5. Een vergadering is niet verplicht een verzoek tot revisie in behandeling te nemen, indien niet een element in geding wordt gebracht dat, bij het nemen van het besluit waarvan revisie wordt verlangd, buiten beschouwing was gebleven of onvoldoende was overwogen.”

In lid 4 is – zoals reeds hierboven gezegd bij de bespreking van de vorige suggestie bij ord. 12-12 geheel - een speciale regel gegeven, die voor het geval dat betrokkenen alleen een revisieverzoek hebben ingediend en dit verzoek is afgewezen, aan hen alsnog de volledige termijn gunt tegen het omstreden besluit bezwaar in te dienen. De bezwaarde mag dus een beslissing op zijn revisieverzoek afwachten. Aan de hier besproken suggestie ligt de veronderstelling ten grondslag, dat in lid 5 dat ziet op het geval dat een verzoek tot revisie niet in behandeling wordt genomen, een dergelijke voorziening ontbreekt. De motivering luidt immers: “De leden 4 en 5 zijn niet goed afgestemd. Zoals het er nu staat, is er alleen bezwaar mogelijk als een revisieverzoek is afgewezen; als echter een revisieverzoek niet in behandeling is genomen, lijkt er niets meer mogelijk te zijn.”

Deze veronderstelling berust echter op een vergissing. In lid 5 gaat het niet, zoals in lid 4, om een termijnbepaling, maar is de inzet zeker te stellen dat door de in de kerkordelijke regelingen gebezigde terminologie niet uitgesloten wordt dat het betrokken kerkelijk lichaam een verzoek door het ontbreken van voldoende nieuwe elementen in het verzoek ook direct kan afwijzen door het verzoek niet in behandeling te nemen. De regelingen bieden daarvoor voldoende ruimte. Uit de tekst blijkt niet dat het de bedoeling van de bepaling is naast “afwijzing” een nieuwe rechtsfiguur met hetzelfde gevolg voor het verzoek te scheppen, die daarvan te onderscheiden en aan eigen regels onderworpen zou zijn. In de kerkordelijke regelingen is ook overigens daarvoor geen aanknopingspunt te vinden. Hierboven werd daarover reeds het een en ander aangetekend onder ord. 12-7-2 (zie blz. 32). Die beschouwingen mondden uit in het voorstel aan art. 3 lid 1 GRKR een zinsnede toe te voegen: “... , tenzij het college, *gelet op de inhoud van het verzoek, bezwaar of beroep, dit onmiddellijk afwijst.*” Het in deze zinsnede gebezigde woordgebruik brengt tevens op het hier besproken punt verduidelijking.

Het generale college voor de kerkorde ontraadt derhalve de hier aan de orde zijnde suggestie over te nemen.

19. Suggestie bij ord.12-12-4 en 5; toevoegen: het revisieverzoek moet ter kennisneming van het generale college worden gestuurd, als tegelijkertijd bezwaar bij dit college is ingediend.

De verplichting een afschrift van het revisieverzoek in te zenden is echter reeds in ord. 12-12-3 op het desbetreffende kerkelijke lichaam gelegd en niet beperkt tot het geval dat het bezwaar ‘tegelijkertijd’ bij het generale college is ingediend. Deze destijds gemaakte keuze, die op de ambtelijke trouw is gebaseerd, komt ook juist voor. De verplichting daarnaast of in plaats daarvan te leggen op de betrokkene is weinig aantrekkelijk, omdat het daarmee een ontvankelijkheidsvoorwaarde voor de behandeling van het revisieverzoek of het bezwaar zou kunnen worden. Het is duidelijk dat het college voor de behandeling van bezwaren en geschillen tijdig wil weten dat ook een revisieverzoek hangt, in verband met de verplichting de behandeling van het bezwaar op te schorten overeenkomstig ord. 12-12-2. Dit scherpt aan dat het betrokken kerkelijke lichaam zijn verplichtingen onverwijld moet nakomen. Maar toevoeging van een verplichting als voorgesteld, die bovendien niet alle gevallen bestrijkt en die door betrokkenen licht over het hoofd kan worden gezien, komt het generale college voor de kerkorde een te zwaar middel voor. Het bezwaart de procedures met nieuwe vormvoorschriften.

20. Consequenties van ordinantiewijzigingen in eerste lezing voor ordinantie 13

In ord. 13 zijn twee wijzigingen noodzakelijk als gevolg van reeds in eerste lezing aanvaarde wijzigingen in ord. 3 en 4.

De in eerste lezing nieuw vastgestelde tekst van ord. 3-15-2 maakt het nodig ord. 13-5-4 te wijzigen.

Ord. 13-5-4 (voorstel gewijzigde tekst)

Bij de samenstelling van de raad van advies wordt erin voorzien dat daarin zitting hebben leden die afkomstig zijn uit de breedte van de Protestantse Kerk in Nederland en deskundig zijn op de verschillende terreinen waarop de *dienstdoende* predikanten van de kerk werkzaam zijn.

De in eerste lezing nieuw vastgestelde tekst van ord. 3-15-2 maakt het tevens nodig ord. 13-6-8 te wijzigen.

Ord. 13-6-8 (voorstel gewijzigde tekst)

De hoogleraren en docenten worden, als zij *als predikant beroepbaar zijn*, door de generale synode beroepen tot predikant met een bijzondere opdracht.

De in eerste lezing nieuw vastgestelde tekst van ord. 4-16 maakt het nodig ord. 13-15-2 te wijzigen.

Ord. 13-15-2 (voorstel gewijzigde tekst)

De leden van het generale college worden benoemd door de kleine synode uit de ambtsdragers van de kerk en wel zo dat er een nagenoeg gelijk aantal *dienstdoende* predikanten, ouderlingen en diakenen worden benoemd.

De kleine synode stelt, voordat tot benoeming wordt overgegaan, de *classicale vergaderingen* en de evangelisch-lutherse synode in de gelegenheid aanbevelingen in te dienen voor de benoeming van leden van dit generale college.

3. Overgangsbepalingen

Het generale college voor de kerkorde heeft onderzocht, in hoeverre de in eerste lezing aanvaarde en op grond van de voorafgaande hoofdstukken van dit rapport nog te aanvaarden kerkordewijzigingen – bij de vaststelling ervan in tweede lezing – nopen tot het vaststellen van overgangsbepalingen.

Omdat overgangsbepalingen kerkordelijk van hetzelfde gewicht zijn als ordinanties, dienen ook deze in twee lezingen te worden vastgesteld. Daarom worden de voorstellen daartoe tegelijk met dit laatste voorstel tot kerkordewijzigingen aan de generale synode voorgelegd.

Sinds de vaststelling van de overgangsbepalingen in 2003 zijn, na de inwerkingtreding per 1 mei 2004, al enkele malen wijzigingen in de overgangsbepalingen aanvaard. Toegevoegd werden de ovb's 25a, 92a en 159a. Gewijzigd werden de ovb's 26, 28, 199, 202, en 269 t/m 290.

Het is voor het goed functioneren van de kerkorde in het kerkelijk leven tevens van belang dat de generale synode bij de afronding van de behandeling in tweede lezing van alle voorstellen tot wijziging van kerkorde en tot wijziging/aanvulling van de overgangsbepalingen, een datum vaststelt waarop alle bedoelde wijzigingen en aanvullingen tegelijkertijd van kracht worden. Alleen zo is de noodzakelijke helderheid in de vigerende regelgeving voldoende te waarborgen.

Het generale college voor de kerkorde heeft nagegaan welke consequenties de wijziging van afzonderlijke ordinantieteksten heeft voor eventuele bestaande overgangsbepalingen, en welke nieuwe overgangsbepalingen noodzakelijk zijn om bestaande rechten en plichten van kerkelijke lichamen, ambtsdragers en leden van de kerk onaangetaast te laten.

Het verdient naar de mening van het generale college voor de kerkorde de voorkeur om de bestaande overgangsbepalingen zo veel mogelijk niet te wijzigen, maar er liever waar nodig aanvullende overgangsbepalingen bij te maken, alsmede enkele nieuwe overgangsbepalingen waarnaar tussen haakjes aan het einde van de bestaande bepalingen kan worden verwezen.

In bepaalde gevallen zal wijziging van de overgangsbepalingen echter onvermijdelijk zijn, omdat het in feite gaat om het wijzigen van één woord of getal, terwijl het alternatief wel buitengewoon omslachtig is. Het college gaat ervan uit dat in de op internet of in druk gepubliceerde uitgaven van de kerkorde, zoals dat nu ook bij wijzigingen in de kerkorde gebeurt, via voetnoten de wijzigingen worden gemarkeerd.

Achtereenvolgens worden voorstellen gedaan met betrekking tot de wijzigingen ten aanzien van de ambtelijke positie van predikanten, de verschuiving van verantwoordelijkheden van de classicale vergadering naar haar breed moderamen, het wegvallen van de algemene classicale vergadering, de nieuwe samenstelling van de meerdere vergaderingen, en tenslotte het opnieuw instellen van een commissie van overgang.

1. Wijzigingen ten aanzien van de ambtelijke positie van predikanten

In eerste lezing is een aantal wijzigingen aangebracht in de kerkordelijke inkadering van het ambt van predikant. Ook dit raakt enkele bestaande overgangsbepalingen.

Ovb. 162 (bij ord. 3-25 en 3-27) betreft in beginsel alleen de inwerkingtreding van de kerkorde per 1 mei 2004. Wat tot dusver is geregeld in ord. 3-27-7 zal straks echter geregeld zijn in ord. 3-27-1. Om misverstanden te voorkomen is het daarom beter de verwijzing naar ord. 3-27-7 te wijzigen. Voorts dient duidelijk te zijn dat allen die de bevoegdheden behouden hebben voortaan gelden als 'predikanten buiten vaste bediening' (zie de in eerste lezing aanvaarde tekst van ord. 3-15-4), en dient voor alle predikanten buiten vaste bediening voor wie krachtens ord. 3-27-1 (oud) beperkende voorwaarden gelden, dat nu te worden gerelateerd aan ord. 3-27-1.

Voorstel 1: toevoeging aan ovb. 162 de woorden in: "(is met ingang van [datum..] ord. 3-27-1)".

oude tekst ovb. 162	voorgestelde tekst ovb. 162
Emeriti predikanten als bedoeld in - ord. 13, hoofdstuk V HKO - art. 17 GKO en - ordening B art. 42 sub a en c LKO zijn met ingang van 1 mei 2004 emeriti	Emeriti predikanten als bedoeld in - ord. 13, hoofdstuk V HKO - art. 17 GKO en - ordening B art. 42 sub a en c LKO zijn met ingang van 1 mei 2004 emeriti

predikanten als bedoeld in ord. 3-25 en ord. 3-27, met dien verstande dat eventuele beperkende voorwaarden, verbonden aan de verlening van de bevoegdheden, gelden als beperkende voorwaarden als bedoeld in ord. 3-27-7.	predikanten als bedoeld in ord. 3-25 en ord. 3-27, met dien verstande dat eventuele beperkende voorwaarden, verbonden aan de verlening van de bevoegdheden, gelden als beperkende voorwaarden als bedoeld in ord. 3-27-7 (is met ingang van [datum..] ord. 3-27-1).
---	---

Voorstel 2: een nieuwe overgangsbepaling (172a), luidende:

ovb. 172a (voorstel nieuwe tekst):
Emeritus predikanten, beroepbare predikanten en degenen die de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten behouden hebben zijn met ingang van [datum ...] predikanten buiten vaste bediening, met dien verstande dat eventuele beperkende voorwaarden, verbonden aan de verlening van de bevoegdheden, gelden als beperkende voorwaarden als bedoeld in ord. 3-27-1.

Ook ovb. 164 (bij ord. 3-26-1 en 3-27-2) heeft inmiddels zijn kracht verloren. Wel is een bredere ovb. nodig bij ord. 3-26 en 3-27.

Voorstel 3: een nieuwe overgangsbepaling (167a), luidende:

ovb. 167a (voorstel nieuwe tekst):
Een predikant die krachtens het bepaalde in ord. 3-26 (oud) eervol van het ambt is ontheven, en die krachtens het bepaalde in ord. 3-27-2 (oud) de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten heeft behouden, geldt met ingang van [datum ...] als predikant die eervol van de werkzaamheden is ontheven, als bedoeld in ord. 3-26-2, tenzij de betrokkene zelf verzoekt aangemerkt te worden als naar ord. 3-26-1 van het ambt ontheven te zijn.

Voorstel 4: een nieuwe overgangsbepaling (169a), luidende:

ovb. 169a (voorstel nieuwe tekst):
Een predikant die krachtens het bepaalde in ord. 3-27-2 en 3 (oud) de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten heeft behouden, behoudt als predikant van de kerk de bevoegdheid tot de bediening van Woord en sacramenten.

Voorstel 5: achter de overgangsbepalingen 164 en 167 wordt toegevoegd: '(zie hiervoor ovb. 169a)'.

In ovb. 171 (bij ord. 3-27-6) is een wijziging van de verwijzing naar ord. 3-27-6 (oud) in een verwijzing naar ord. 3-27-4 (nieuw) voldoende.

Voorstel 6: wijziging van het slot van ovb. 171

oude tekst ovb. 171	voorgestelde tekst ovb. 171
Een predikant met een bijzondere opdracht die gedurende een tevoren bepaalde tijd in een of meer gemeenten het ambtswerk geheel of gedeeltelijk verricht als bedoeld in ordening B art. 38 sub a LKO, die niet als lid is ingeschreven in een gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland, is gedurende de overeengekomen periode bevoegd tot de bediening van Woord en sacramenten in de Protestantse Kerk in Nederland en verricht in de gemeente(n) het	Een predikant met een bijzondere opdracht die gedurende een tevoren bepaalde tijd in een of meer gemeenten het ambtswerk geheel of gedeeltelijk verricht als bedoeld in ordening B art. 38 sub a LKO, die niet als lid is ingeschreven in een gemeente van de Protestantse Kerk in Nederland, is gedurende de overeengekomen periode bevoegd tot de bediening van Woord en sacramenten in de Protestantse Kerk in Nederland en verricht <i>met ingang van [datum....]</i>

dienstwerk van een predikant als bedoeld in ord. 3-27-6.	in de gemeente(n) het dienstwerk van een predikant als bedoeld in ord. 3-27-4.
--	--

2. Verschuiving verantwoordelijkheden/taken van classicale vergadering naar breed moderamen

In een groot aantal gevallen (ongeveer 30 in ord. 2, en ongeveer 5 in ord. 4) is door de wijziging van ordinanties sprake van verschuiving van verantwoordelijkheden en taken van de classicale vergadering naar haar breed moderamen.

In een beperkt aantal gevallen betekent dit dat ook bestaande overgangsbepalingen niet zonder meer gehandhaafd kunnen blijven. Soms is dat nauwelijks een probleem, omdat de betrokken overgangsbepalingen hun werking feitelijk praktisch hebben verloren. Maar soms zouden ook misverstanden kunnen ontstaan. Dat kan worden voorkomen door een nieuwe overgangsbepaling, waarnaar bij de bedoelde overgangsbepalingen dan ook expliciet wordt verwezen.

Voorstel 7: een nieuwe overgangsbepaling (298), luidende:

<p>ovb. 298 (voorstel nieuwe tekst): <i>Voor zover door de wijzigingen van de kerkorde in het kader van de evaluatie kerkorde verantwoordelijkheden en taken zijn overgegaan van de classicale vergadering naar het breed moderamen van de classicale vergadering, gaan deze met ingang van dezelfde datum ook over met betrekking tot de in de overgangsbepalingen geregelde verantwoordelijkheden en taken.</i></p>
--

Voorstel 8: achter een aantal overgangsbepalingen wordt toegevoegd: '(zie ook ovb. 298)'. Dit betreft de ovb. 60, 61, 76, 88, 121, 124, 195, 227 en 228.

Voor de overgang van reeds in behandeling genomen zaken is eveneens een ovb. noodzakelijk.

Voorstel 9: een nieuwe overgangsbepaling (198a, bij ord. 4-14 t/m 21), luidende:

<p>ovb. 198a (voorstel nieuwe tekst): <i>De classicale vergaderingen dragen reeds in behandeling genomen zaken die met ingang van [datum ...] vallen binnen de bevoegdheid van het breed moderamen van de betrokken classicale vergadering, per [datum ...] over aan het breed moderamen, tenzij het breed moderamen van oordeel is dat het de voorkeur verdient dat deze zaken door de classicale vergadering worden afgehandeld.</i></p>

3. Vervallen van de algemene classicale vergadering

Art. VI-7 van de kerkorde en ord. 4-19 zijn vervallen: de algemene classicale vergadering gaat verdwijnen. Dus dient bij overgangsbepalingen waar de ACV genoemd wordt, wijziging overwogen te worden. Soms is dat niet meer nodig, omdat de ovb. feitelijk haar kracht verloren heeft (zo bij ovb. 12, 14, 15, 16, 194, 248). Soms is echter wel aanpassing nodig.

Ten aanzien van ovb. 199 (bij ord. 4-16) en ovb. 245 en 246 (bij ord. 11-18-1) heeft het generale college voor de kerkorde – vanwege het wegvallen van de ACV – reeds in september 2010 een wijziging aan de generale synode voorgelegd. Volledigheidshalve volgt hier nogmaals de tekst, waarin in tweede lezing in elk geval nog enkele redactionele aanpassingen nodig zullen zijn.

oude tekst	Reeds in 1e lezing aanvaarde gewijzigde tekst, met redactionele aanpassingen
Ovb. 199 Een algemene classicale vergadering kan, nadat de classicale vergaderingen zijn gehoord en na	Ovb. 199 De <i>brede moderamina van de classicale vergaderingen in een door de kleine synode</i>

<p>over de omvang van de aanstelling en de keuze van betrokkene overeenstemming te hebben verkregen met het bestuur van de dienstenorganisatie, een predikant van de kerk dan wel een ambtsdrager uit het ressort van de algemene classicale vergadering voor een bepaalde periode benoemen ten behoeve van (de ondersteuning van) het werk van de classicale vergaderingen.</p> <p>De bedoelde periode eindigt uiterlijk op 1 mei 2014.</p> <p>Deze ambtsdrager treedt op als adviseur van de classicale vergaderingen en haar brede moderamina, in het bijzonder met het oog op de uitvoering van taken ter zake van vormen van gemeente-zijn als bedoeld in hoofdstuk III van ord. 2. Indien de desbetreffende ambtsdrager als predikant beroepbaar is, wordt deze door de algemene classicale vergadering beroepen tot predikant in algemene dienst”.</p> <p>ovb. 245 Een provinciale financiële commissie als bedoeld in ord. 16-24 HKO draagt met ingang van 1 mei 2004 het beheer van de bestaande provinciale kassen en fondsen over aan de generale synode, die ervoor zorg draagt dat deze kassen en fondsen afzonderlijk geadmistreerd en beheerd worden als kassen en fondsen die voor de desbetreffende regio bestemd zijn. Besteding van deze fondsen en kassen geschiedt in overleg met de desbetreffende algemene classicale vergadering.</p> <p>ovb. 246 Het vermogen, waaronder begrepen de schulden, van de particuliere synoden wordt met ingang van 1 mei 2004 onder algemene titel verkregen door de kerk. De generale synode draagt er zorg voor dat de kassen en fondsen van de particuliere synoden afzonderlijk geadmistreerd en beheerd worden als kassen en fondsen die voor de desbetreffende regio bestemd zijn. Besteding van deze fondsen en kassen geschiedt in overleg met de desbetreffende algemene classicale vergadering.</p> <p>De kerk is rechtsopvolger van de particuliere synoden.</p>	<p><i>aangewezen regio</i> kunnen, na <i>met het bestuur van de dienstenorganisatie</i> over de omvang van de aanstelling en de keuze van betrokkene overeenstemming te hebben verkregen, <i>met ingang van [datum...]</i> aan de <i>kleine synode verzoeken</i>, een predikant van de kerk dan wel een ambtsdrager uit <i>de betrokken regio</i> voor een bepaalde periode te benoemen ten behoeve van (de ondersteuning van) het werk van de classicale vergaderingen.</p> <p>De bedoelde periode eindigt uiterlijk op 1 mei 2014.</p> <p>Deze ambtsdrager treedt op als adviseur van de classicale vergaderingen en haar brede moderamina, in het bijzonder met het oog op de uitvoering van taken ter zake van vormen van gemeente-zijn als bedoeld in hoofdstuk III van ord. 2. Indien de desbetreffende ambtsdrager als predikant beroepbaar is, wordt deze <i>met ingang van [datum...]</i> door de <i>generale synode</i> beroepen tot predikant in algemene dienst”.</p> <p>ovb.245 Een provinciale financiële commissie als bedoeld in ord. 16-24 HKO draagt met ingang van 1 mei 2004 het beheer van de bestaande provinciale kassen en fondsen over aan de generale synode, die ervoor zorg draagt dat deze kassen en fondsen afzonderlijk geadmistreerd en beheerd worden als kassen en fondsen die voor de desbetreffende regio bestemd zijn. Besteding van deze fondsen en kassen geschiedt <i>met ingang van [datum...]</i> in overleg met <i>de brede moderamina van de classicale vergaderingen in de desbetreffende regio</i>.</p> <p>ovb. 246 Het vermogen, waaronder begrepen de schulden, van de particuliere synoden wordt met ingang van 1 mei 2004 onder algemene titel verkregen door de kerk. De generale synode draagt er zorg voor dat de kassen en fondsen van de particuliere synoden afzonderlijk geadmistreerd en beheerd worden als kassen en fondsen die voor de desbetreffende regio bestemd zijn. Besteding van deze fondsen en kassen geschiedt <i>met ingang van [datum...]</i> in overleg met <i>de brede moderamina van de classicale vergaderingen in de desbetreffende regio</i>. <i>De kerk is rechtsopvolger van de particuliere synoden</i>.</p>
---	--

In ord. 3-22-2 is de mogelijkheid van het beroepen van een predikant in algemene dienst door een ACV vervallen; dat roept de vraag op naar de ambtelijke verbondenheid van een predikant die na 1 mei 2004 door een ACV is beroepen. Met het oog hierop is in eerste lezing reeds een aanvullende overgangsbepaling aanvaard, genummerd ovb. 147a, en ter consideratie voorgelegd aan de classicale vergaderingen.

Echter ook de overgangsbepalingen 143, 145 en 152 spreken van predikanten ‘verbonden aan de in de betrokken regio samenwerkende classes’. Dat zou ervoor pleiten om bij herziene eerste lezing van ovb.

147a de tekst nog enigszins aan te passen.

Voorstel 10: wijziging ovb. 147a, in herziene eerste lezing:

in eerste lezing aanvaarde tekst ovb. 147a	voorgestelde tekst ovb. 147a
<p>Een predikant in algemene dienst die krachtens ord. 3-22-2 of overgangsbepaling 199 door een algemene classicale vergadering werd beroepen tot predikant in algemene dienst is met ingang van [datum] predikant in algemene dienst verbonden aan de kerk.</p>	<p>Een predikant in algemene dienst die krachtens ord. 3-22-2 of overgangsbepaling 199 door een algemene classicale vergadering werd beroepen tot predikant in algemene dienst - <i>dan wel krachtens ovb. 143, 145 of 152 ambtelijk is verbonden aan de in een bepaalde regio samenwerkende classes</i> - is met ingang van [datum] predikant in algemene dienst verbonden aan de kerk.</p>

Voorstel 11: achter de ovb. 143, 145, 152 en 199 wordt toegevoegd: '(zie hierbij ovb. 147a)'.

Ovb. 150 (bij ord. 3-22-5 en 3-23-7) betreft in beginsel alleen de inwerkingtreding van de kerkorde per 1 mei 2004. Wel moeten de werkzaamheden van een door de ACV ingestelde commissie worden overgedragen. Omdat ovb. 151 ook deze commissie betreft, wordt na ovb 151 een nieuwe ovb ingevoegd.

Voorstel 12: een nieuwe overgangsbepaling (151a), luidende:

<p>ovb. 151a (voorstel nieuwe tekst): <i>Een commissie als bedoeld in ord. 3-22-5, ingesteld door een algemene classicale vergadering, geldt met ingang van [datum ...] als te zijn ingesteld door de generale synode.</i></p>

Voorts zijn enkele overgangsbepalingen nodig om de overgang van werkzaamheden en de status van voorheen door de ACV benoemde leden van colleges helder te maken.

Voorstel 13: een nieuwe overgangsbepaling (201a, bij ord. 4-19), luidende:

<p>ovb. 201a (voorstel nieuwe tekst): <i>De algemene classicale vergaderingen beëindigen hun werkzaamheden op [datum ...] en treffen tijdig voor die datum een regeling betreffende de overdracht per [datum ...] van hun werkzaamheden.</i></p>

Voorstel 14: een nieuwe overgangsbepaling (201b, bij ord. 4-19 oud) luidende:

<p>ovb. 201b (voorstel nieuwe tekst): <i>Met ingang van de inwerkingtreding van de wijziging van Ord. 10, 11 en 12 worden de bestaande colleges voor de visitatie, voor het opzicht, voor de behandeling van beheerszaken en voor de behandeling van bezwaren en geschillen geacht te zijn ingesteld met inachtneming van de nieuwe regels. De (primus) leden van de genoemde colleges worden geacht met inachtneming van de nieuwe regels tot lid van die colleges te zijn benoemd voor de resterende tijd van hun benoeming, ook indien daardoor het naar de nieuwe regels maximum aantal leden wordt overschreden. Voor zover naar de nieuwe regels aansluitende benoeming in het college in beginsel mogelijk is, kan zodanige benoeming plaatsvinden met dien verstande dat betrokkenen niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren deel van het college kunnen uitmaken.</i></p>
--

Tenslotte is een bepaling nodig om de secundi en tertii tot plaatsvervangers te maken. Dat kan betekenen dat in bepaalde gevallen het aantal leden inclusief plaatsvervangers van de college het in de kerkorde bepaalde getal te boven gaat. Hier zal het rooster van aftreden op enige termijn de zaken moeten rechtekken.

Voorstel 15: een nieuwe overgangsbepaling (201c, bij ord. 4-20 oud), luidende:

ovb. 201c (voorstel nieuwe tekst):

Degenen die tot secundus of tertius lid van de in overgangsbepaling 201b genoemde colleges zijn benoemd, worden geacht met inachtneming van de nieuwe regels tot plaatsvervanger in die colleges te zijn benoemd voor de resterende tijd van hun benoeming. Voor zover aansluitende benoeming in het college in beginsel mogelijk is, kan zodanige benoeming plaatsvinden met dien verstande dat betrokkenen niet langer dan twaalf aaneengesloten jaren deel van het college kunnen uitmaken.

4. Gewijzigde samenstelling meerdere vergaderingen

Omdat in de voorstellen ten aanzien van de meerdere vergaderingen in het algemeen geen sprake is van beperking van bestaande rechten zijn hierbij weinig nieuwe overgangsbepalingen noodzakelijk.

Voor bepaalde ordinantiewijzigingen geldt dat een ovb. nodig is om vast te stellen dat de betrokken wijziging ingaat bij het begin van het eerstvolgende kalenderjaar na aanvaarding van de wijziging in tweede lezing. Dat betreft in het bijzonder ord. 4-14-2 en 4-16, waar het gaat om de nieuwe samenstelling van de classicale vergadering en haar breed moderamen, en ord. 4-25-2 en 4-27, waarin de nieuwe samenstelling van de generale synode en de kleine synode wordt geregeld.

Ook het verschuiven van taken van de classicale vergadering naar haar breed moderamen (in een aantal bepalingen in ord. 2 en 3) en het wegvallen van de algemene classicale vergadering (ord. 4-19) maakt enkele aanvullende overgangsbepalingen nodig.

Een en ander leidt tot de volgende voorstellen.

Voorstel 16: een nieuwe overgangsbepaling (196a, bij ord. 4-14 en 4-16), luidende:

ovb. 196a (voorstel nieuwe tekst):

Een classicale vergadering en haar breed moderamen worden met ingang van 1 januari 20.. [datum...] samengesteld naar de gewijzigde tekst van ord. 4-14 en 4-16.

Voorstel 17: een nieuwe overgangsbepaling (201d, bij ord. 4-25 en 4-27), luidende:

ovb. 201d (voorstel nieuwe tekst):

De generale synode en de kleine synode worden met ingang van 1 januari 20.. [datum...] samengesteld naar de gewijzigde tekst van ord. 4-25 en 4-27.

5. Lutherse stichtingen en fondsen

In overgangsbepaling 251 wordt bepaald dat stichtingen volgens de vroegere kerkordelijke regels nu stichtingen zijn volgens de generale regeling stichtingen.

Het college heeft geconstateerd, dat hiermee geen recht is gedaan aan de bijzondere positie van vroegere lutherse rechtspersonen, die hun basis niet hadden in het burgerlijk recht (zoals de hervormde en gereformeerde stichtingen), maar rechtstreeks in het kerkrecht.

Vandaar dat nu alsnog een aparte overgangsbepaling wordt opgenomen, ovb. 251a.

Het gaat hierbij om *bestaande* rechtspersonen. Indien een evangelisch-lutherse gemeente een nieuwe rechtspersoon zou willen oprichten geldt daarvoor de gewone regel, dat dit een stichting moet zijn naar burgerlijk recht, waarvoor de generale regeling stichtingen van toepassing is.

Voor de bestaande rechtspersonen blijft het voor hen geldende huishoudelijk reglement van kracht; zij zijn

rekenplichtig aan het college van kerkrentmeesters respectievelijk diakenen, èn aan het RCBB èn aan de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode, terwijl voor hen ook het toezicht zal gelden, dat voor protestantse stichtingen geldt.

De overgangsbepaling wijst op de mogelijkheid dat deze rechtspersonen alsnog worden omgezet in een protestantse stichting, of daarmee fuseren.

Nu er voor deze rechtspersonen een aparte overgangsbepaling wordt opgenomen, wordt hun vermelding in ovb. 251 geschrapt.

Voorstel 18: wijziging van ovb. 251 en nieuwe overgangsbepaling ovb. 251a:

ovb. 251 (voorstel gewijzigde tekst):

Stichtingen die zijn opgericht of erkend krachtens

- de generale regeling voor de stichtingen, art. 2 en 3 HKO,
- ubp. 103, hoofdstuk II en III GKO,

[---]

- alsmede interkerkelijke stichtingen die door zelfstandige onderdelen van de NHK, de GKN en/of de ELK gezamenlijk zijn opgericht,

zijn met ingang van 1 mei 2004 protestantse stichtingen als bedoeld in de generale regeling stichtingen en besloten vennootschappen, art. 1-1. Zij brengen hun statuten zo spoedig mogelijk na die datum doch in elk geval voor 1 januari 2005 in overeenstemming met het in deze generale regeling ten aanzien van stichtingen bepaalde.

ovb. 251a (nieuwe tekst):

Rechtspersonen die zijn geformeerd of waarin vermogen is afgezonderd krachtens ordening B art. 78a lid 2 onder a resp. b of art. 96 lid 3 onder a resp. b LKO blijven als rechtspersoon volgens artikel 2:2 Burgerlijk Wetboek bestaan en blijven geregeerd door de desbetreffende bepalingen van het huishoudelijk reglement van de desbetreffende gemeente zoals dat tot 1 mei 2004 gold, met dien verstande dat deze rechtspersonen rekenplichtig zijn aan het college van kerkrentmeesters respectievelijk diakenen alsmede aan het regionaal college voor de behandeling van beheerszaken en de financiële commissie van de evangelisch-lutherse synode, een en ander met overeenkomstige toepassing van het bepaalde in art. 3 lid 1 sub i en j van de generale regeling stichtingen en ord. 11-8 en dat wijziging van de desbetreffende bepalingen van het huishoudelijk reglement evenals omzetting of fusie van de rechtspersoon in of met een protestantse stichting de instemming behoeft van het regionaal college voor de behandeling van beheerszaken, gehoord de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

6. Commissie van overgang

Het verdient aanbeveling dat het generale college voor de kerkorde voor beperkte tijd weer een rol als die van de commissie van overgang krijgt. Dat betekent dat het generale college voor de kerkorde bij geschillen of onduidelijkheid over de gewijzigde teksten van ordinanties, generale regelingen en overgangsbepalingen de bevoegdheid heeft een voorziening te treffen. Hij kan in voorkomende gevallen bijvoorbeeld een correctie in deze bepalingen aanbrengen. Zulke beslissingen worden aan de kleine synode gemeld, en deze heeft de mogelijkheid een dergelijke beslissing alsnog buiten werking te stellen. Doet zij dat niet, dan is de beslissing van het generale college voor de kerkorde van kracht totdat de voorlopige voorziening door een kerkordewijziging definitief is geworden.

Voorstel 19: nieuwe overgangsbepaling 299

ovb. 299 (voorstel nieuwe tekst):

Het generale college voor de kerkorde fungeert tot [datum...] tevens als commissie van overgang. Het bepaalde in ovb. 26 en 27 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat een in de ordinanties en de generale regelingen door de commissie aangebrachte voorlopige correctie van kracht blijft totdat via kerkordewijziging daaromtrent is beslist..

7. Tenslotte

Het generale college voor de kerkorde heeft intussen nog enkele onjuistheden in de per september 2010 in eerste lezing vastgestelde en ter consideratie verzonden teksten aangetroffen. Zo dient 'classes' in de nieuwe tekst van ord. 4-20-2 (drie maal) veranderd te worden in 'classicale vergaderingen'. Het generale college voor de kerkorde komt hierop bij de tweede lezing terug.

Bij een heruitgave van kerkorde en overgangsbepalingen na afronding van het evaluatietraject dient tevens de verwijzing naar ordinantieartikelen bij de bestaande overgangsbepalingen bij ord. 13 aangepast te worden aan de enkele jaren geleden herziene tekst van ord. 13.